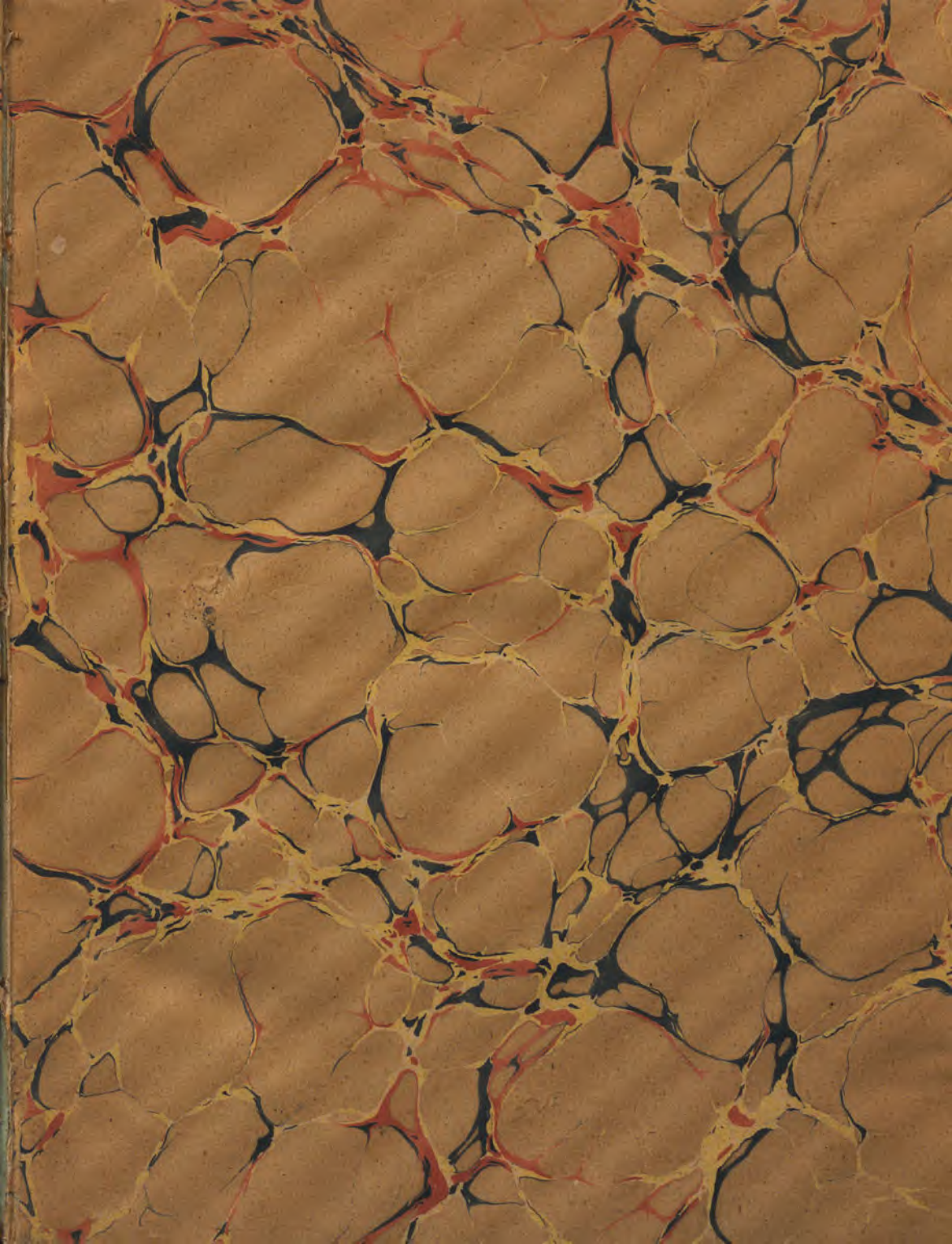

Sicc. FERIN & C.

Ine
963

843

13

Logica magistri Pauli pergulensis.

Tractatus primus

Compendium perclarum ad introducti

onem iuueniꝝ in facultate. Logice: per clarum artium doctorem ac theologie pro
fessorem magistrũ Paulũ pergulensem nuprime compilatũ q̃z fauissimè incipit.

Quones qui aliquid memoria dignum suis posteris reliquerunt: aut
magnitudine aut dispositione preclarum aliquid ediderunt. Eunqz
per tot florentissima ingenia in vnaquaqz artium res ipse digesse ad
summum sue magnitudinis fere peruenerint: nihil mihi aut qz paucis-
simum noue inuentionis in rebus ipsis superesse perspexi: nisi iocun-
da quadam dispositione omnia logice precepta: a deo faciliter ante oculos omnif-
studentium configurando prescribere: vt sensus pariter z intellectus firmam qua-
dam imagine facilitatez z memoriam omnibus perseferent. Qua in re illud ausus
experimento permittere: vt longe amplius per mensẽ studentes erudiri hoc or-
dine valeant: q̃z si per tripulum aliter insidauerint z ne longius a proposito nostra
progrediatur oratio: ad seriem nostram accedo dummodo emulos si qui fuerint
premonuerim ne ante me mordeant q̃z huius rei vberimum fructum intelligant:
z posteris nostris viam facilitatis non precludant: sed potius bonis artibus iter la-
tissimum prebeant: nihil enim perscripsi vsqz ad minimum iota q̃ non certa aliqua
ratione confecerim vt vtilitate studentium moderatissima breuitate proficerem.
Universum autem opus septem tractatibus necessarijs conficitur. Primum sum-
mularum suppositionibus. Tertius terminorum probationibus. Quar-
tus sequentijs. Quintus obligationibus. Sextus insolubilibus. Septimus sum-
mularum suppositionum z consequentiarum obiectionibus designatur: deo mi-
hi semper z vobis fauente: qui omnibus prebet gratiam affluenter: modo ad dei
laudẽ omnia vota nostra precedant: z ad gloriam z honorem.

Trascendentia sunt sex: videlicet. Ens. Aliquid. Unum. Bonum:
Claram z Res. Et dicuntur transcendentia quia in se omnia inclu-
dunt: z de omnibus verificantur.

Credicamenta sunt decem: scilicet substantia: quantitas: qualitas:
relatio: actio: passio: situs siue positio: habitus: vbi z quando.

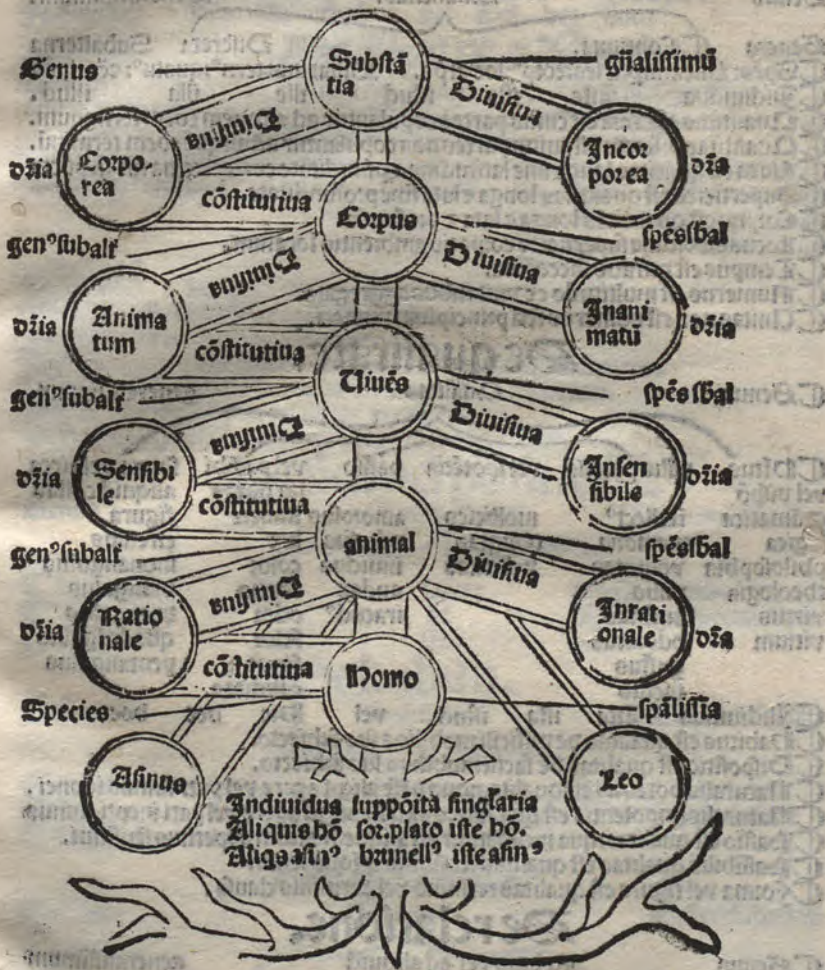
Ine

9.63

De predicamento substantie.

Tractatus primus

De quantitate.

Genus

Quantitas.

Generalissimum.

Genera Continua.

Discreta Subalterna

Species: Linea: superficies: corpus: locus: tempus. Binarius: ternarius: quaternarius: etc. species.

Individua Iste ista istud ille illa illud.

Quantitas continua est cuius partes copulantur ad aliquem eodem terminum.

Quantitas discreta est cuius partes non copulantur ad aliquem eodem terminum.

Linea est quantitas longa sine latitudine et profunditate cuius extrema sunt puncta.

Superficies est quantitas longa et lata sine profunditate.

Corpus est quantitas longa et lata et profunda.

Locus est ultima superficies corporis ambientis locatum.

Tempus est duratio successiva.

Numerus est multitudo ex unitatibus aggregata.

Unitas non est numerus sed principium numeri.

De qualitate.

Genus

Qualitas

generalissimum.

Habitus naturalis potentia vel ipotetia passio vel passibilis forma vel circa

vel dispositio intellectus mollicies amorosus lux aliqua constantia

grammatica memoria obliquitas odiosus lumen figura

logica voluntas debilitas invidus color circulus

philosophia visus audax sonus monangulus

theologia auditus iracundus odor triangulus

virtus odoratus fetor quadrangulus

vitium gustus sapor pentangulus

tactus caliditas.

Individua Iste ista istud vel illic hec hoc

Habitus est qualitas de difficili mobilis a suo subiecto.

Dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto.

Naturalis potentia est qualitas: qua naturaliter aliquid agere vel pati sumus idonei.

Naturalis impotentia est qualitas: qua naturaliter aliquid agere vel pati inepti sumus

Passio est qualitas: qua inclinamur ad aliquem actum appetitus sensitivi.

Passibilis qualitas est qualitas sensibilis aliquo sensu.

Forma vel figura est qualitas termino vel terminis clausa.

De relatione.

Genus

Relatio vel ad aliquid

generalissimum

Genera

equiparantia

superpositio

suppositio

subalterne

Species

similitudo

paternitas

filiatio

specialis.

De predicamentis

	fraternitas	dominiū	seruitus
	amicitia	maioritas	minoritas
Individua	Iste ista istud	vel hic hec hoc.	

De Agere & Pati.

Genus	Agere	Pati	generalissimum.
-------	-------	------	-----------------

Generare	corripere	augere	minuere	alterare	fm locū mutare
hominem	leonem	in longū	i pfundū	frige facē	sursum retrosum
				calefacē	deorsum deorsū
				huēctare	antrosū sinistroslū
				siccare.	

Individua hunc sic sic sic
 Generatio est mutatio de non esse ad esse.
 Corruptio est mutatio de esse ad non esse.
 Augmentatio est mutatio de minori ad maiorem quantitatem.
 Diminutio est mutatio de maiori ad minorem quantitatem.
 Alteratio est mutatio de qualitate in qualitatem.
 Scdm locum mutatio est progressus de loco ad locum.

De situ vel positione.

Genus	Situs vel positio	generalissimum.
-------	-------------------	-----------------

Genera	stare	iacere	sedere	subalterna
Species	sic	sic	sic	specialissime.
Individua	hoc	hoc	hoc	

De habitu.

Genus	Habitus	Generalissimum
-------	---------	----------------

Genera	vetus	Coronatus	ornatus	subalterna
Species	sic	sic	sic	specialissime
Individua	hic	hec	hoc.	

De quando.

Genus	Quando	Generalissimum
-------	--------	----------------

Genera	in eternitate	in euo	in tempore	subalterna
Species			in anno	specialissima.
Individua	tunc vel	ille illa illud	in die	

De vbi.

Genus	Ubi	generalissimum	a ij
-------	-----	----------------	------

Tractatus primus

Genera
Species
Individua

In loco
In oratio
bi

hec

In spatio
in campo
hoc

Subalterna.
specialissima.
hic vel ibi.

De diuisione.

Diffinitum

Diffinitio.

Uomo est animal rationale. Differentia. ad differentiam brutorum.
Genus: quia omnis homo est animal et non e conuerso.

Diffinitio et diffinitum conuertuntur.

Omnia bona diffinitio constat ex genere et differentia vel differentijs.

De terminis.

Diffinitum

Diffinitio. Diu. ad differentiam digitorum.

Terminus

est pars orationis propinqua. Differentia: ad differentiam litterarum.

Genus: quia omnis terminus est pars et non e conuerso.

Diffinitum

Diffi

ni

tio

Terminus est signum orationis constitutum ut pars propinqua eiusdem.

Genus: quibus terminus Diu. ad diu. Diu. ad differentiam
min^{us} est signum et non e conuerso. picturarum. litterarum vel sillabarum.

De diuisione terminorum.

Terminus.

Incomplexus est sola dictio: ut li homo

Complexus est oratio ut homo albus homo currit.

Incomplexus.

Per se significatiuus est qui tam per se quam cum alio positus habet significatam: ut homo.

Non per se significatiuus est qui per se positus nihil significat: ut omnis nullus.

Non per se significatiuus.

Cathegorematicus vel distinctus est qui tam per se quam cum alio positus habet significatum et determinatum ut homo.

Indistinctus est qui tam per se quam cum alio positus habet significatum sed indeterminatum ut album.

Non per se significatiuus.

Sincathegorematicus est qui nec per se nec cum alio positus aliquid significat: sed habet tantum officium: ut omnis nullus.

Dependens est q per se positus nihil significat sed cum alio vt relatio z pno
miua demoastratiua qui ex demonstratione z relatione habent significatum.

Terminus.

Uniuocus est terminus simplex
plura significas vno nomine z ea
dem rone: ho aial ronale nome ratio:

Equocus est terminus simplex plura si
gnificas vno noie s; diuerfis romb
vt canis: fel. pil. latrabile nome ratio
nes a vel b.

Uniuocus

Genus

Species

Differentia

Proprius

Accidens

Est terminus uniuocus predicabilis de pluribus.

In quid

In quale

differentibus
spe vt aial pre
dicatur de ho
mine z asino.

differentibus nu
mero solvnt ho
pdicat de forte
z platon e.

Essentialr
vt ronale pdi.
cat essentialr
de homine

Accidentalr
Louertibilr
vt risibile p
dicat de
homine.

Mo couer
tibilr vt
albus pdi
cat d hoie

Genus.

Generalissimum est terminus
qui sic est genus q non potest
esse species.

Subalternum est terminus
qui sic est genus q potest esse
species.

Species

Specialissima est terminus
qui sic est species q non po
test esse genus.

Subalterna est terminus
qui sic est species q potest
esse genus.

Predicatio

Essentialis

Accidentalis.

S

D

S

D

A

a ity

Tractatus primus

Predicatio.

Directa ē quādo superius
predicatur de suo inferiori
vt homo est animal.

Indirecta est quando inferiori
predicatur de superiori: vt animal
est homo.

Terminus

Naturaliter significatiuus est quāpud
omnes est eiusdē rei representatiuus vt si
militudo leonis: et hominis in mente.

Ad placitiu significatiuus est que apud
omnes non est eiusdē rei presentatiuus.
vt homo vocalis vel scriptus et aial.

Terminus.

Primo est terminus significans rē q̄ nō est terminus
vt li hō: et dato q̄ esset significatio rem q̄ est terminus:
vt li eno: dūmō significet rē q̄ nō est terminus ad huc est p̄me sicut sūt oia trāscēdētia

Secunde est qui significat
solum terminum.

Terminus.

Primo

Secunde

Intentionis
si sunt in anima
vt de: angelus:
celum: hō: rosa.

impositionis
si sunt i voce
vt in scriptu.
ra idē termi.

Intentionis si sunt
in anima vt nomen
dictio terminus ge-
nitius datius.

impositionis si
sunt in vo-
ce vt in scri-
ptura.

Terminus.

Finitus vt homo animal

Infinitus vt non homo.

Terminus.

Positiuus vt visus: auditus.

Diuiatiuus vt cecus: surdus.

terminus.

Communis est que plura significat vt hō.

Discretus est que vnum vt for.

De nomine

De propositione

4

Difinitiu. Difinitio differētia quia oīs ⁊ nullus nō sunt nomina sed cognomina

Nomē est terminus significatiuus sine tpe cui⁹ alla ps aliqd significat sepate

Genus Differētia ppter verbū Differētia ppter oionē: cui⁹

Dīa ppter bec vba icipit dñit. partes significat sepate.

Difinitum.

Verbum est terminus tēporaliter significatiuus cui⁹ nulla ps significat sepate: ⁊ extremoz vnitiuus gen⁹: dīa ppter nomē: dīa ppter oionē: dīa ppter pticipiū.

De oratione

Oratio est tērnus significatiuus cuius aliqua pars significat separata.

Genus Differentia Differentia ppter nomen ⁊ verbū.

Orationum.

Perfecta est illa que generat per
fectum sensum in aīo auditoris.

Imperfecta est que imperfectū sen
sum generat in animo auditoris.

Perfecta quadruplex

Indicatiua

Imperatiua

Optatiua

Subiunctiua.

Imperfecta duplex

Coniunctiua

Infinitiua

De propositione

Differentia quia sola oratio indicatiua est propositio.

Propositio est oratio indicatiua verum vel falsum significans.

Genus quia oīs ppositio est oīo. Differētia ppter alias for. icipit dñit ⁊c.

Propositionum.

Cathegorica est q̄habet subiectū copu
lam ⁊ pdicatiū principales partes sui ad
dīaz hypothetice subiectū copla p̄tū.

Hypothetica est que habet plures pro
positiones inuicēz coninctas per no
tam coniunctionis.

Copula est sum es est: vt deus est sapiens.

Subiectum est illud de quo alterum dicitur.

Predicatum est illud quod de altero dicitur.

Cathegoricarum

Affirmatiua est illa in qua prin
cipiale verbum affirmatur.

Negatiua est illa in qua prin
cipiale verbum negatur.

Tractatus primus

Exemplū affirmatiuū. Ille est deus: homo est nullus asinus: homo est animal ē substantia.
Exemplum negatiuū. Ille domo non est capra: homo qui est asinus non est animal.
 Homo est asinus significat primarie et adequate hominem esse asinum: secundarie significat multa vera: ut hominem esse substantiam et hominem esse corpus.
Propositio vera est illa cuius primarium significatum et adequatum est verum: ut homo est animal: hominem esse animal: est verum sig. etc.
Propositio falsa est illa cuius primarium significatum et adequatum est falsum: ut homo est asinus: hominem esse asinum. etc.
Propositio possibilis est illa cuius primarium significatum et adequatum est possibile: ut homo est papa: hominem esse papam. etc.
Propositio impossibilis est cuius primarium significatum et adequatum est impossibile: ut homo est capra: hominem esse capram. etc.
Propositio contingens est cuius primarium significatum et adequatum est contingens: ut homo est albus: hominem esse album. etc.
Propositio necessaria est cuius primarium significatum et adequatum est necessarium: ut deus est: deum esse. etc.
Catégoricarum.

Quanta	Non quanta	Exempla.
Uniuersalis	Exclusa	Tantum homo currit.
Particularis	Exceptiua	Dis homo preter sex currit.
Indefinita	Modalis de sensu composito	Necessario ois homo currit
Singularis	Ablatiuus in psequētia.	Sole oriente fit dies.

Propositio vltis est in qua subijcitur terminus cuius signo vniuersali determinatus.
Particularis est in qua subijcitur terminus cuius signo particulari determinatus.
Indefinita est in qua subijcitur terminus cuius sine aliquo signo.
Singularis est in qua subijcitur terminus discretus vel terminus cuius cum pronome demonstratio singularis numeri determinat. **Exempla.** Omnis homo currit.
 Aliquis homo currit: homo currit. Socrates currit vel iste homo currit.
Que ca. vel pp. qualis ne. vel af. vbi quanta par. in. fin.

Modi sunt sex.

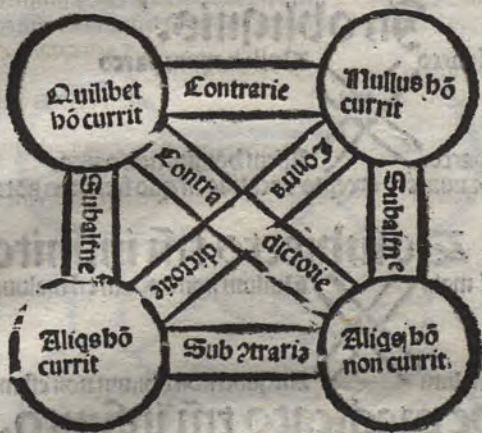
Possibile	impossibile	necessariū	contingens	verū	falsum.
potest	nō potest	oportet	contingit	ita est	nō ē ita
possibiliter	impossibiliter	necessario	contingēter	vere	falsē.

Propositionum.

Modalis est in qua ponitur modus ut necessario deus est. **De in esse** est in qua ponitur modus ut homo est animal: **Propositio modalis de sensu diuiso** est in qua modus mediat inter partes dicti. ut homo necessario est animal.
Propositio modalis de sensu composito est in qua modus precedit vel subsequitur totaliter dictum: ut necessario homo est animal: vel homo est animal necessario.

De ppositione cathégorica

In neutro genere.

Comme lumen est clarū ~~Nullum lumen est clarum.~~

Aliquod lumen est clarū. ~~Aliquod lumen non est clarum.~~

In obliquis.

Eiuslibz boīs itereſt loq̄ ~~Nullius hominis itereſt loqui.~~

Alicuius boīs itereſt loq̄ ~~A cuius hominis non itereſt loqui~~

In feminino genere.

Cuelibet ſtella lucet. ~~Nulla ſtella lucet.~~

Aliqua ſtella lucet. ~~Aliqua ſtella non lucet.~~

In communi.

COmnia virgo ridet. ~~Nulla res que eſt virgo fidet.~~

Aliq̄ q̄ eſt virgo ridet ~~Aliquod quod eſt virgo non ridet.~~

In obliquis.

Quilibet homini parco Nulli homini parco

Alicui homini parco. Alicui homini non parco.

Et sic in omni casu z numero excepto vocatio in quo fieri non potest ex defectu dicti casus.

De subiecto tm infinito.

Omne non bonum est malum Nullum non bonum est malum.

Aliquod non bonum est malum Aliquod non bonum non est malum

De predicato tm infinito.

Omne iustum est non malum Nullum iustum est non malum.

Aliquod iustum est non malum Aliquod iustum non est malum

De subiecto z predicato infinito.

Omne non bonum est non iustum Nullum non bonum est non iustum.

Aliquod non bonum est non iustum Aliquod non bonum non est non iustum.

De sensu diuiso.

Quilibet homo potest mori Nullus homo potest mori.

Aliquis homo potest mori Aliquis homo non potest mori

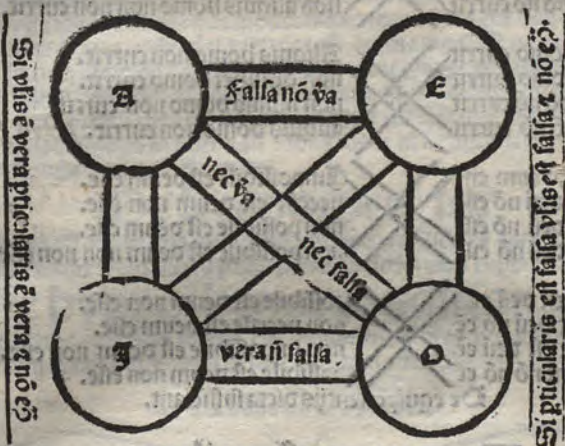
De sensu composito.

Neceesse est deum esse. Impossibile est deum esse.

Possibile est deum esse. Possibile est deum non esse.

De predicamentis

Affirmat. a. negat. e. sed vniuersaliter ambe.
Affirmat. i. negat. o. sed particulariter ambe.

Affirmatiua & negatiua de consimilibus subiectis predicatis & copulis supponentibus precise pro eodem vel pro eisdem: sunt contrarie.
Affirmatiua & particularis affirmatiua de consimilibus subiectis predicatis & copulis supponentibus precise pro eodem vel pro eisdem: sunt subalterne.
Affirmatiua & particularis negatiua de consimilibus subiectis predicatis & copulis supponentibus precise pro eodem vel pro eisdem: sunt subalterne.
Affirmatiua & particularis affirmatiua similiter vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua de consimilibus subiectis predicatis & copulis supponentibus precise pro eodem vel pro eisdem: sunt contradictorie.
Affirmatiua & particularis negatiua de consimilibus subiectis predicatis & copulis supponentibus precise pro eodem vel pro eisdem: sunt subcontrarie.
Sortes currit. Sortes non currit.
Nō homo currit. non tñ homo currit.
Omnis homo preter sortem currit. non omnis homo preter sor. currit.
Omnino homine currente tu es asinus. non omni hōse currente tu es asinus.
 Et hec de figuris cathegoricatum dicta, sufficiant.

De equipollentijs.

De contradic. post. contra. pre. postq; subalter.

Negatio preposita facit equipollere suo contradictorio

Negatio postposita facit equipollere suo contrario

Negatio postposita et postposita facit equipollere suo subalterno

Quilibet homo currit
nullus homo non currit
non aliquis homo nō currit
non aliquis homo nō currit

Nullus homo currit.
quilibet homo non currit.
non aliquis homo currit.
non aliquis homo non non currit.

Aliquis homo currit
non nullus homo currit
non quilibet hō nō currit
aliquis homo nō nō currit

Aliquis homo non currit.
non quilibet homo currit.
non nullus homo non currit.
aliquis homo non currit.

Necesse est deum esse
impossibile est deū nō esse
nō possibile ē deū nō esse
nō possibile ē deū nō esse

Impossibile est deum esse.
necesse est deum non esse.
non possibile est deum esse.
non possibile est deum non non esse.

Possibile est deū esse
non necesse est deū nō eē
nō impossibile est deū eē
possibile est deū nō nō eē

Possibile est deum non esse.
non necesse est deum esse.
non impossibile est deum non esse.
possibile est deum non esse.

De equipotentis dicta sufficiant.

De conuersionibus.

Conuersionis est transpositio subiecti in predicatum & conuerso ut homo est aīal animal est homo: & prima conuersa: secunda conuertens dicitur.

Conuersio.

CSimplex per accidens. per contrapositionem
Conuersionis simplex est transpositio subiecti in predicatum & conuerso manente eadem quantitate & qualitate.

Conuersionis per accidens est transpositio subiecti in predicatum & conuerso manente eadem qualitate sed mutata quantitate.

Conuersionis per contrapositionem est transpositio subiecti in predicatum & conuerso manente eadem quantitate & qualitate: sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos & conuerso.

conuertitur eua per acci. Asto per contra sic fit conuersio tota.

C feci simpliciter	Nullus homo est angelus Aliquis homo est angelus	Nullus angelus est hō. Aliquis angelus est hō.
C eua per acci.	Nullus homo est afinus Omnis homo est animal	Quidā afinus nō est hō Aliquod aīal est homo
C asto per contra	Omnis homo est animal Aliquis homo nō est anim	Omnē nō aīal est nō hō Aliqd nō aīal nō ē fibō

De propositione hyppothetica

De conuersione in obliquis.

CAn obliquus casibus primo reducatur ad rectum deinde conuertatur: vt animam meam; tedit vite mee: reducatur hoc modo: anima mea est illa res qua tedit vite mee & tunc conuertatur sic: res qua tedit vite mee est anima mea. Et nota qd quando rectus precedit cum obliquo dependente ab eo: tunc totum aggregatum ex recto & obliquo est subiectum: cum vero obliquus precedit tunc solum obliquus est subiectum: exemplum primum: asinus hominis currit: exemplum secundum: hominis asinus currit: si asinus hominis in primo est subiectum: in secundo soli hominis tantum. De conuersionibus dicta sufficiant.

De hyppotheticis.

Hyppothetica est oratio in qua coniunguntur plures propositiones cathogorice per notam conjunctionis: & sunt tres species principales. scilicet. conditionalis copulatiua disiunctiua.

De hyppothetica conditionali

Conditionalis est oratio in qua coniunguntur plures propositiones cathogorice per notam conditionis: vt si deus est prima causa est.

Conditionalis

Affirmatiua est in qua nota conditionis affirmatur: vt si homo currit: homo mouetur.

Negatiua est in qua nota conditionis negatur: vt non si homo currit homo mouetur.

Conditionalis

Vera est quando contradictorium consequentis repugnat antecedenti: vt si tu curris tu moueris: quia ista non statim simul: tu curris & non moueris

Falsa est quando contradictorium consequentis non repugnat antecedenti: vt si tu curris tu es albus: quia statim te currere & non esse album.

Nota qd omnis conditionalis vera est necessaria: & omnis falsa est impossibilis & nulla est que sit contingens.

De hyppothetica copulatiua

Copulatiua est oratio in qua coniunguntur plures propositiones cathogorice per notam copulationis: vt tu es homo & tu es animal.

Copulatiua

Affirmatiua est in qua nota copulationis affirmatur: vt homo currit & homo mouetur.

Negatiua est in qua nota copulationis negatur: vt non tu es homo & tu es animal.

Copulatiua.

Vera est quando quelibet pars est vera
vt deus est ⁊ homo est animal.

Falsa est qñ quelibz pars vel vna est
falsa vt tu es homo ⁊ tu es asinus.

Copulatiua

Possibilis est qñ quelibz ps est possibi-
lis ⁊ vna alteri nō repugnat seu nō est in
cōpossibilis: vt tu es homo ⁊ tu es papa.

Impossibilis est illa ad quā sufficit vnā
ptē esse impossibilē: vt deus est ⁊ hō est
vel vnā alii icōpossibilē vt hō cur. ⁊
non mouetur.

Copulatiua

Necessaria est cuius quelibet pars est
necessaria vt deus est ⁊ hō est animal.

Cōtingēs est illa ad quā sufficit vnā ptē
ēē cōtingentē ⁊ alterā alteri nō repugnā-
tē: vt tu sedes ⁊ loqueris.

De disiunctiua

Disiunctiua est oratio in qua coniunguntur plures cathegorice per notam dis-
iunctiois: vt tu es homo vel tu es asinus

Disiunctiua

Affirmatiua est in quo nota
disiunctiois affirmatur vt ho-
mo est vel animal est.

Negatiua ē in qua nota disiunctiois
negatur: vt non tu es homo vel tu es
animal.

Disiunctiua

Vera est ad quam sufficit vnā
partem esse veram: vt deus est
vel homo est asinus.

Falsa est quando vtraqz pars
est falsa: vt deus nō est vel ho-
mo est capra.

Disiunctiua.

Possibilis est quando quelibet pars
vel vna ad minus est possibilis: vt ho-
mo currit vel homo est asinus.

Impossibilis est quando quelibet
pars est impossibilis: vt deus
non est vel homo est asinus.

De syllogismis Disiunctiua.

C Necessaria est qñ quelibet pars vel vna est necessaria vel vna ðdicat alteri vt de^o è vl tu curris ⁊ tu es vel tu non es

C Contingens est qñ quelibet pars è cõtingens ⁊ nulla alteri repugnat nec contradictoria partium repugnant vt tu es albus vel tu es papa.

C Nota q copulatiua ⁊ disiunctiua de partibus contradictorijs cõtradiciunt: vt tu curris ⁊ non moueris: tu non curris vel moueris.

C Duorum contradictoriorum si vnum est necessarium reliquum est impossibile ⁊ e conuerso.

Tu curris ⁊ non moueris

Impossibilis.

Tu non curris vel moueris

Necessaria.

C Duorum contradictoriorum si vnum est contingens ⁊ reliquum.

Contingens.

Tu non curris ⁊ moueris.

Contingens.

Tu curris vel nõ moueris.

Contingens.

De syllogismo

C Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis per ea que posita sunt ⁊ concessa necesse est aliud euenire: vt.

		Omnis homo est animal	maior extremitas maior propositio.
Distributio cedentes scilicet hominem.	Distributio medii scilicet hominem.	minor extremitas	
		Sortes est homo	minor propositio
Conclusio.		Ergo: res est animal.	

C Omnis syllogismus constat ex tribus terminis tm.

Conclusio.

C Directa est quãdo maior extremitas p̄dicat de minori in cõclusiõne

C Indirecta est quando minor extremitas predicat de maiori in cõclusiõne.

De figura

C Figura est debita dispositio terminorum que principaliter fit penes medium ⁊ sunt tres figure.

C Unde versus.

Tractatus primus

Sub prima bis pre secunda: tertia bis sub.

De modis prime figure directe & cludētibus

Bar
ba
ra. § Omne eternum est immortale
Omne infinitum est eternum
Omne infinitum est immortale.

Le
la
rent. § Nullum finitum est infinitum
Omne creatum est finitum
Nullum creatum est infinitum.

Da
ri
i § Omne creatum est dependens.
Celum est creatum
Celum est dependens.

fe
ri
o § Nullum dependens est propter se.
Homo est dependens
Homo non est propter se.

De modis prime figure indirecte cōcludētibus.

Ba
ra
lipton. § Omne sterile est infructuosum.
Omnis mula est sterilis
Infructuosum est mula.

Le
lan
tes. § Nullum lucidum est obscurum
Omnis stella est lucida
Nullum obscurum est stella.

Da
bi
tis. § Omnis pulchritudo est delectabilis
Formositas est pulchritudo
Delectabilis est formositas.

fa
pe
mo § Omne dulce est suaue
Nullum amarum est dulce
Suaue non est amarum.

fr
se
somoꝝ § Aliquis studens est acutus
Nullus idiota est studens
Acutus non est idiota.

De modis secunde figure.

Le
la
re § Nulla femina est stabili
Omnis constans est stabilis
Nullum constans est femina.

De syllogismis

Ca me stres	§	Omnis beatus est contentus. Nullus viator est contentus. Nullus viator est beatus.
Fe sti no	§	Nulla virtus est sine labore. Letitia est sine labore. Letitia non est virtus.
Ba ro cbo	§	Omne sapiens est intellectum. Aliquod brutum non est intellectum. Aliquod brutum non est sapiens.

In secund figura ex puris negatiuis nihil sequitur.

De modis tertie figure.

Da ra pti	§	Omnis fidelis est constans. Omnis fidelis est fortis. Fortis est constans.
Fe. lap. ton.	§	Nulla bonitas est maligna. Omnis bonitas est desideranda. Desiderandum non est malignum.
Di fa mis.	§	Filius est genitus. Omnis filius est imago. Imago est genita.
Da ti fi	§	Omne viuens est delectabile Viuens est existens. Existens est delectabile.
Boc car. do	§	Aliqua pena non est iusta. Omnis pena est dolor. dolor non est iustus.
Fe ri son	§	Nullum dubium est scitum. dubium est contradictorium. Contradictorium non est scitum.

Ex puris particularibus nihil sequitur.

Ex puris negatiuis nihil sequitur.

Uterius declarantes viam reducendi syllogismos ad quattuor primos modos prime figure simpliciter verti vult. S. p. vero per acci. ad. vult transponi. L. per impossibile duci. Et hec de similibus dicta sufficiant.

Tractatus de suppositiōibus secūndus.

Suppositio est acceptio termini in propositione pro aliquo vel pro aliquibus

Suppositionum.

Personalis est acceptio termini in propositione pro suo personali significato.

Materialis est acceptio termini in propositione pro suo materiali significato.

Suppositionum.

Personale est quod aliquis terminus significat pro quo vel per pronome demonstrate illud quod potest affirmatiue verificari sine signo materiali: vt soxtes est homo.

Materialis est quod aliquis terminus significat pro quo vel de pronome demonstrate illud non potest affirmatiue verificari sine signo materiali: vt iste terminus homo est si homo.

Significata personalia.

Significata materialia.

Soxtes plato hoc *Ista dictio homo. Iste terminus hō: hoc*

Est homo

Est homo.

Terminorum aliquis habet.

Unum significatum
Terminus habens unum significatum est de se ipso verificabilis tam cum li q̄ sine li.

Prime.

Duo significata.
Terminus habens duo significata non est verificabilis nisi cum li li ex utraque parte extremi.

Secunde.

Unum
Ens
Aliquid
Uerum
Sonum
Intelligibile
Qualitas

Duo
Deus
angelus
homo
celum
sol
luna
stella

Unum
Terminus
signum
dictio
nomen
nominatiuus
casus

Duo
Oratio
syllaba
propositio
album
genitiuus.
pronomen

Prima regula

Omnis terminus habens unum solum significatum est solum personaliter supponibilis: vt ens est si ens: vtrumq; ens supponit personaliter.

Secunda regula.

Omnis terminus habens duo significata: si sibi additur signum materiale supponit materialiter si personale personaliter: vt li deus est aliquis deus. primū supponit materialiter. secundum personaliter.

Tertia regula.

Quiuscunq; propositionis extrema si sint termini prime tam subiectum q̄ pred. dicatum supponunt personaliter. z hoc nisi addatur regimē materiale: vt dictum est in secunda regula.

Quarta regula.

Quiuscunq; propositionis si subiectum sit prime: predicatum secunde: subiectū supponit materialiter: predicatum personaliter: vt homo est dictio vnabus conditionibus obseruatis. primum q̄ subiectum habeat duo significata: quia si haberet solum vnum staret personaliter per primam regulam: vt ens est terminus. secūda q̄ subiecto non addatur signum personale: quia tūc staret personaliter: vt nullus homo est dictio. Ista regula patet per regulam antiquam. Talia sunt subiecta quæ permittunt eorum predicata.

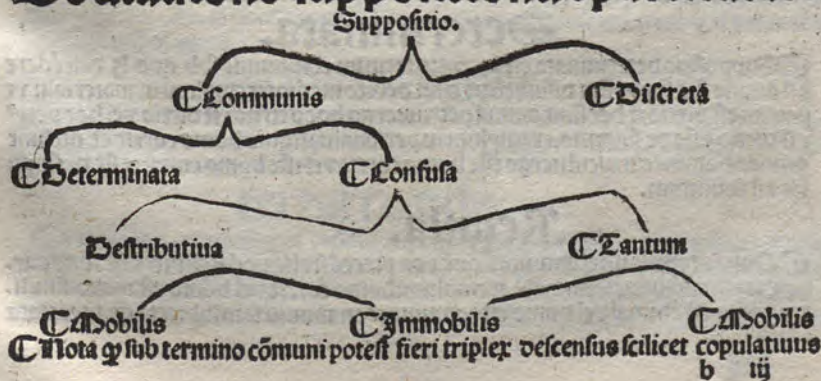
Quinta regula.

Quiuscunq; propositionis si subiectum est secunde predicatum prime tam subiectum q̄ predicatum supponit personaliter: nisi predicato addatur signum materiale: vt dictio est homo supponit li homo personaliter: sed dicendo dictio est li homo: supponit li homo materialiter.

Quando ambo extrema sunt secunde non potest dari regula generalis: quia interdum terminus: supponit personaliter z interdum materialiter patet dicendo syllogismus est oratio ambo extrema supponunt personaliter: sed dicendo syllogismus est nomen: supponit li syllogismus materialiter: similiter dicendo syllogismus est terminus complexus ambo extrema supponunt personaliter.

Hec igitur regula est sine regula: z oportet eam reducere ad communem modum loquendi acceptantes aliquas propositiones esse veras z aliquas esse falsas.

De diuisione suppositionū i particulari

Tractatus secundus

disiunctiuus ⁊ disiunctus.

Copulatiuus.

Omnis homo currit ⁊ isti sunt omnes homines: ergo iste homo currit ⁊ ille hō currit ⁊c.

Disiunctiuus.

Homo currit ⁊ isti sunt omnes homines: ergo ille homo currit: vel ille homo currit ⁊c.

Disiunctus.

Uolo ducatum ⁊ isti sunt omnes ducati: ergo volo hunc vel hunc vel hunc ducacum.

De suppositione discreta.

CSuppositio discreta est acceptio termini singularis vel communis cum pronomine demonstratiuo singularis numeri: vt fortes currit: iste homo currit: similiter in suppositione materiali: vt hoc homo est nomen hoc: petrus est nomen proprium.

Et nota qd petrus personaliter sumptus est terminus singularis sed materialiter communis ideo conceditur qd petrus est nomen proprium ⁊ petrus non est nomen proprium: quia ista sunt duo subcontraria sed non conceditur qd petrus sit nomen proprium: ⁊ nullum petrus sit nomen proprium: quia ista sunt duo contradictoria: ita dicas qd tu est pronomen ⁊ tu non est pronomen.

Et nota qd dictio materialis est semper neutri generis ⁊ indeclinabile nomen, ⁊ ideo semper debet addi signum neutri generis vel materiale.

Prima regula.

Omnis terminus singularis vel communis cum pronomine demonstratiuo existens pars propositionis supponit discrete: ⁊ hoc tam in suppositione personali qm materiali: vt petrus currit: ⁊ hoc homo est terminus communis.

De suppositione communi.

CSuppositio communis est acceptio termini communis sine pronomine demonstratiuo singularis numeri: vt homo currit: homo est dictio.

Determinata.

CSuppositio determinata est acceptio termini communis sub quo lz descendere ad omnia sua supposita disiunctiue cum debito medio: exemplum in materiali: vt petrus est dictio: ⁊ hec sunt omnia petrus: ergo hoc petrus est dictio vel hoc petrus est dictio ⁊ sic de singulis. exemplum in personali: aliquis homo currit et isti sunt omnes homines masculi: ergo iste homo currit vel iste homo currit: ⁊ sic de singulis ad infinitum.

Regula.

Omnis terminus communis que non precedat aliquod signum nisi forte particulare supponit determinate exemplum: homo currit vel homo est dictio similiter homo est animal vel homo est terminus communis tam subiecta qm predicata

De suppositionibus

stant determinate: similiter si additur signum particulare: vt aliquis homo est ali-
quod animal: aliquod homo est terminus: ad huc omnes dicti termini supponunt
determinate.

De confusa.

Suppositio confusa est acceptio termini comunis sub quo non licet descendere
disiunctiue immediate: et notat̄ dico suppositioneꝝ confusam et di-
stributiua sub qua potest descendi disiunctiue: sed hoc est mediate: quia primo
potest descendi copulatiue: deinde disiunctiue: sed hoc mediate: vt statim patebit.

De confusa distributiua.

Suppositio confusa et distributiua est acceptio termini comunis: sub quo meri-
to signi distributiui deberet descendi copulatiue: vt omnis homo currit: et isti sunt
omnes homines: ergo iste homo currit: et iste homo currit et c. Similiter omne pe-
trus est nomen: et ista sunt omnia petrus: ergo hoc petrus est nomen: et hoc petrus
est nomen: et sic de singulis: supponit li homo et li petrus distributiue. Et notat̄ di-
co merito signi distributiui: quia si non potest descendi merito alterius signi impe-
dientis descensum non minus stat terminus distributiue: vt patebit dicendo: ne-
cessario omnis homo est animal: supponit li homo distributiue: sed immobili: et h
ratione signi impediens descensum.

De confusa distributiua mobili.

Suppositio confusa distributiua mobilis est acceptio termini comunis sub quo
merito signi deberet et potest descendi cum debito medio copulatiue: vt omni-
o mo currit: et isti sunt omnes homines: ergo iste homo currit et iste homo currit et c.
similiter omne petrus est nomen: et ista sunt omnia petrus: ergo hoc petrus est no-
men: et hoc petrus est nomen: et sic de singulis.

prima regula.

Cuiuslibet vniuersalis affirmatiue subiectum supponit confuse distributiue
mobilitate: vt omnis homo currit: et omne homo est nomen: vtrumq; li homo stat
confuse distributiue.

secunda regula

Cuiuslibet exclusiue affirmatiue predicatum si fuerit terminus communis non
impeditus stat confuse distributiue mobilitate: vt tantum animal est homo: supponit
li homo confuse distributiue mobilitate.

tertia regula.

Cuiuslibet particularis indefinite et singularis negatiue de consueto modo
loquendi predicatum si fuerit terminus communis sine aliquo impedimento sup-
ponit distributiue mobilitate: vt homo non est deus omnino predicata stant distri-
butiue mobilitate: sed si fuerit de inconueto modo loquendi tunc virtus signi non

Tractatus secundus

cadat supra ipsum predicatum: vt homo animal non est: supponit li animal deter-
minate quia est terminus communis sine signo.

Quarata regula

Cuiuslibet vniuersalis negatiue de consueto modo loquendi tam subiectum
q̄ predicatum si fuerit terminus communis deducto impedimento alterius signi
stat confuse distributiue mobiliter: vt nullus homo est angelus: tam il homo q̄ li
angelus supponit confuse distributiue mobiliter: similiter omnis homo nullus an-
gelus est: vel omnis homo non angelus est: sed dicendo omnis homo animal non
est supponit li homo distributiue z li animal confuse tantum: vt patebit ex hoc q̄
est de consueto modo loquendi.

De confusa distributiua immobili.

Suppositio confusa distributiua immobilis est acceptio termini comunis sub
quo licet merito signi deberet descendi tamen non potest vt impossibile est omne
hominem non esse: li hominem stat distributiue immobiliter: quia non sequitur
impossibile est omnem hominem non esse: z isti sunt omnes homines: ergo impos-
sibile est istum hominem non esse: z impossibile est istum hominem non esse: quia
antecedens est verum z consequens falsum.

Prima regula.

Cuiuslibet exceptiue proprie subiectum stat distributiue immobiliter vt omnis
homo preter sortem currit: supponit li homo confuse distributiue immobiliter: q̄
si descenderetur fieret exceptiua impropria.

Secunda regula.

Cuiuslibet modalis de sensu composito de terminis communibus distributis
subiectuz stat distributiue immobiliter: vt necessario omnis homo est animal sup-
ponit li homo distributiue immobiliter.

Tertia regula.

Cuiuslibet conditionalis de terminis communibus distributis supponit quid-
bet illorum distributiue immobiliter: vt si omnis homo currit omnis homo cur-
rit: supponit li homo confuse distributiue immobiliter: quia non licet descendere: z
hoc in ordine ad totam hypotheticam.

De confusa tantum

Suppositio confusa tantum est acceptio termini comunis sub quo non licet
descendere disiunctiue: nec copulatiue: vt omnis homo est animal: stat li animal
confuse tantum.

De confusa tantum mobili

Suppositio cofusa tantum mobilis est acceptio termini comunis sub quo li

et immediate descendere disunctim cum debito medio: vt omnis homo currit: supponit li currit confuse tantum mobiliter: quia bene sequitur omnis homo currit: & hec sunt omnia currentia: ergo omnis homo est hoc currens vel hoc: &c

Prima regula

Cuiuslibet vniuersalis affirmatiue predicatū si fuerit terminus cōis non impeditus stat confuse tantum mobiliter: vt omnis homo est animal stat li animal cōis nō se tantum mobiliter.

Secunda regula.

Cuiuslibet exclusiue affirmatiue subiectum si fuerit terminus communis non impeditus stat confuse tantum mobiliter: vt tantum homo est animal: supponit li homo confuse tantum mobiliter.

De confusa tantum immobili

Suppositio cōfusa tantum immobilis est acceptio termini communis sub quo licet merito signi sine sui deberet descendere disunctim tamen non potest: vt necessario homo est animal: supponit li homo confuse tantum immobiliter. Nam si descenderetur antecedens esset verum & consequens falsum.

Prima regula.

Cuiuslibet modalis de sensu composito de terminis comunibus non distributis supponit quelibet illorum confuse tantum immobiliter vt necessario homo est animal: tam li homo q̄: li animal supponit confuse tantum immobiliter.

Secunda regula

Cuiuslibet conditionalis de terminis comunibus non distributis supponit quilibet illorum confuse tantum immobiliter: & hoc in ordine ad totam conditionalem: vt si homo non est: homo non est: supponit li homo confuse tantum immobiliter: quia non sequitur si homo non est homo non est: & isti sunt omnes homines: ergo si iste homo non est: homo non est: quia antecedens est possibile & consequens impossibile: quia consequens est vna conditionalis cuius antecedens est possibile & consequens impossibile.

Tertia regula.

Cuiuslibet reduplicatiue predicatū si fuerit terminus communis non impeditus stat confuse tantum immobiliter: vt homo inquantū hō est animal supponit li animal confuse tantum immobiliter: quia non sequitur homo inquantum homo est animal: & hec sunt omnia animalia: ergo homo inquantū homo est animal: vel hoc animal: quia antecedens est verum & consequens falsum.

De signis confundentibus

Prima regula

Tractatus secundus

COmne signum vniuersale affirmatiuum non impeditum & precedens totam propositionem confundit confuse distributiue mobilitate terminum immediate sequentem: & mediate sequentem capace confusionis confundit confuse tantum mobilitate deducta distributione alterius signi: vt omnis homo est animal: vel omnis homo animal non est: vtrobique supponit li homo confuse distributiue mobilitate: & li animal confuse tantum mobilitate.

Dico autem non impeditum: quia dicendo non omnis homo currit: supponit li homo determinate propter duo signa se impediencia: vt patebit inferius. Dico & precedens totam propositionem: quia si inter partes propositionis est tunc non distribuit nec confundit nisi terminum quem determinat: vt videns omne hominem est deus: li omne non distribuit nisi hominem: & li videns & li deus stant determinate: quia sunt termini communes sine signo. Dico etiam deducta distributione alterius signi: quia dicendo omnis homo est omne animal: stat li animal distributiue & non confuse tantum.

Secunda regula.

COmne signum negatiuum non impeditum & precedens totam propositionem confundit confuse distributiue mobilitate omnem terminum communem tam immediate quam mediate sequentem capace confusionis & omnia alia distributione deducta: vt nullus homo est animal: nullus homo animal est: tam li homo quam li animal stat confuse distributiue mobilitate: & hoc quia negatio est tam malignantis nature quod quicquid inuenit destruit id est distribuit & suum oppositum inducit finituum augustinum.

Tertia regula.

Comparatiuus gradus & superlatiuis & isti termini: ita: sicut: differt: aliud non idem: egeo: careo: indigeo: sine: absque: confundunt confuse distributiue mobilitate terminum communem sequentem non impeditum & rectum a parte post: vt sum fortior greco: fortissimus grecorum ita fortis sicut leo: & sic de singulis supponunt dicti termini confuse distributiue mobilitate. Sed dicendo: homine est fortior equus stat li homine determinate: & similiter li equus: quia virtus signi non transit in aliquem illorum. Ratio huius regule est propter negationem implicitam in dictis signis. Nota tamen quod comparatiuus gradus regit duos ablatiuos: primus ex natura comparationis: alterum ex natura excessus: primus distribuit secundum confusionem confuse tantum mobilitate: vt sum grauior plumbo vna vncia: li plumbo stat distributiue mobilitate: & li vncia confuse tantum mobilitate.

Quarta regula

Dictio exclusiua confundit confuse tantum mobilitate terminum communem immediate sequentem: et confuse distributiue mediate sequentem et hoc si fuerit primi ordinis et terminus capax confusionis alio impedimento deductio: vt tantum animal est homo supponit li animal confuse tantum: et li homo confuse

distributive mobiliter.

Quinta regula.

Dictio exceptiva suum casuale confundit confuse tñ mobiliter si fuerit terminus communis non impeditus: vt omne animal preter hominem currit supponit li hominem confuse tñ mobiliter.

Sexta regula.

Dictio reduplicativa suum casuale confundit confuse tñ mobiliter & suū predicatum confuse tñ immobiliter: & hoc si fuerit terminus communis non impeditus: vt homo in quantum homo est animal. supponit li homo confuse tñ mobiliter & li animal confuse tñ immobiliter.

Septima regula.

Termini concernentes actum mentis confundunt confuse tñ mobiliter vt volo pacem: li pacem stat confuse tñ mobiliter.

Octava regula.

Aduerbia numeralia vt bis ter confundunt confuse tñ mobiliter vt bis bibi vinum: supponit li vinum confuse tñ mobiliter. Idem facit copulatum et disiunctum diu sine tñ: vt hic & romæ venditur piper: li piper stat confuse tñ mobiliter. Idem facit hoc aduerbium immediate: vt immediate post hoc erit homo: li homo stat confuse tñ mobiliter.

Nona regula.

Termini modales nominaliter verbaliter & aduerbialiter sumpti in sensu composito confundunt confuse tñ immobiliter omnes terminos communes non distributos: vt necessario homo est animal: & homo est animal necessario.

Decima regula.

Ista verba incipit desinit confundunt confuse tñ immobiliter terminum communem non distributum: vt incipit esse aliquod tempus futurum.

Undecima regula.

Verba obligatoria confundunt confuse tñ immobiliter terminum comunem non distributum: vt promitto tibi panem: teneo tibi dare pecuniam.

Duodecima regula.

Nota conditionis & rationis confundit confuse tñ immobiliter terminum comunem non distributum: vt si homo non est: homo non est.

Nota q signozum confundentium aliqua sunt que indifferenter confundunt ante se & post se sicut sunt termini facientes sensum compositum & nota conditionis & rationis vt necessario homo est animal: & homo est animal necessario: si homo non est risibile non est: omnes dicti termini communes supponunt confuse

Tractatus secundus

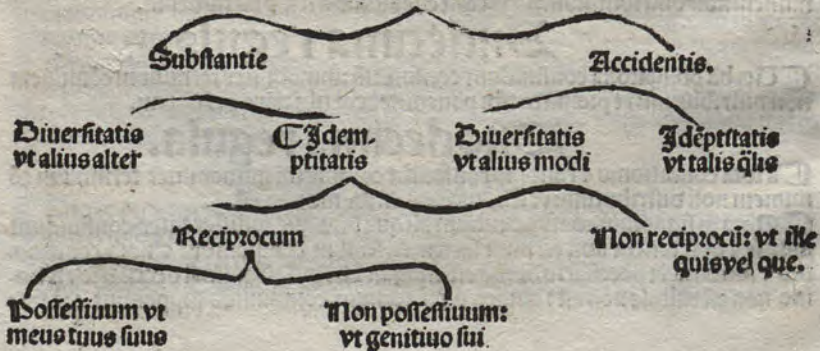
tm immobiliter: sed omnia alia signa nullo modo confundunt terminum prece-
dentem: vt homo non est ab homine: differens denarium tibi promitto supponit
dicti termini communes determinate.

C Nota qd si duo signa distributiva cadunt super aliquem terminum comunem
illa se impediunt ita qd terminus communis non stat distributivus: vt nō omnis hō
est animal: supponit li homo determinate: vnde aduerte qd vel ambo signa distri-
butiva sunt affirmatiua vel negatiua: aut vnū ē affirmatiuum ⁊ aliud negatiuum:
si affirmatiua tunc terminus comunis stat determinate: vt tu differs ab omni ho-
mine: supponit li homine determinate. Si negatiua imediate cadentia iterū sup-
ponit determinate: vt non nullus homo currit: li homo supponit determinate: si
vō cadant mediate terminus comunis stat confuse tm: vt nullus homo non cur-
rit: supponit li currens confuse tm: vel vnum est affirmatiuum ⁊ aliud negatiuum
iterum stat determinate: vt nō omnis homo currit stat li homo determinate vt pz
per equipollentes. Attende tamen qd si illa signa non caderent taliter supra termi-
num comunem qd quolibet per se distribuere illum tunc se non impedirent: vt
dicēdo. A forte differt omnis homo: supponit li homo distributivus: quia li differt
non habet vim vt confundat li homo: quia non distribuit nisi casum rectum ⁊ po-
situm a parte post: sed dicendo fortes differt ab omni homine: stat li homine deter-
minate: quia signa cadunt taliter qd se impediunt.

C Ultimo nota qd si duo signa cadunt super terminum comunem ita qd vnum
illozum sit distributivum ⁊ alterum confundens confuse tm tunc semper terminus
comunis stat distributivus: sed aliquando immobiliter: ideo vide si signum con-
fundens confuse tm habeat vim mobilisandi vel immobilisandi. Si primo modo
tunc stabit distributivus mobiliter: vt scio omnem propositionem: supponit li propo-
sitionem distributivus mobiliter. Si secundo modo tunc stabit distributivus immo-
biliter: vt necessario omnis homo est animal: supponit li homo distributivus immo-
biliter.

De relatiuis.

Relatiuum.

Pro quo relatiua supponunt

Relatiuum diuersitatis substantie et possessiuus. Similiter relatiuum accidentis tam identitatis quam diuersitatis non supponit pro illo pro quo suum antecedens sed pro alio: exemplum de relatiuo diuersitatis substantie: aliquis homo currit et alius dormit: pro alio supponit si alius et pro alio si homo: exemplum de possessiuo aliquis homo diligit suum seruum: pro alio supponit si homo: pro alio si seruum: quia aliquis homo pro domino et relatiuum pro suo seruo. Exemplum de relatiuo identitatis accidentis: ut aliquis homo est albus: et talis est cygnus: non supponit si talis pro albedine hominis: sed pro alia sibi simili. Exemplum de relatiuo diuersitatis accidentis: ut cygnus est albus et aliusmodi est coruus: supponit si aliusmodi pro dissimilitudi pro quo suum antecedens supponit.

De relatiuo identitatis substantie.

Relatiuum identitatis substantie semper supponit pro illo pro quo suum antecedens supponit: nisi fuerit possessiuus: et hoc simpliciter si fuerit categorice relatum: vel in comparatione ad alterum extremorum si fuerit hypotheticum relatum exemplum primi sortis currit qui mouetur: supponit si qui pro se. Exemplum secundi aliquis homo est latro et tu es ille: supponit si ille pro aliquo homine non simpliciter sed pro eo qui est latro. Et hoc est semper verum quod relatiuum hypotheticum relatum refert suum antecedens non simpliciter sed in comparatione ad alterum extremorum: nisi antecedens stet distributive: quia tunc non refert nisi solus antecedens: ut quilibet homo currit et ille mouetur: supponit si ille pro quolibet homine: et non refert antecedens replicando: sed solum simpliciter: scilicet et ille id est quilibet homo mouetur.

Quomodo relatiua supponunt.

prima regula.

Omne relatiuum supponens pro alio quam suum antecedens excepto possessiuo non sequitur regulam sui antecedentis sed sui signi vel sitis: unde aliquando supponit eodem modo: ut aliquis homo currit et alius dormit: ambo supponunt determinate: aliquando relatiuum confusius: ut homo est albus et nullus talis vigilat: antecedens supponit determinate et relatiuum distributive: aliquando e conuerso ut quilibet homo est albus et talis currit: antecedens stat confuse distributive et relatiuum determinate.

secunda regula

Omne relatiuum identitatis substantie in eadem categorica sive antecedentis supponit eodem modo sicut suum antecedens: nisi antecedens stet confuse tantum quia tunc relatiuum stat determinate: ut homo currit qui mouetur: supponit si qui determinate: sicut suum antecedens: ut omnis homo qui currit mouetur: supponit si qui distributive: sed dicendo: omnis homo est animal quod est rationale: supponit si quod determinate. Et nota quod cum dicitur omnis homo videt se: suppo-

Tractatus secundus

nit relatiuum distributiue sicut antecedens: non simpliciter: sed referendo singula singularis: et ideo non significat quod omnis homo videt omnem hominem: sed quod iste videt se: et iste se: et sic de singularis.

Tertia regula.

Omne relatiuum identitatis substantie hypothetice relatum stat sicut suus antecedens: sed magis limitate: nisi antecedens supponat confuse terminum: quia tunc non solum stat magis limitate: sed etiam determinate: exemplum regule est si dixerit: aliquis homo est animal: et tu es ille: ita supponit determinate si ille sicut si homo: sed tamen si ille magis limitate: quia refert replicando totam compositionem sui antecedentis: et ideo significat quod tu es aliquis homo qui est animal: et non solum quod tu es aliquis homo. In hoc differt a relativo categorice relato: quia id refert non replicando: et hoc quia est in eadem categorica. Et ex his patet quod hec est falsa: aliquis homo est: et quilibet homo est ille: quia secunda pars significat quod aliquis homo qui est: quilibet homo est: quod est falsum: et non significat quod quilibet homo est aliquis homo: quia relatiuum stat determinate: et nunc antecedens positum loco relatiui stat confuse terminum. Ideo non semper licet loco relatiui ponere suum antecedens: nisi seruetur suppositio: et si non potest fieri in eodem situ oportet facere propositiones aliquas de inconstituto modo loquendi: ut sint conuertibiles cum prioribus. Verbi gratia: ista est falsa: aliquis homo est: et nullus homo est ille: nec significat secunda pars quod nullus homo est aliquis homo qui est: sed significat quod aliquis homo qui est nullus homo est: ut saluetur suppositio. Ex hoc si concluditur quod signum vniuersale negatiuum non impeditum non confundit predicatum: et tamen precedit totam propositionem: et predicatum est terminus communis: ut patuit de ista: nullus homo est ille: ubi si ille stat determinate: huic dicitur concedendo totum: quia predicatum non est capax confusionis: et hoc semper superius fuerat expressus: et ideo nil est contra predicta.

De ampliacione.

Ampliatio est acceptio termini vltra significationem verbi principalis vel participij eiusdem: ut homo fuit: supponit si homo non solum pro homine qui est: nec solum pro homine qui fuit: sed disiunctim pro homine qui est vel fuit.

Prima regula.

Omnis terminus supponens a parte ante respectu verbi de preterito vel sui participij ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel fuit vel fuerat: ut homo fuit supponit si homo pro eo homine qui est vel fuit: et intelligitur ista regula: nisi fiat restrictio: ut homo qui est fuit: non supponit si homo ampliatiue. Et iuxta hanc regulam conceduntur tres conclusiones.

Prima conclusio

Aliquis homo fuit ab eterno.

Secunda conclusio

Quis fuit senex.

De ampliacione

Tertia conclusio. Pater fuit sine filio et filia. Eadem exempla possunt forma
ri de participijs.

Secunda regula.

Omnis terminus supponens a parte ante respectu verbi de futuro vel sui par-
ticipij: ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel erit. Et iuxta hanc regulam
conceduntur tres conclusiones.

- Prima conclusio Aliquis homo erit quando erit mortuus: et hec est vera
de iesu christo domino nostro ante passionem suam.
- Secunda conclusio. Mortuus cantabit.
- Tertia conclusio. Album erit sine albedine.

Tertia regula.

Omnis terminus supponens a parte ante et a parte post respectu istorum verbo-
rum incipit: definit: potest: contingit: et suorum participiorum et terminorum verba
lium significantum aptitudines: ut verbalia terminata in bilis vel in bile: ut ama-
bilis vel amabile: similiter cursor et scriptor que non significant aptum sed aptitu-
dinem: nam aliquis non scribens nec currens est scriptor et cursor: ampliatur ad sup-
ponendum pro eo quod est vel potest esse vel incipit vel definit vel contingit esse:
et iuxta hoc conceduntur tres conclusiones.

- Prima conclusio. Album potest esse nigrum.
- Secunda conclusio. Papa potest esse laicus.
- Tertia conclusio. Creans potest esse deus quousque nihil creet.

Quarta regula.

Omnis terminus supponens a parte post in actiuis: et a parte ante in passivis re-
spectu verborum vel terminorum potentium extendere actum suum tam in ens
quam in non ens: ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel potest esse vel intel-
ligi: ut intelligo chimeram: supponit li chimera pro eo quod est vel potest esse vel
intelligi vel imaginari chimera.

Idem dicas de istis verbis imaginor: colligo: cogito: significat: et supponit: quia
tres conclusiones conceduntur.

- Prima conclusio. Intelligo non ens.
  - Secunda conclusio. Intelligo non intelligibile
  - Tertia conclusio. Intelligo chimera: quousque nulla sit nec possit esse.
- Ex dictis sequitur quia a tertio adiacente ad secundum adiacens non valet con-
sequentia affirmatiue in terminis ampliatiuis: unde non sequitur. Adam est mor-
tuus ergo adam est.

Sequitur secundo quia ista non est bona conuersio: Adam est mortuus: ergo ali-
quod mortuum est adam: sed sic debet conuerti: aliquod mortuum est vel fuit ad a
et ita obserues in verbo de futuro et in ceteris ampliacionibus.

Sequitur tertio quia iste non est bonus syllogismus: Omne futurum est. Antichri-
stus est futurus: ergo Antichristus est: quia li Antichristus in minori supponit ampliatiue

Tractatus secundus

et non in conclusione: et quia si futurum in maiori est nomen et in minori est participium: quia quando participium immediate non postponitur verbo et nomen: quia tunc non fit unum ex verbo et participio: ideo minor debuit esse ista: antichristus est aliquid futurum: et tunc minor esset falsa: unde non sequitur. Antichristus est futurus: ergo est antichristus futurus.

De appellatione.

Appellatio est acceptio termini in propositione limitata vel per verbum vel participium: ut *Sortes est homo*: si *Sortes*: et si *homo* appellat tempus presens id est supponit solum pro sorte qui est et pro homine qui est.

Appellatio.

Ampliationis

Temporis

Forme

De appellatione ampliationis.

Appellatio ampliationis est exceptio termini in propositione limitata per verbum ampliativum a parte ante et a parte post vel suum participium vel verbale: ut *Sortes incipit esse papa*: tam si *Sortes* quam si *papa* latet ampliativum pro eo quod est vel incipit esse: sed differenter: quia si *papa* appellat inceptionem ita quod si *Sortes* pro eo quod est vel incipit esse: tamen restringitur ad *Sortes* pro eo quod incipit esse: *Sortes* vero stat absolute ampliativum.

Regula

Omnis terminus sequens aliquod istorum verborum: incipit: definit: potest: contingit: vel suorum participiorum: vel verbalium significantium aptitudinem: appellat propriam ampliationem illorum: ut in exemplo patet superius posito.

De appellatione temporis.

Appellatio temporis est acceptio termini in propositione limitata per terminum verbalem sine naturam temporalem verbi vel participij: ut *Sortes est homo*: supponit si *Sortes* et si *homo* solum pro presenti sicut copula verbalis solum presentialiter significat.

Prima regula.

Omnis terminus supponens tam a parte ante quam a parte post respectu verbi de presenti: sine participio preteriti vel futuri: nullo etiam termino verbali sequente: appellat tempus presens: ut *anima petri est spiritus*: tam si *anima* quam si *spiritus* et si *petri* stant pro eo quod est tunc.

Secunda regula.

Omnia terminus sequens verbum de preterito vel futuro vel suum participium appellat tempus preteritum vel futurum: ut *Sortes fuit al-*

de probationibus

bus supponit li albus pro eo solum quod fuit. Similiter sortes erit albus supponit li albus pro eo solum quod erit album.

Prima conclusio

Et ideo conceditur qd aliquod album fuit sortes: ⁊ tamen sortes non fuit aliqd album: dato qd sortes nunc primo fit albus: ⁊ ante hoc fuerit niger.

Secunda conclusio.

Similiter episcopum videbis: ⁊ non videbis episcopum: dato qd videbis sortes qd post hoc erit episcopus: ⁊ nūc sit laicus: ⁊ qd videbis ipm qm erit laicus ⁊ nō post

De appellatione forme.

Appellatio forme est acceptio termini in propositione limitati per verbum vel participium significans actum vel habitum mentis.

Regula.

Omnis terminus non simpliciter demonstratiuus: sequens verbum vel participium significans actum vel habitum mentis appellat forme idest significat significatum suum sub propria ratione: vt cognosco sortem li sortes appellat suam formā idest significat qd cognosco sortem sub ratione qua sortes: sed dicendo cognosco hoc: li hoc non appellat: quia non est differentia inter significatum ⁊ rationeꝝ pro priam: ideo esset nugatio.

Prima conclusio.

Ex quibus sequitur qd christum crucifixum de virgine natum adorauit Aristoteles: licet non adorauit christum crucifixum de virgine natum similiter.

Secunda conclusio.

Patrem meum vellem esse in fouea: ⁊ non vellem patrem meum esse in fouea.

Tertia conclusio.

Potum venenosum desidero bibere: tñ non desidero bibere potū venenosum.

de probationibus terminorum.

Propositionum.

Mediata: est que habet medium quod potest probari.

Immediata: est que nō habet mediū quo pōt probari: ⁊ hoc ē

Mediata quintuplex.

Censibilis. Exponibilis. Officiabilis. Describibilis. Probabilis p causas veritatis.

De resolubili propositione.

Resolubilis est triplex: scilicet indefinita: particularis: singularis non demonstratiua simpliciter: que probantur sumendo duo pronomina demonstratiua simpliciter: primum conforme subiecto propositionis resolubilis: ⁊ scdm in recto vt patet in exemplis.

Indefinita
homo currit

hoc currit.
hoc est homo
homo currit.

c

Tractatus tertius

C Particularis
Aliquis homo currit

hoc currit.
hoc est aliquis homo.

§ aliquis homo currit.

C Singularis
Sortes currit.

hoc currit

hoc est sortes

§ sortes currit.

Ampliative
Homo disputabit

hoc disputabit

hoc est vel erit homo

§ homo disputabit.

Homo incipit currere

hoc incipit currere

hoc est vel incipit esse homo

§ homo incipit currere.

In genitino casu
Angeli est bona societas

Huius est bona societas

hic est angelus

§ angeli est bona societas

In dativo casu
Deo placeo

hinc placeo

hic est deus

§ deo placeo

In adverbio
Aliquando lego

nunc lego

nunc est aliquando

§ aliquando lego

Cras disputabis

Tunc disputabis

tunc est vel erit cras

§ cras disputabis

C De disuncto collectivè sumpto

hoc est asinus

hoc est homo vel asinus

§ homo vel asinus est asinus. hec est falsa

homo vel
asinus
est asinus

C De disuncto divisivè sumpto.

hoc vel asinus est asinus

hoc est homo

§ homo vel asinus est asinus. hec est vera.

C Ita dicitur de copulato: vt sortes ⁊ plato currunt: ⁊ de conditionato: vt sortes
si est homo est risibilis.

De particulari indefinita ⁊ singulari ^{nega}
^{tiva.}

C Particularis vero indefinita ⁊ singularis negatiua possunt probari dupliciter: primo resolutione: ⁊ hoc vbi subiectum pro aliquo supponit: vbi vero pro nullo supponit non potest probari resolutione: quia minor est falsa: debet igitur tunc aliter probari scilicet per suum contradictorium. vbi gratia: chimera non est homo: probatur hoc modo: suum contradictorium est falsum: ergo ista est vera. Et iuxta hoc conceditur primo.

Prima conclusio

De vi affirmatiua

77
C Maiori te z quolibet maiori te tu es maior.
C Maiori te z quolibet minori te tu es minor. Et hoc sumendo istas vt sunt de co-
pularo subiecto.

Secunda conclusio.

C Album potest esse nigrum.
C Predestinatus potest esse prefcitus.
C Iustus potest esse iniustus.

Tertia conclusio.

C Album fuit quando non sunt album.
C Meri episcopus predicauit quando non predicauit episcopus.
C Iustus iustissime condénabitur pro peccato suo.

De exponibili.

C Exponibilis propositio multis species: z primo de vniuersalibus affirmati-
uis est dicendum.

De vniuersali affirmatiua.

C Vniuersalis affirmatiua exponitur per duas exponentes. scilicet per preiacentem z
vniuersalem negatiuam: in qua ponitur li quin inter totum subiectum z predica-
tum: z ei subiungitur hoc pronomen relatiuum ille illa illud in casu consimili sub-
iecto exponibilis. Ecce exempla.

C Quilibet homo currit.

C Homo currit.

Et nullus est homo quin ille currat.

C Quilibet hominis interest legere.

C Domini interest legere

Et nihil est homo quin illius iterfit legere.

C Omnis sacerdos potest esse papa.

C Sacerdos potest esse papa

Et nihil est vel potest esse sacerdos quin ille possit esse papa.

C Ita dicatur de alijs verbis ampliatiuis.

C Ubique tu es.

C Alicubi es

Et necubi es quin ibi sis.

C Semper es

C Aliquando es

Et nunquam es quin tunc sis.

C Omnis homo vel asinus est asinus.

C Homo vel asinus est asinus.

Et nihil est homo vel asinus quin illud sit asinus.

Et isto modo est falsa: quia secunda exponens est falsa.

C Omnis homo vel asinus est asinus.

C Homo vel asinus est asinus.

Et nihil est homo quin illud vel asinus sit asinus?

Et hoc modo est vera: quia ambe exponentes sunt vere.

Tractatus tertius

De vniuersali negatiua.

¶ Vniuersalis negatiua non exponitur: sed probatur dupliciter scz per singulares vel per suum contradictorium.

Primo modo

Nullus homo est asinus.

secundo modo

Nec iste homo est asinus nec iste homo est asinus z isti sunt omnes homines masculi: ergo nullus homo est.

Suum contradictorium huius est falsum. scilicet: aliquis homo est asinus: ergo illa vltis negatiua est vera: nullus homo est asinus.

¶ Ex dictis infero aliquas conclusiones.

Prima conclusio.

¶ Omne quod deus fecit est in hoc instanti. Similiter:

Omne quod fuit z erit est nunc. Similiter.

Omne quod erat est nunc.

Secunda conclusio.

¶ Sortes est omnis homo hic: z tamen fortes hic non est omnis homo. similiter.

Tu es omnis homo hoc modo: z tamen hoc modo tu nō es omnis homo. similiter.

Tu es omnis homo videns fortem: z tamen tu non es omnis homo vidēs hoīes.

Tertia conclusio.

¶ Quilibet singularis huius vniuersalis omnis bō est: est vera: z tamen nō que libet singularis alicuius singularis est vera. Similiter omnis filius huius animalis est asinus: z tamen non omnis filius alicuius animalis est asinus: iste omnes propositiones possunt probari exponibiliter: lz non sint omnes vniuersales. Sz ideo eas congregavi simul: quia multis locis deseruiunt.

De positiuo.

¶ Posituum comparabiliter sumptū per eque: exponitur per tres exponentes: duas in quibus ambo extrema comparationis conueniunt: z tertiam negatiuam per negationem sui comparatiui: salua suppositione terminorum. Exēpla sūt ista.

Tu es ita fortis sicut petrus.

Tu es fortis

Petrus est fortis

Non petrus est fortior te.

Tu es ita fortis sicut omnis homo.

Tu es fortis

Ille homo est fortis

Non omnis homo est fortior te.

Prima conclusio.

¶ Tu es ita fortis sicut omnis homo mundi: z tamen non es ita fortis sicut aliquis homo mundi.

Secunda conclusio.

¶ Diabolus non est ita malus sicut deus: z tamen diabolus est pessima creatura.

Tertia conclusio.

¶ Campanile diui marci est ita magnum sicut tu: z tamen tu non es ita magnus

de cōparatiuo ⁊ superlatiua

sicut campanile diuisi marci.

De comparatiuo.

Comparatiuum exponitur per tres exponētes: duas in quibus ambo extrema comparationis conueniunt ⁊ tertiam in qua secundum extremum negatur a primo per positium comparabiliter sumptum: cum nota equalitatis salua suppositione terminorum. Exempla sunt ista.

Ego sum iocundus   Tu es iocundus   Non tu es ita iocundus sicut ego
Tu es maior omni homine.

Tu es magnus   homo est magnus   Non ois bō est ita magnus sicut tu

Prima conclusio.

Ego sum maior omni homine mundi: ⁊ sum minor omni homine mundi.

Secunda conclusio.

Tu es melior omni homine mundi: ⁊ tamen non omni homine mūdi tu es melior

Tertia conclusio.

Ego sum potentior te ⁊ leone: ⁊ tamen non sum potentior leone.

De superlatiua.

Superlatiua potest dupliciter sumi: primo absolute: secundo respectiue. Exemplum primi: sortes est fortissimus. Exemplum secundi: sortes est fortissimus illo: ⁊ primo modo exponitur per duas exponētes: secundo per tres: semper salua suppositione terminorum.

Primo modo sortes est maximus.   Secundo modo sortes est maximus istorum

Sortes est magnus
Sortes non potest
esse maior in sua
titudine.

Sortes est magnus
Isti sunt magni
Non isti sunt ita magni:
sed valde minores sorte.

Prima conclusio.

Decem sunt genera generalissima: ⁊ nullum istorum est generalissimum illoꝝ.

Secunda conclusio.

Tu es fortissimus istorum: ⁊ tamen tu non es fortissimus.

Tertia conclusio.

Tu es calidissimus omnium hominum: ⁊ tu tñ es frigidissimus oīꝝ hominū.

De differt: aliud: non idem.

Differt: aliud: non idem. exponuntur per tres exponētes: duas affirmatiuas ⁊ tertiam negatiuam: salua semper suppositione terminorum: ⁊ temporis idemptitate.

Exempla sunt ista.

Sortes differt ab omni homine.

Sortes est

Homocest.

Et sortes non est omnis homo.

Tractatus tertius

Sortes differt a platone.

Sortes est plato est Sortes non est plato
Sortes differebat a platone.

Sortes erat Et plato erat secum Et sortes non erat plato.
Sortes differt ab antichristo.

Sortes erit Antichristus erit secum Et sortes non erit antichristus.
Prima conclusio.

Tu es aliud a deo: et tamen tu non es aliud ab aliquo ente.
Secunda conclusio.

Tu non es idem chimere: et tamen tu non es non idem chimere
Tertia conclusio.

Licet in diuinis pater sit aliud a filio: tamen pater non est aliud a filio. Nam ista pater est aliud a filio probatur sic: pater est: et filius est: et pater non est filius: et hoc est verum: sed illa pater est aliud a filio probatur sic: pater est: et filius est: et pater non est eadem res que est filius. Et hoc est falsum: unde conceditur in diuinis quod pater est idem filio: et non est idem filio: tenendo huiusmodi in prima in neutro genere: et in secunda in masculino genere: et ideo non contradicunt.

De exceptiuis: et primo affirmatiua.

Exceptiua affirmatiua exponitur per duas exponentes: in quarum prima remouetur predicatum a parte extra capta: et in secunda affirmatur idem predicatum de subiecto cum parte extra capta infinita. Exempla sunt ista.

Omnis homo preter sortem currit.

Sortes non currit Omnis homo non sortem currit.

Ista vero. Non omnis homo preter sortem currit: probatur per suum contradictorium.

De exceptiua negatiua.

Exceptiua negatiua exponitur per duas exponentes in quarum prima affirmatur predicatum de parte extra capta: et in secunda negatur predicatum de subiecto cum parte extra capta infinita. Exempla sunt ista.

Nullus homo preter sortem currit Omnis homo preter sortem non currit
Sortem currit: Nullus homo non sortem currit. Sortem currit. et Omnis homo non sortem non currit.

De exceptiua propria.

Ad exceptiuam propriam requiruntur duo.

Primum quod illud a quo fit exceptio. Secundum quod pars extra capta sit minus communis illo a quo fit exceptio.

Correlarium. Non omnis exceptiua repugnat sue preiacenti: patet de ista

omne ens preter chimeram est ens

Aliud corollarium.

CDictio exceptiua habet vim immobilitandi termini precedentis: patet de illa omnis homo preter sor. currit: si homo supponit cōfusse. distributiue immobiliter: quia si descenderetur fieret exceptiua impropria propter defectum prime conditionis: & non habet illam vim ab aliquo signo nisi a li preter vt patet.

Conclusiones.

Tu non differs nisi ab asino: & non a nullo nisi ab asino differs. prima pars patet quia differs ab asino: & non differs ab alio q̄ ab asino: prima exponens patet. scilicet tu differs ab asino: & secunda probatur: quia si non detur oppositum: tu differs ab alio q̄ ab asino: ergo tu non es aliud q̄ asinus: qd̄ est falsum: patet consequentia ab exposita ad vnam suarum exponentiu. Deinde probatur q̄ non a nullo nisi ab asino differs: quia si non detur oppositum q̄ a nullo nisi ab asino differs: igitur a nullo non asino differs: patet consequentia vt prius & consequens falsum est: quia suam contradictionem est verū. s. ab aliquo nō asino differs: quia ab equo & ideo concedit q̄ non differs ab alio q̄ ab asino: & tñ ab alio q̄ ab asino differs.

De exclusiuis.

Quinque modis exclusiue fieri possunt sine negatione sequente: primo cum nota exclusionis precedit & cadit supra subiectu: tantu: & exponit per copulati: exemplum: tñ sor. currit: sortes & nihil non sor. currit: ita q̄ sit copulati & non copulatiua. Secundo cum cadit supra totum: & tunc exponitur per copulatiuam.

Exemplum.

Tantum sortes currit

Sortes currit
illa vocatur preiacens.

Et nihil non sortes currit
illa est negatiua de subiecto infinite.

Tertio cum nota exclusionis cadit inter partes subiecti & tunc exponitur per copulatum: verbi gratia.

Sortes tantum disputans placet.

Sortes disputans.

Et non disputans placet.

Quarto cum nota est inter subiectum & predicatum: siue precedat siue sequatur copulam principalem & tunc probatur per copulatiuam: verbi gratia.

Sortes tantum est homo.

Sortes est homo.

Sortes est tantum homo

Et sortes non est nō homorita

q̄ vna negati o sit ad verbum principale & alia infinitatio ad predicatum.

Quinto cum nota exclusionis est inter partes predicati: & tunc exponitur per copulatiuam: verbi gratia.

Sortes est animal tñ bipes.

Sortes est animal bipes.

Et sortes non est animal non bipes ita

q̄ cadat infinitatio vbi nota conclusionis prius erat.

CAlia istos quinque modos sine negatione sequente: sunt alie quattuor cum negatione sequente de quibus per ordine dantur exempla & expositiones: p̄mo cū nota precedit & solum cadit supra subiectu: & tunc exponit per copulati: verbi gratia.

Tractatus tertius

Tantum sortes non currit.

Sortes Et nihil non sortes non currit.
Et ista significat quod illud quod est sortes et non aliud quam sortes id dico non currit.
Secundo cum cadit in totam propositionem: et tunc probatur per copulatiuam mediante signo distributio affirmatio hoc modo.

Tantum sortes non currit

Sortes non currit Et quodlibet non sortes currit.
Tertio cum cadit inter partes subiecti et tunc probatur per copulatiuam: ut in exemplo.
Sortes tantum disputans non currit.

Sortes disputans Et non non disputans non currit
Quarto cum nota est inter subiectum et predicatum et precedit copulam tunc probatur per copulatiuam.

Sortes tantum non est disputans

Sortes non est disputans Et sortes est quodlibet non disputans
Quinti modi non potest dari regula cum negatione sequente: quia tunc negatio sequeretur verbum principale: et sic esset potius infinitatio quam negatio. Et si dicitur quod possit adhuc dari alia exclusiua que non esset aliqua dictorum. id est modorum. scilicet cum illi tantum sequeretur totam propositionem: ut dicendo homo est ridens tantum huic dicitur quod illa reducitur ad quartum modum prius positum: nam ista equivalent ad bonum intellectum: sortis est ridens tantum: et sortis est tantum ridens: itaque. id est. et exclusiuarum sunt ordines seu modi inuicem non coincidentes: et non possunt esse plures: quia non videtur quomodo aliter possit exclusionis nota in propositione poni.

Prima conclusio

Tu tantum es homo: et tamen non tantum tu es homo.

Secunda conclusio.

Tantum sortes currit: et non tantum sortes currit: dato quod illi tantum cadat solum supra subiectum in prima et in secunda supra totam propositionem.

Tertia conclusio

Ista propositio homo est asinus precise significat verum et falsum: possibile et impossibile: immo necessarium et impossibile.

Postremo hic aduerte quod dictio exclusiua quando cadit supra terminum pluralis numeri potest exponi dupliciter: primo per notam infinitatis: secundo per notam pluralitatis: verbi gratia.

Tantum duodecim sunt apostoli dei.

Duodecim sunt apostoli dei
et nulla non duodecim sunt
apostoli dei: et hec est falsa.

Duodecim sunt apostoli dei
et non plures quam duodecim sunt
apostoli dei: et hoc modo vera

De reduplicatiuis.

Nota qd iste note siue dictiones. s. in quantum: prout: per se: fm qd: possunt teneri dupliciter: primo specificatiue: secundo reduplicatiue: primo modo nō exponunt sed. describuntur: sicut ego peto a te pecuniam in quantum heres. i. ego peto a te pecuniam ea ratione qua heres. Secundo modo exponuntur per tres exponentes duas absolutas et tertiam conditionatam transcendenter vt in exemplis petet manifeste.

Et sine negatione sequente.

Sortes in quantum homo est animal.

Sortes est homo

Sortes est animal

Et aliqd est hō id est animal.

Homo in quantum hō nō est angelus

Et in negatione sequente

Homo est hō Homo nō est angelus Et si aliqd est hō id nō est angelus.
 Csi vero negatio precedit notam reduplicatiōis: tunc exponitur per prabatur vel impobatur per suum contradictoriū: verbi gratia: volo probare qd hec est vera: sortes non in quantum homo est sortes: arguo sic suum contradictoriū est falsū: scilicet sor. in quantum hō est sortes: ergo hec est vera scilicet sor. nō in quantum homo est sortes consequentia tenet per legem contradictoriū: antecedēs patet exponēdo

Prima conclusio.

Deus homo est infinitus et immensus: et tamen deus homo non in quantum homo est infinitus et immensus.

Secunda conclusio.

Sortes in quantum homo est risibilis: et tamen sortes non in quantum animal est risibilis.

Tertia conclusio.

Aliqua in quantum conueniunt differunt: et tamen non aliqua in quantum conueniunt differunt: tenendo in prima li in quantum reduplicatiue: et in secunda specificatiue. Similiter conceditur qd ens in quantum ens est subiectum metaphisice: tenendo li in quantum specificatiue: et tamen ens non in quantum ens est subiectum metaphisice: tenendo li in quantum reduplicatiue.

De immediate.

Immediate exponitur per duas exponentes: videlicet per primam preiacentem et secundam vniuersalem negatiuam sibi correspondentem in hunc modum. Sine negatione sequente de futuro.

Immediate post hoc erit antichristus.

Post hoc erit antichristus

Et nullum erit instans post hoc quin inter illud et hoc erit antichristus.

De immediate sine negatiōe de preterito

Immediate ante hoc fuit antichristus.

Ante hoc fuit antichristus

Et nullum fuit instans ante hoc: quoniam inter illud et hoc fuerit antichristus.

De immediate cum negatione sequenti.

Immediate post hoc tu non eris papa.

Post hoc tu non eris papa

Et nullum erit instans post hoc: quoniam inter illud et hoc tu non eris papa.

Ita dicatur de preterito suo modo.

Si vero negatio precedat: tunc non exponitur: sed more consueto probatur per suum contradictorium: ut hec est falsa. Immediate post hoc tu eris papa: ergo ista negatio est vera: non immediate post hoc tu eris papa: similiter ista est falsa.

Immediate post hoc tu non eris homo: ergo ista est vera: non immediate post hoc tu non eris homo.

Prima conclusio.

Immediate post hoc duo contradictoria inuicem contradicentia erunt vera et falsa: et tamen non simul erunt vera nec falsa. Secunda conclusio.

Immediate post hoc erit aliquod instans: quod non immediate: sed mediate post hoc erit.

Tertia conclusio.

Immediate post hoc aliqua pars huius spatii erit pertransita: et tamen nulla pars huius spatii immediate post hoc erit pertransita.

De necessario.

Necessario exponitur per duas exponentes: scilicet per primam preiacentem et secundam per oppositas qualitates secundum exigentiam verbi: ut in exemplo patet.

De necessario de presenti affirmatiue.

Necessario deus est.

Deus est

Et non potest esse quin deus sit.

Cum negatione sequenti et de presenti.

Necessario vacuum non est.

Vacuum non est

Et non potest esse quin vacuum sit.

De preterito affirmatiue.

Necessario deus fuit.

Deus fuit

Et non potest esse quin deus fuerit.

De futuro cum negatione sequenti.

Necessario ebiberam non erit.

De affirmatiuis z negatiuis

Chimera non erit Et non poterit esse q chimera erit
CSi vo negatio pcedat tunc no exponit: s; p suu dicatoriu pbat vel iprobat. vbi gra: bec est vera no necessario chimera est: q: bec est falsa: necessario chimera est.

Prima conclusio.
CNon necessario tu es: z tamen necessario tu es sumendo li necessario in prima adverbialiter: z in secunda nominaliter z casus ablatiui: quia sic debet resolui.

Secunda conclusio.
CNecessario aligd est qd ptingenter est z tn nihil qd neccio est contingenter est.

Tertia conclusio.
CNeccio tu curris vl tu si curris: z tn nec neccio tu curris: nec necio tu non curris.

De contingenter.

CContingenter similiter exponitur per duas exponentes: primam preiacentem z secundam per oppositas qualitates fm exigentiam verbi.

De contingenter affirmatiue de preseti

CSortes est Et poterit esse q sortes non sit.

De preterito affirmatiue.

Antichristus non est Et poterit esse q antichristus sit.

De preterito affirmatiue.

Adam fuit Et potuit esse q adam non fuerit.

De futuro negatiue.

Contingen ter tu non saluaberis.

Tu non saluaberis Et poterit esse q tu saluaberis.
Si vo negatio pcedat si exponit s; more p dicto p suu dicatoriu pbat vl iprobat. vbi gra: bec e va. Continget sor. no saluabit: q: bec e falsa. Ina ptinget sor. si saluabit.

Prima conclusio.
COmnis homo ptinget e: z tn no ptingenter: imo necessario omnis homo est.

Secunda conclusio.
CContingenter tu curris: z tn non contingenter tu curris vel tu non curris.

Tertia conclusio.
CContingenter deus fuit in a instanti: z tamen in a instanti deus necessario fuit.

De ab eterno.

Tractatus tertius

Ab eterno nominaliter resoluitur: sed adverbialiter pro eternaliter exponitur per duas exponentes s^m exigentiam verbi hoc modo. Exemplum de preterito.

Ab eterno deus fuit.

Ante aliquod tempus deus fuit

Et non est vel fuit aliquod tempus finitum quin ante illud deus fuerit.

De futuro.

Ab eterno anima intellectiua erit.

Post aliquod tempus anima intellectiua erit

Et non est vel erit aliquod tempus finitum quin post illud anima intellectiua erit.

Si vero negatio sequeret eodem modo exponitur. si vero predicatur per suum predictorum probatur vel improbat.

Prima conclusio.

Ab eterno tu fuisti: et tamen non eternaliter tu fuisti.

Secunda conclusio.

Ab eterno fuit aliquod instans: et tamen nullum instans fuit ab eterno.

Tertia conclusio.

Eternaliter erit aliquod quod non eternaliter erit.

De semper.

Semper sumitur duobus modis primo simpliciter pro omni temporis differentia: et sic semper propositionalis in qua ponitur si semper est falsa: secundo respectiue non pro omni tempore sed s^m exigentiam verbi: verbi gratia.

De semper absolute.

Semper deus fuit.

Aliquis deus fuit

Et si est vel fuit vel erit aliquis aliquis quando tunc deus fuerit

De semper respectiue de presenti.

Semper tu es.

Aliquando tu es

Et non es aliquod aliquando quando tunc tu sis.

De preterito.

Semper deus fuit

Aliquando deus fuit

Et non fuit aliquod aliquando quando tunc deus fuerit

De futuro.

Semper deus est.

Aliquando deus erit Et non erit aliquod aliquando quoniam tunc deus erit.
 Si negatio sequitur eodem modo exponitur. si vero precedat probatur ut prius dictum est. scilicet contradictorium suum.

Semper fuit aliqua dies: et nulla dies semper fuit.
 Prima conclusio.

Omne quod mouetur semper se habet uno modo.
 Secunda conclusio.

Semper erit aliquis homo: et tamen nullus homo uiuet ultra ducentos annos.
 Tertia conclusio.

De totus.

Totus dupliciter potest teneri: primo modo sine cathegorematicis: et tantum ualeat quantum hoc complexum quelibet pars: et tunc est exponibilis sicut uniuersalis affirmatiua implicite: secundo cathegorematicis et ualeat tantum quantum ens completum sine perfectum cui nihil deest. Tenetur autem primo modo quando precedit nullo cathegoremate precedente implicite vel explicite: ut totus fortis est albus. Secundo modo tenetur quando aliquod cathegorema precedit licet totus ut fortis est totus albus: id est fortis est quoddam ens perfectum cui nihil deest in albedine: fortis totus est homo: vel fortis est totus homo: id est fortis est homo perfectus cui nihil deest in humanitate.

De totus sine cathegorematicis sine negatio sequenti.
 Totus fortis est aliquid fortis.

Pars fortis est aliquid fortis. Et nulla est pars fortis quoniam ista sit aliquid fortis.
 Si uero negatio sequitur licet totus: ut totus fortis non est albus: non exponitur: quod equiualeat uniuersali negatiue: sed probatur per singularia vel per contradictionem ut dictum fuit supra. Similiter si negatio precedit licet totus probatur per dictum.

Licet totus fortis sit aliquid fortis: non tamen totus fortis est minor forte: quia anima intellectiua non est minor cum non sit quanta: et corpus totum fortis non est minus forte.

Licet totus fortis sit pars fortis: non tamen totus homo est pars fortis.

In capite tuo est totum quod est in mundo: similiter in anima tua est tota sapientia mundi: non tamen totum quod est in mundo est in capite tuo: nec tota sapientia mundi est in anima tua.

De infinito.

Tractatus tertius

C In finit⁹ sibi potest teneri dupliciter: sicut cathegorematicè et cathegorematicè cathegorematicè valet tantum quantum unum ens sine principio et sine fine: et tunc si exponitur. Sicut cathegorematicè quoniam procedit nullo cathegoremate precedente: et tunc potest dupliciter exponi.
Primo modo in singulari   In finitum tempus est elapsum   Secundo modo in singulari.

Aliquantum tempus est elapsum
Et dupliciter ad illud: et tripliciter ad
illud: et sic in infinitum.
Primo modo in plurali numero

Aliquantum tempus est elapsum: et nullum est vel fuit aliquantum tempus finitum elapsum quoniam maius illo sit elapsum.
In finita sunt finita   Secundo modo in plurali numero

Finita sunt finita: et in duplici
plura: et in triplici plura: et sic
in infinitum sunt finita
C Si vero negatio sequatur aut precedat probatur sicut totus.

Finita sunt finita: et non sunt
tot finita quoniam plura illis sunt
finita.

Prima conclusio

C In finitum corpus potest dici produci: et non tamen non potest produci corpus infinitum: quoniam omne corpus est figuratum: ergo finitum, quia terminum vel terminis clausum.

Secunda conclusio.

C In finitum numerus est finitus: et tamen nullus numerus finitus est in finitus sicut in finitis finita sunt plura: et tamen nulla finita plura sunt in finitis.

Tertia conclusio.

C In finitum numerum potest numerare: et tamen non potest numerare numerum infinitum.

De officiabilibus.

C Propositio officiabilis est cuius dictum siue oratio infinitiva determinat per terminum modalem vel concernentem actum mentis in sensu composito: hoc modo.
Possibile est solem currere.

Hec propositio est possibilis: solem currit   que significat adequate solem currere.
Necesse est deum esse

Hec propositio est necessaria: deus est   que adequate significat deum esse.
Per se homo est animal.

Hec propositio est per se: homo est animal   que adequate significat hominem esse animal.
Per se primo homo est risibilis.

Hec propositio est per se primo: homo est risibilis   que adequate significat hominem esse risibile.
Per se non primo solem est risibilis.

de officiabilibus

Hec ppō est p se nō pmo: for. est risibilis q̄ adequate significat fore esse risibile.
Per accidens homo est albus.

Hec ppō est p accidēs: homo est albus: que adeq̄te significat hoīes esse albi
Scio deum esse

Hec pp̄fitio est scita a me deus est que adequate significat deum esse
Intellectum est a me forem federe

Hec pp̄fitio est intellectu a me: for. sedet que adequate significat for. sedere.
Dubium est mihi regem sedere

Hec pp̄fitio est mihi dubia: rex sedet que adequate significat reges sedere
Prima conclusio

Album potest esse nigrum: et tñ impossibile est album esse nigrum. Similiter predestinatus potest esse prescitus: et tñ impossibile est predestinatum esse prescitus.
Secunda conclusio

Omnem hominē contingens est esse: tamen necesse est omnem hominē esse: sicut impossibile est omnē hominēz nō esse: et tamē omnē hominē possibile est non esse.
Tertia conclusio

Tu scis alterum istorum esse verum: demonstratis duobus contradictorijs tibi duobus: et tamen neutrum illorum scis esse verum. Similiter forem scio esse coram me et tamen nescio forem esse in rerum natura.

¶ Nota q̄ isti termini: necessarium: contingens. et c. possunt sumi duobus modis: primo resolubiliter: vt sunt quedam adiectiua substantiua in neutro genere: secundo officiabiliter: vt determinant orationem infinitam quasi suuz substantiuū siue subiectum. Et iuxta hoc conceditur q̄ necessarium est q̄ deus nunq̄ fuit nec erit nec est: et tamen necessarium est deum fuisse fore et esse. Similiter possibile est q̄ uibil fuit nec erit nec est: et tamen impossibile est nihil fuisse fore et esse. Similiter si necessario potest teneri dupliciter: scilicet resolubiliter vt sit casus datiuū vel ablatiuū et exponitur vt prius patuit: et iuxta predicta p̄cedūt alique conclusiones quarum prima est illa.

¶ Prima conclusio
Necessario tu fuisti productus: et tamen non necessario: immo contingenter tu fuisti productus.

¶ Secunda conclusio
Necessario est te fuisse: et tamen non necessario: immo contingenter tu fuisti.
Tertia conclusio

¶ Quarta conclusio
Necessario aliquid est quod contingenter est: et tamen nihil quod necessario est continger est.

De scriptibili propositione.

Tractatus quartus

Propositio descriptibilis est in qua terminus concernens actum mentis determinat incomplexum. Et potest esse dupliciter: quia vel illud incomplexum non est signum complexi: vel est signum complexi.

Si incomplexum non est signum complexi: sic describitur.

Cognosco sortem.

Cognosco aliquid ea ratione qua sortem.

Intelligo bonum

Intelligo aliquid ea ratione qua bonum.

Desidero scientiam

Desidero aliquid ea ratione qua scientia.

Recordor matris mee

Recordor alicuius ea ratione quae mater mea.

Imagino montem aureum

Imagino aliquid ea ratione quae mons aureus.

Si vero incomplexum est signum complexi: sic describitur:

Scio a propositione.

Scio eadequatū significatū a ppōis quod scio eadequate significare per a.
Dubito a z b propositiones

Dubito significata adeqta a z b ppōnūz q̄ scio adeqte significari p a z b ppōnes
Credo hanc propositionem.

Credo eadequatū significatū huius ppōnis q̄ scio eadequate significari per hanc
Isti credunt multas propositiones

Credunt isti eadequata significata multarū ppōnum que ipsi credunt eadequate significari per illas.

Nota q̄ ista verba: scio: credo: dubito non possunt determinare nisi complexum. implicite vel explicite: vnde non bene dicitur: scio sortem: sed alia verba vt intelligo: cognosco possunt indifferenter determinare complexum z incomplexum: nam indifferenter possumus dicere: intelligo sortem: intelligo a propositionem: z intelligo sortem currere.

Prima conclusio.

Deum trinum z vnum cognouit aristoteles: z tamen aristoteles non cognouit deum trinum z vnum.

Secunda conclusio.

Etsi iudeus odit ebri sum: tamen ebri sum non odit sed amat.

Tertia conclusio.

Veniens cognosco: z tamen non cognosco venientem.

De probabilibus per causas veritatis.

Probabilis per causas veritatis est illa propō que habet multas causas veritatis disiunctive sumptas: sicut incipit: desinit z ablatiuus in consequentia.

De incipit.

consequētiar

Cincipit probatur per disiunctiuam compositam ex duabus copulatiuis quarum prima sit ex affirmatiua de presenti: z negatiua de preterito: z secunda ex negatiua de presenti z affirmatiua de futuro: vt

Sortes incipit esse albus.

Sortes est albus: z non immediate ante instans qd est presens sortes fuit albus.

vel

Sortes non est albus: Et immediate post hoc istas qd est presens sortes erit albus.

Prima conclusio

CTu incipis esse albus: z non incipis esse coloratus.

Secunda conclusio.

Cincipit esse omne quod est: z tamen non omne quod est incipit esse: nec incipit esse aliquid quod est: licet aliquid quod est incipiat esse.

Tertia conclusio.

CTu incipis videre quēlibet hominem: z nullum hominem incipis videre: nec aliquem hominē incipis videre: nec incipis videre aliquem hominem.

De desinit

CDesinit probatur p disiunctiuam cōpositā ex contradictorijs copulatiuis ad incipit: quarum prima sit ex affirmatiua de presenti z negatiua de futuro: z secunda ex negatiua de presenti z affirmatiua de preterito: verbi gratia

Sortes desinit esse

Sortes est: z immediate post instans quod est presens sortes non erit.

vel

Sortes nō est: z immediate ante hoc instans qd est presens sortes fuit.

Prima conclusio

CDeus desinit esse in hoc instanti: z tñ in hoc instanti deus nō desinit esse.

Secunda conclusio.

CLicet deus desinat esse in hoc instanti: tñ non desinit esse in aliquo instanti.

Tertia conclusio

CTu desinis scire omnem propositionem: z non desinis scire aliquam: nec aliquā desinis scire.

De ablatiuo in consequentia

CAblatiuo in consequentia probatur per disiunctiuam ex temporali: condicionali z causali compositam: verbi gratia.

Sole oiente fit dies.

Quia sol oit fit dies

vel Si sol oitur fit dies.

vel Quia sol oitur fit dies.

Prima conclusio.

CNon aliquo homine currēte tu es asinus: nec nullo boie currente tu es asinus. Non sequitur nō aliquo boie currente tu es asinus: g nullo boie currēte tu es asinus

d

Tractatus quartus

Secunda conclusio.

Cicet non aliquo homine currente tu es asinus: si aliquo hoīe currente tu nō es asinus. **C**ilota q̄cunq; ppositio p̄batur copulatiue siue resoluibiliter siue exponibiliter siue officialiter siue discriptuliter eius p̄tradictio n̄ est p̄babile p̄ causas veritatis scilicet p̄ disunctiuā cōpositam ex partibus cōtradictorijs. Verbi gratia hec ppositio: sortes nō currit: p̄batur p̄ hanc disunctiuā hoc nō currit vel hoc nō est sortes: q̄ hec ppositio sortes currit: que est sua cōtradictoria: p̄batur p̄ hanc copulatiuā: hoc currit et hoc est sortes: et ita dicas de officialib; exponibilibus et descriptibilibus. **C**ilota q̄ omnia verba p̄ter substantiua dicunt adiectiua et possunt adiectiua probari resolutorie p̄sum est: et participiū proportionatuz. Verbi gratia: p̄batur ut resolutorie.

Sortes est currens.

ergo sortes currit: et e conuerso sequitur.

Sortes currit.

ergo sortes est currens.

CAn prima arguitur a resoluente ad resolutam in secunda e conuerso.

CPost omnia predicta debes diligenter aduertere cum proponitur tibi aliqua ppositio statim debes videre an sit mediata an imediata: si est imediata nō potest p̄bari: quia ad sensum vel intellectū est per se nota: et contra negantes p̄ se nota non est amplius disputandum: si vero est mediata debes videre an sit affirmatiua vel negatiua: si est negatiua: debes eam probare per causas veritatis: aut per cōtradictorium: aut per singulares: vt supra dictum est: si vero est affirmatiua tunc vide an sit cathgorica vel p̄thetica: si cathgorica vide primum terminum medianū ab eo debes inchoare p̄positionis probationem: quia a primo termino medianū to semper inchoanda est p̄positionis probatio: et non per saltum debes p̄positionem probare: quia fiunt multe deceptiones exponendo p̄positionem non exponibilem sed resoluibilem et e conuerso: verbi gratia: ista p̄positio aliquod album incipit esse sortes: est resoluenda ratione de li aliquod album et non probanda ratione de li incipit per causas veritatis. Appello autem primū terminum non s̄m situz sed s̄m denominationem: vt in modalibus sepe modus s̄m situm est vltimus et tamen s̄m denominationem est primus: similiter in p̄thetica: nota p̄thetica s̄m situm quasi semper est media: et s̄m denominationem est prima. Facta autem probatione primi termini debes gradatim procedere ad alium si quis est: et si donec omnes termini mediati p̄positionis cathgorice fuerint s̄m exigentiam declarati: si vero p̄positio fuerit p̄thetica tunc vide an sit cathgorice vel p̄thetice probanda: si cathgorice: tunc proba eam sicut dixi de cathgorica: verbi gratia. Necessario tu curris vel tu non curris: si li necessario cadat in totū: licet ista sit p̄thetica disunctiua cum in ea coniungantur plures cathgorice per notā d̄i iunctionis: tamen non est p̄thetice disunctiue probanda: sed cathgorice exponibiliter hoc modo.

CNecessario tu curris vel tu non curris.

Tu curris vel tu non curris

Et non potest esse quin tu curras
vel tu non curras.

C Similiter ista: necessarium est te moueri si tu curris: si li necessarium cadat i totum: i3 sit hypothetica conditionalis: tamen non est hypothetica conditionaliter probanda: sed more cathogorico officia biliter offerenda hoc modo. Nec propositio est necessaria: tu moueris si tu curris que adequate significat te moueri: si tu curris: ergo &c.

C Ubi 3o sit hypothetica hypothetice probanda: tunc aut copulatiue aut disiunctiue aut conditionaliter sicut dictum est in capitulo de hypotheticis debes inferre hypotheticam esse veram vel falsam: possibilem vel impossibilem: necessariam vel contingentem. verbi gratia: altera pars principalis huius disiunctiue affirmatiue est vera: ergo hec disiunctiua est vera: & sic nulla propositio erit que tibi occurreret: si sit probabilis: qua statim inferre non possis.

Sequitur tractatus consequentiarum.

De consequentijs tractatus quartus.

C Consequentia est illatio consequētis ex antecedēte: vt homo currit: ergo aial currit. Antecedens est illud quod procedit notam illationis. Consequens est illud quod sequitur. Vt ergo vel li igitur est nota illationis.

Consequentiarum alia.

C Bona est illa in qua oppositum consequētis repugnat antecedēti: vt homo currit: ergo animal currit: quia hec repugnant homo currit & nullum animal currit.

C Mala est illa in qua oppositum consequētis non repugnat antecedenti siue stat cu3 eor: vt tu es hō ergo tu es rex: q3 non repugnat te eē hōies & nō regē

Bonarum alia.

C Formalis est illa in qua oppositum consequētis formaliter repugnat antecedēti: vt tu curris ergo tu moueris: quia te currere & non moueri formaliter repugnant

C Illa dicuntur formaliter repugnare que nec realiter nec conceptibiliter possunt simul stare absq3 contradictione manifesta: vt te currere & non moueri.

C Illa autem dicuntur materialiter repugnare que lz realiter non possunt simul stare: conceptibiliter tamen possunt simul stare absq3 contradictione manifesta vt nullum deum esse & aliqūe hominem esse: que non possunt simul stare realiter: quia nullum deum esse est impossibile: tamen apud intellectum nō manifeste repugnant sicut apud illos qui negant deum esse.

C Consequentie bone & materialis sunt due regule.

Prima regula.

Tractatus quartus

Ex impossibili sequitur quodlibet: vt homo est asinus: ergo tu curris.

Secunda regula.

Est necessarium sequitur ad quodlibet: vt tu curris ergo homo est animal.

Pro quibus regulis nota: qd impossibile cuilibet repugnat: immo sibi ipsi: quia impossibile non potest esse: ergo cuiuslibet illarum consequentiarum oppositum consequentis repugnat antecedenti. Et intelliguntur iste due regule dummodo non arguatur sibi aliquem modum alicuius consequentie bone et formalis: de quibus modis inferius dicitur. Verbi gratia: homo est asinus: ergo homo est animal: illa consequentia et bona et formalis: non obstante qd antecedens sit impossibile et consequens necessarium: quia arguitur ab inferiori ad sibi superius sine impedimento.

De diuisione pntie et bone formalis

Bonarum formalium.

De forma est illa cui que libet consimilis forma est bona: vt homo currit ergo animal currit: quia sequitur albedo videtur ergo color videtur. Tu curris ergo tu moueris

Ille consequentie sunt consimiles in forma que habent consimilem modum arguendi: et antecedentia et consequentia eiusdem denominationis: non quo ad verum vel falsum possibile vel impossibile necessarium vel contingens: sed quo ad alias denominationes propositionum: sicut qualitatem quantitatem: de secundo vel tertio adiacente: de simplici vel composito: subiecto vel predicato.

Correlarium.

Omnia consequentia bona de forma est formalis et non e converso: vnde quilibet istarum est formalis et non de forma: tñ principium est ergo non tñ principium est: tñ pater est: ergo nō tñ pater est: et sic de alijs correlatiuis. Similiter tu credis precise qd aliquis homo decipitur: ergo aliquis homo decipitur. Tu credis precise qd tu deciperis ergo tu deciperis. Similiter tu scis te esse lapidem: ergo tu nō scis te esse lapidem: et sic de alijs consimilibus.

Signales regle pntiaz bonaz formaliaz

Prima regula.

Si alicuius consequentie contradictorium consequentis est illa tñ contradictorium antecedentis consequentia est bona: vt homo currit: ergo animal currit: quia bene sequitur: nullum animal currit: ergo nihil quod est homo currit.

Correlarium.

Si alicuius consequentie contradictorium consequentis non est illa tñ contradictorium antecedentis consequentia non valet: vt tu loqueris ergo tu disputas: quia non sequitur: tu non disputas ergo tu non loqueris.

Secunda regula.

Si alicuius consequentie bone antecedens est verum: et consequens similiter

consequētiar

est vez. Ex falso vez ex veris nil nisi vez: vt p3 p Aristotelem in libro priorum.

CSi alicui⁹ pntie bone pns est falsi: z ahs filr ē falsum vt tu es asin⁹ g tu si es bō.
Primum corzelarium.
Secundum corzelarium.

CSi alicuius consequentie antecedens est verum z consequens falsum: pna nō valet: ideo non sequitur tu qui es deus non es homo: ergo tu non es homo.

CSi alicui⁹ pne bone ahs ē necariu: z pns filr est neciu: vt bō est: ergo aial est.
Tertia regula.
Primum corzelarium.

CSi alicui⁹ pne bone pns nō ē neciu: z ahs nō ē neciu: vt tu es bō g tu es aial.
Secundum corzelarium.

CSi alicuius pne ahs est necessarium z pns non est necessariuz pntia non valet: ideo non sequitur. omnis homo est animal: ergo iste homo est animal.
Quarta regula.

CSi alicuius consequētie bone antecedeōs est possibile: z consequēs est possibile: vt tu es papa: ergo tu es summus sacerdos.
Primum corzelarium.

CSi alicui⁹ pne bone pns nō ē possibile: nec ahs: vt bō ē asin⁹: g bō est rudibilis.
Secundum corzelarium.

CSi alicuius consequentie antecedens est possibile: z psequens impossibile pna non valet: vnde nō sequit: omne vigilās est asinus: g fortes vigilans est asinus.
Quinta regula.

CSi aliq⁹ pne^a bona z aliqd seqt ad pns illd idē seqt ad ahs vñ bñ seqt bō currit g aial currit: qd seqt q corp⁹ currit: iō ad illd ahs bō currit: seqt q corp⁹ currit.
Primum corzelarium.

CQuicquid antecedit ad antecedens consequentie bone: antecedit ad pns: ga sequit homo currit: ergo aial currit: z fortes currit: antecedit ad illam: homo currit: ideo antecedit ad consequens: qz bene sequitur: fortes currit: ergo aial currit.
Secundum corzelarium.

CA primo ad vltimum quando omnes consequētie intermedie sunt bone: z formales: z non variate est bona consequentia z formalis: vt bō currit: ergo aial currit: animal currit: ergo corpus currit: ideo sequitur homo currit: ergo corpus currit. Sunt etiam consequentie bone intermedie z non variate: qñ psequens prioris consequentie est precise antecedens posterioris consequētie: ideo non sequitur: si in nullo loco es tu non es rome: si nō es rome z es alibi: ergo alicubi es: alicubi es: ergo in aliquo loco es: z tamen non sequitur de primo ad vltimum: si in nullo loco es in aliquo loco es.

CSi aliqua consequentia est bona z aliquid stat cum antecedente illud idēz stat cum consequente. verbi gratia: omnis homo currit: erga homo currit cum antecedente stat q nullus asinus moueatur: ideo stat cum consequente.
Sexta regula.

CQuicquid repugnat consequenti consequentie bone: repugnat antecedeēti: vt tu curris: ergo tu moueris te moueri non repugnat pnti: z ideo repugnat afiti.
Corzelarium.

CQuicquid repugnat consequenti consequentie bone: repugnat antecedeēti: vt tu curris: ergo tu moueris te moueri non repugnat pnti: z ideo repugnat afiti.
Septima regula.

CSi aliqua consequentia est bona: & scita a te esse bona: & antecedens est concedendum consequens similiter est concedendum. Et notanter dicitur scita a te esse bona: quia huius consequentie bone: luna eclipsatur: ergo terra interponitur inter solem & lunam: antecedens est concedendum etiam a rusticis: & tamen consequens non est concedendum nisi a sapientibus.

Primum correlarium.

CSi alicuius consequentie bone: scite a te esse talis consequens est negandum: antecedens similiter est negandum: vt homo est asinus: ergo homo est rudibilis.

Secundum correlarium.

CSi alicuius consequentie: antecedens est concedendum & consequens negandum. Antecedens non est bona: vel nescita.

Octava regula.

CSi aliqua consequentia est bona: scita a te esse bona: & antecedens est scitum a te consequens similiter est scitum a te

Primum correlarium.

CSi alicuius consequentie bone: scite a te esse bone: consequens est a te nescitum & antecedens est a te nescitum: vt sortes est predestinatus: ergo mouetur in gra.

Secundum correlarium.

CSi alicuius consequentie: antecedens est a te scitum: & consequens nescitum: consequentia non est bona vel nescita.

Regule particulares quoniam bonarum formalium

Prima regula.

Ab inferiori ad suum superius affirmatiue: & sine distributione sine signo conclusionis, impediens: est bona consequentia: vt homo currit: ergo aial currit.

Secunda regula.

Ab inferiori ad suum superius distributiue: non valet consequentia: vt nullus homo currit: ergo nullum animal currit.

Tertia regula.

Ab inferiori ad suum superius confuse tamen mobiliter: est bona quoniam: quia si sequitur omnis homo est aial: ergo omnis homo est substantia: sicut sequitur tamen homo currit: ergo tamen aial currit.

Quarta regula.

Ab inferiori ad suum superius confuse tamen immobiliter non valet consequentia unde non sequitur. si tu es asinus: tu es rudibilis: ergo si tu es animal tu es rudibilis: contingenter iste homo est animal: ergo contingenter homo est animal.

Quinta regula.

Ab inferiori ad suum superius negatiue postposita cum debito medio est bonum argumentum vt sortes non currit: sortes est homo: ergo homo non currit: si sine medio non valet argumentum: vbi non sequitur sortes non est aial: ergo homo non est aial: quia asinus est possibile & quod impossibile.

Sexta regula.

A superiori ad suum inferius affirmatiue: & sine signo distributionis non valet consequentia: quia non sequitur animal currit: ergo homo currit.

Septima regula.

A superiori ad suum inferius distributiue affirmatiue: & cum debito medio valet consequentia: vt omnis homo currit: sortes est homo: ergo sortes currit:

formaliū psequentiariū

sed sine medio non valet : quia non sequitur omnis homo est : ergo iste homo est similiter tu differs ab asino : ergo tu differs a brunello : sed oportet addere : z brunellus est asinus.

Octana regula.

A superiori ad suum inferius negatiue distributiue est bonum argumentum : vnde bene sequitur nullus homo currit : ergo iste homo non currit. Nec hic opus est medio : sed oportet qd negatio distribuat : quia non sequitur non nullus animal currit : ergo non nullus homo currit : sicut non sequitur aliquod animal currit : ergo aliquis homo currit.

Nona regula.

A superiori ad suum inferius confuse tantum mobiliter non valet. *argum. tum* vnde non sequitur tantum homo currit : ergo tantum sortes currit.

Decima regula.

A superiori ad suum inferius confuse tantum mobiliter : nec cum medio : nec sine medio valet argumentum : vnde non sequitur : necassario homo est animal : sortes est homo : ergo necessario sortes est animal.

Regule psequentiay formaliū circa ^{ppositiones} quantas.

Prima regula.

Ab vniuersali ad suam subalternam est bonum argumentum : vt omne animal currit : ergo aliquod animal currit : similiter nullum animal currit : ergo aliquod animal non currit.

Secunda regula.

A particulari vel indefinita ad suam vniuersalem non valet argumentum nisi tēte gratia materie : qd non sequitur : aliquis homo currit : ergo quilibet homo currit : similiter non seqt : aliqd animal non est asinus : ergo nullū animal est asinus semper tamen valet de secundo adiacente gratia materie : vt aliquel qd est homo est ergo omnis homo est : similiter aliqd qd est homo nō est : ergo nihil qd est hō est : quia sic arguendo semper vel consequens erit necessariū vel antecedēs ipossibile.

Tertia regula.

Ab vniuersali affirmatiua ad omnes suas singulares est bonum argumentum : tam collectiue q̄ diuisiue : z hoc cum debito medio. Exemplum collectiue omnis homo currit et isti sunt omnes homines : ergo iste homo currit et iste homo currit et sic de singulis. Exemplum diuisiue : omnis homo currit : iste est homo : ergo iste currit : sed sine medio non valet nisi gratia materie : vnde non sequitur omnis homo est animal : ergo iste homo est animal : z iste homo est animal : quia antecedēs esset necessarium z consequens contingens : sequitur tamen de materia sine medio : vt omnis deus est : ergo iste deus est : quia consequens est simpliciter necessariū : etiam sequitur sine medio omnis homo est asinus ergo iste homo est asinus : quia antecedens est ipossibile.

Quarta regula.

Ab vniuersali negatiua ad quālibet suarū singularium : siue cum medio siue absq̄ medio est bonum argumentum : vt nullus homo currit : ergo nec iste homo currit : nec iste homo currit : z sic de singulis.

Regule

Quinta regula.

CAb omnibus singularibus sufficienter enumeratis: tam affirmatiue q̄ negatiue cum debito medio ad suam vniuersalem est bonum argumentum: vt iste homo currit & iste homo currit: & sic de singulis: & isti sunt omnes homines masculi: ergo quilibet homo currit. Similiter bene sequitur: nec iste homo currit: nec iste homo currit: & sic de singulis: & isti sunt omnes homines masculi: ergo nullus homo currit: sed sine medio sequentia non valet: q̄ nō sequitur: nec iste homo currit: nec iste homo currit: ergo nullus homo currit: quia post mille annos antecedens erit verum: & consequens falsus: sed bene sequitur: & isti sunt omnes hoies masculi.

Sexta regula.

CA particulari ad suam indefinitam & econuerso: tam affirmatiue q̄ negatiue: est bona consequentia: vt animal currit: ergo aliquod animal currit & animal non currit: ergo aliquod animal non currit: & econuerso.

Septima regula.

CA particulari vel indefinita: cum debito medio: ad omnes suas singulares disunctiue sumptas: est bona consequentia: vt homo currit: & isti sunt omnes homines: ergo iste homo currit: vel iste homo currit & sic de singulis: & sine medio non sequitur homo est animal: ergo iste homo est animal vel iste homo est animal: quia antecedens est necessariū & consequens contingens: quia vna est disunctiua cuius quilibet pars est contingens & nulla alteri repugnat: nec opposita illarum partium repugnant.

Regule de propositionibus nō quantis

Prima regula.

Ab exclusiua affirmatiua: ad vniuersalem affirmatiuam de terminis transpositis est bona consequentia: & econuerso: vt tantum homo currit: ergo omne currens est homo: & econuerso.

Secunda regula.

CAb exceptiua negatiua: ad exclusiuam affirmatiuam: cuius pars extra capta exceptiue fiat subiectum exclusiue: & aggregati ex subiecto & predicato exceptiue fiat predicatū exclusiue: sic precise significando & supponendo est bonum argumentum: vt nullus homo preter fortes currit: ergo tñ fortes est aliquis homo currens: sed non sequitur nullum animal preter hominem intelligit: ergo tantū homo intelligit: quia ex subiecto & predicato exceptiue non fit predicatum exclusiue: sed bene sequitur: ergo tantū homo est animal itelligens. Similiter nō sequitur: nullus homo preter fortes currit: ergo tantū fortes est homo currens dato q̄ de masculis nō currat nisi fortes: & cum eomulte mulieres currāt quia antecedens esset verum & consequens falsum: quia nō saluaretur suppositio.

Tertia regula.

CAb inferiori ad suum superius a parte subiecti: dictione exclusiua addita subiectis: est bona consequentia: vt tantū hō currit: q̄ tñ animal currit: quia arguitur ab inferiori ad suum superius confuse tantum mobiliter.

Quarta regula.

CAb inferiori ad suum superius a parte predicati: dictione exclusiua addita subiectis: non valet consequentia: vt tantum homo currit: ergo tñ homo mouet: q̄

arguitur ab inferiori ad suum superius confuse distributiue. At e contrario est de bito medio valet argumentum: vt tantum homo currit: z hoc est currēs. ergo tantum homo est hoc currens: quia sic arguitur a superiori distributo ad suum inferius sine impedimento.

Quinta regula.

CA termino stante cōfufe tñ vel determinate: ad eundē stante distributiue non valet argumentum vnde non sequitur: homo est animal: ergo tantū homo est aial tu differes ab omni homine: ergo tu differes ab homine.

Sexta regula.

CA termino stante distributiue ad eundē stantē determinate valet consequentia: vnde bene sequitur omnis homo currit: ergo homo currit.

Septima regula.

At termino stante confuse tñ ad eundem stantē determinate respectu eiusdē signi non valet argumentū: vt oīs homo habet caput: ergo caput habet omnis homo.

Regule pertinentiū z impertinentiū

Prima regula.

Ab affirmatiua vnius despati ad negatiua alterius est bona pñia: vt tu es albus: ergo tu non es niger: sed nō ecōuerso: qz ex negatiua non sequitur affirmatiua: stat enim te non esse: z sic antecedens esset verum z consequens falsum.

Secunda regula.

Quando cūq; sunt due ppositiones quaz subiecta atq; predicata pvertunt manēte cōsili denomi- tione ac suppositiōe: ab vna ad reliqua est bona pñia: z cōuerso qz ab vno pñia ad reliqua est bonū argumentū: vt homo currit: ergo risib. currit: sed nō qz qz libet hō currit: ergo oīs hō currit qz nō saluatur suppositiō qz in vna supponit hō homo p masculo tñ: in alia vero p vtroq; sexu.

Tertia regula.

Ab vno correlatiuorum ad reliquū de secundo adiacente z e conuerso: est bona cōsequentiā: vt duplum est: ergo dimidium est z e contra: sed non sequitur mundus est duplus: ergo mundus est dimidius: pater est barbatus: ergo filius est barbatus: quia arguitur ab vno correlatiuorum ad reliquum de tertio adiacente.

Quarta regula.

At termino priuatiuo ad terminū infinitum est bona pñia: z non e conuerso: vt homo est cecus: ergo homo est non videns: z non ecōuerso.

Quinta regula.

Ab affirmatiua de predicato priuato vel infinito: ad negatiua de predicato finito est bona pñia z non e contra: vt tu es cecus: ergo tu nō es vidēs etiam sequitur tu es nō vidēs qz tu es nō vidēs: silt tu es nō hō: ergo tu nō es homo sed ecōtra non valet: quia ex negatiua non sequitur affirmatiua: nisi arguatur a negatiua de predicato finito: ad affirmatiua de predicato infinito: cum debito medio: quia bene sequatur: tu non es homo z tu es: ergo tu es non homo.

Regule de probatiōibus propositionū

Prima regula.

Ab omnibus exponētibus simul sumptis ad suam expositam est bona consequētia.

tia vt homo currit: z nihil non homo currit: ergo tantum homo currit: z e conuerso

Secunda regula.

Ab omni exponibili ad quālibet suarū exponentium diuisione est bona consequentia: z non econtra: vnde bene sequitur: quilibet homo currit: ergo nullus est homo qui ipse currat: sed non econtra: q: ex negatiua nō sequit affirmatiua z dato q nullus masculus esset in mūdo: asis esset verū z consequens falsum.

Tertia regula.

Ex cuiuslibet exponentis contradicto: sequitur cōtradictorium expositi: z nō econtra: nam bene sequitur: aliquid non homo currit: ergo non tñ homo currit: sed nō econtra: quia ex negatiua nō sequitur affirmatiua.

Quarta regula.

Ab resouentibus ad resolutam est bona consequentia: z non econtra: vt hoc est homo: z hoc est animal: ergo homo est animal: z non econtra: quia antecedens esset necessarium. z consequens contingens: nisi fiat resolutio verbalis: quia ibi sequitur. z econtra: vt homo currit: ergo homo est currens: z econtra.

Quinta regula.

Ab officiantibus ad officiatam est bona consequentia: z non econtra: vt hęc est vera deus est: que adquate significat deum esse: ergo verum est deum esse: z nō econtra: quia antecedens esset necessarium: z consequens contingens.

Sexta regula.

Ab describentibus ad descriptam est bona consequentia: z econtra: vt cognosco aliquid ex ratione qua fortes: ergo cognosco fortem: z econtra.

Septima regula.

Ab vna causa veritatis ad propositionem habentem illam est bona consequentia. z non econtra: vt si homo currit risibile currit: ergo homine currens risibile currit: sed nō sequitur: te existente ego sum: ergo si tu es ego sum: antecedens enim ē verum ppter temporalem: z nō falsum: q: ē conditionalis impossibilis.

Octaua regula.

Ab sensu cōposito ad sensum diuisum nō valet argumētū: nec econtra: vt albu possibile ē ēē nigrū: ergo possibile ē albu ēē nigrū: nec econtra: vt necessario hō ē aial: ergo hō necessario ē aial.

Nona regula.

Ab actiua ad suā passiua ē bonū argumētū: z econtra: vt ego diligo deū: g a me diligit deus: z econtra.

Decima regula:

Ab tertio adiacente ad secundum adiacens: affirmatiue z sine termino distrabente est bona consequentia: vnde sequitur tu es homo: ergo tu es: sed non sequit negatiue: deus non est lapis: ergo deus non est: nec cum termino distrabente: vt antichristus est futurus: ergo antichristus est.

Regule hypotheticarum.

Prima regula.

Ab copulatiua affirmatiua ad quālibet partē eius pncipalē ē bona pna: z non econtra: nisi a parte ante ad quālibet partē: vnde bene sequit: tu curris z tu disputas: ergo tu curris: z nō econtra: nisi inō p̄dicto: verbi gr̄a: tu curris: ergo tu curris z tu moueris: z notāter dixi affirmatiua: q: nō sequit negatiue: nō tu es homo z tu es asinus: ergo tu es asinus.

Secunda regula.

CA toto copulato diuisim tento ad quilibet eius partem est bonum argumen-
tum & non econtra: vt fortes & plato currunt: ergo fortes currunt: & non econtra: nisi
vna pars antecedat ad quilibet: quia bene sequit. tu es ho: ergo tu es ho & aial.

Tertia regula.

CA parte principali disunctiue affirmatiue ad totam disunctiuam est bona co-
sequentia & non econtra: nisi ad partem sequentem ex qualibet parte disunctiue:
vt tu curris: ergo tu curris: vel tu es albus: sed non econtra nisi modo predicto: vt
tu curris vel tu moueris: ergo tu moueris.

Quarta regula.

CA parte disuncti diuisiue tenti ad totum disunctum est bona consequentia: &
non econtra: vt homo currit: ergo homo vel asinus cur. et notanter dico de asinu
enti: quia non sequitur collectiue: asinus est asinus: ergo iste homo vel asinus est
asinus: terendo totum disunctum collectiue pro subiecto: quia antecedens est ve-
rum & consequens falsum: nam significat quille qui est homo vel asinus demon-
strando fortem est asinus.

Quinta regula.

CA disunctiua affirmatiua cum destructione vnius partis principalis ad altera
partem est bona consequentia: vt tu es homo vel tu es asinus: sed tu non es asinus:
ergo tu es homo: tu non es homo vel tu non es asinus: sed tu es asinus: ergo tu no
es homo.

Sexta regula.

CA copulatiua negatiua ad disunctiuam affirmatiuam factam de partibus con-
tradictorijs copulatiue negatiue: est bona consequentia: & econtra: similiter a dis-
iunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factam de partibus contradic-
torijs disunctiue negatiue & econtra: est bonum argumentum. **C** Ratio haru regu-
larum est: quia copulatiua & disunctiua compositae ex partibus contradictorijs co-
tradiciunt: sed negatiua preposita facit equipollere suo contradictorio: ergo regule
vere: vnde bene sequitur non tu es homo & tu es asinus: ergo tu non es homo vel
tu non es asinus: & econtra: similiter non tu es asinus vel tu es capra: ergo nec tu es
asinus nec tu es capra: seu tu non es asinus & tu non es capra: qd pro eodem habeo.

De conditionalibus.

Prima regula.

CA conditionalis affirmatiua cum positione antecedentis ad consequens est bo-
na consequentia: vt si tu curris tu moueris: sed tu curris: ergo tu moueris.

Secunda regula.

CA conditionalis affirmatiua cum destructione consequentis ad destructionem
antecedentis est bona consequentia: vt si tu curris tu es: sed tu no es: ergo tu no curris.

Tertia regula.

CAd conditionalis affirmatiua ad disunctiuam affirmatiuam factam ex contra-
dictorio antecedentis & consequente eiusdem conditionalis est bona consequen-
tia: saltem de materia: quia quelibet talis disunctiua est necessaria cum sui oppo-
situm sit impossibile. **C** copulatiua facta ex antecedente & contradictorio consequentis
pne bone. exempluz: vt si tu es homo tu es animal: ergo tu no es ho vel tu es aial.

Quarta regula.

Tractatus quintus

CA cōditionali negatiua ad aduersatiuam affirmatiuam factam ex antecedēte
z contradictione consequentis: cum nota possibilitatis est bona consequētia: vt nō
si tu es homo tu vigilas: ergo quāuis tu sis homo stat vel pōt esse q̄ non vigilas.

Tractatus quintus de obligationibus

Obligatio est oratio composita ex signis obligationis z obligatio: vt pono tibi
illam: tu es rome: admitto. signa obligatiōis sunt ista tria. s. pono: depono. z admit
to. signa obligati sunt: propono: concedo: nego: dubito vel distinguo. Tota igitur
illa oratio dicitur obligatio: si pono z admitto sunt signa obligationis: primum ex
parte opponētis est. scđm ex parte respondentis: si tu es rome: est obligatum.

Obligatio.

Positio est oratio cōposita
ex signis positiōis z posito

Depositio est oratio composita ex
signis depositionis z deposito

Positionis sunt nouem regule.

Prima regula.

Omnne possibile positum: scitum a te esse tale est a te admittendum: aliter esset
fuga bazanorum.

Secunda regula.

Omnne tibi positum: z ad te admissum: est a te concedendū donec obligatio du
ret: patet quia est illud idem. Durat autem obligatio ab instanti admissionis vsqz
q̄ opponētis dicat cedat tempus obligationis seu obligatio: vt si misserat se ad
aliā materiam.

Tertia regula.

Omnne sequens ex solo posito z admissio: aut cum concessio: aut cum cōcessis: est
concedendum. Exemplum primi: admissio q̄ omnis homo currat: est concedendū
q̄ omnis homo moueatur. Exemplum scđi: admissio q̄ omnis homo currat: z con
cesso q̄ tu es homo: est concedendum q̄ tu curris. Exemplum tertij: admissio q̄ oīs
homo studens sit laudatus: z cōcessis istis duobus q̄ tu es homo z q̄ tu es studēs
concedendum est q̄ tu es laudandus. Ratio regulē est q̄ cuiuscūqz consequentiē
concedende antecedens est concedendum z consequens similiter ē concedendū.

Quarta regula.

Omnne repugnās posito solum: aut posito z concessio: aut posito z concessis est
negandum: patet quia suum contradictorium est concedendū per tertiā regulā.

Quinta regula.

Omnne sequens ex posito cum opposito bene negati: vel oppositis bene nega
torum: est cōcedendum. Exemplum primi: posita z admissa hac: omnis homo cur
rit: si proponatur: tu curris est neganda: quia falsa z impertinens. Deinde si propo
natur tu non es homo: est cōcedenda: quia bene sequitur. omnis homo currit: tu
non curris: ergo tu non es homo: in baracho. z antecedens est concedendū: nā
maior est posita z admissa: z minor est opposita bene negati: ergo conclusio est con
cedenda. Exemplum secundi: pono tibi illam: tu es seruus: vel rex: vel episcopus
qua admissa: quia possibilis: propono tu es seruus: est neganda q̄ falsa z impertinēs

dein dē tu es episcopus: est neganda per eandem causam: tunc si proponitur illa: tu es rex: est concedenda: unde bene sequitur: tu es seruus vel rex: vel episcopus: sed tu non es seruus nec episcopus: ergo tu es rex: a disiunctiua cum destructione duarum partium ad tertiam.

Sexta regula.

Omne repugnans posito et opposito bene negati: vel opposito bene negatorum est negandum patet: quia suum contradictorium est procedendum per quintam regulam.

Septima regula.

Ad omne impertinens respondendum est secundum sui qualitatem id est si scitum est verum concedendum: si falsum negandum: si dubium dubitandum.

Est autem impertinens quod non sequitur nec repugnat aliquo modo dictorum. pertinens vero est contra quod sequitur vel repugnat aliquo modo dictorum: unde omne illud quod proponitur: aut est pertinens sequens: et ita concedendum quantumcumque falsum: aut pertinens repugnans: et sic est negandum quantumcumque verum. Aut est impertinens: et sic debes ad eam libere respondere secundum sui qualitatem et sicut extra obligationem. Ideo non sequitur: tu negas verum ergo male respondes: sed bene sequitur: tu negas verum non repugnans: ergo male respondes. Similiter non sequitur: tu concedis falsum: ergo male respondes: sed bene sequitur: tu concedis falsum sequens: ergo male respondes. Similiter sequitur: tu negas verum et non es obligatus: ergo male respondes. Similiter sequitur: tu negas verum et impertinens: ergo male respondes. Similiter sequitur: tu concedis falsum et impertinens: ergo male respondes.

Octaua regula.

Propter quod tibi positum: non est impossibile concedendum nec necessarium negandum: patet quia nullum repugnans est concedendum neque sequens negandum. Sed impossibile cuiuslibet repugnat: et necessarium sequitur ad quodlibet: ergo et cetera. Quotiens ergo proponitur aliqua illarum deus est et homo est asinus? prima est semper concedenda: secunda vero semper neganda.

Sed nota quod duplex est necessarium scilicet per se et per accidens. Necessarium per se est cuius significatum adequatum non potest nec potuit nec poterit non esse: ut deus est. Necessarium per accidens est cuius significatum adequatum non potest nec poterit sed bene potuit non esse: ut cesar fuit. Et per oppositum duplex est impossibile scilicet per se et per accidens. Impossibile per se est cuius significatum adequatum non potest nec potuit nec poterit esse: ut nullus deus est. Impossibile per accidens est cuius significatum adequatum non potest nec poterit sed potuit esse: ut cesar non fuit. Et semper duorum contradictorium: si unum est necessarium reliquum est impossibile: et e converso. Et si unum est per se tale: reliquum est per se tale et si per accidens per accidens. Intelligitur ergo regula de necessario et de impossibili per se et non per accidens: quia non est inconueniens propter impossibile positum concedere impossibile per accidens et negare necessarium per accidens. Verbi gratia: si nunc primo sortes nascatur. pono tibi illam sortes nunquam fuit: est admittenda: quia non solum est possibilis sed vera: deinde propono eandem certum est quod est concedenda: quia posita et statim est facta impossibilis: quia in rei veritate iam sortes fuit per hoc modicum spatium temporis ab instanti admissionis usque nunc: et sequenter sua opposita scilicet sortes fuit: est neganda: et tamen est necessaria: sed hoc

Tractatus quintus

non inconuenit: quia est necessaria per accidens: sicut sua opposita est impossibilis per accidens.

Mo na regula

Qualibet parte copulatiue concessa: concedenda est tota copulatiua cuius ille sunt partes: et concessa vna parte disunctiua: concedenda est tota disunctiua cui illa est pars: patet a simili. nam sicut ad veritatem copulatiue requiritur qualibet partem esse veram: et ad veritatem disunctiue sufficit vnam partem esse veram: ita requiritur ad hoc qualiqua illarum sit concedenda.

In obligationibus maxime ordo est attendendus: quia sepe vna propositio vno ordine preposita est pertinens sequens: que alio ordine esset repugnans vel impertinens. vnde posito et admisso quod omnis homo sit rome tunc quelibet istarum: fortes est homo: et fortes est rome im ediate proposita esset impertinens: sed si post illam fortes est homo proponeretur et alia fortes est rome: esset sequens: et e contra: si post propositam illam et negatam fortes est rome proponeretur illa: fortes est homo: esset neganda tanquam repugnans.

Isti termini: concedendum: negandum: dubitandum: dupliciter sumi possunt scilicet nominaliter pro digno: concedi negari vel dubitari: et participialiter pro eo quod conceditur negatur dubitatur: et multum differt alterum ab altero: nam sepe aliquid est concedendum nominaliter: quod est negandum verbaliter: et e contra: et ita de dubitando. Si enim proponitur quod illa res sedet: sit posita mihi et a te me admitta: certum est quod oportet concedere quod illa est concedenda nominaliter: et tamen quotiens cuiusque proponitur illa: res sedet: est a me dubitanda participialiter. Similiter si ponatur quod illa propositio homo est asinus sic significando precise sit mihi posita et a me admitta: si proponatur an sit concedenda oportet concedere non. Item: et tamen quotiens cuiusque proponitur illa: homo est asinus: est neganda participialiter.

Contra primam regulam.

Nono tibi illam a quod tibi positum non est a te admittendum: si non admittis: contra hoc tibi positum est possibile: cum sit possibile quod ponatur tibi aliquid impossibile simpliciter et tu non admittis: ergo non omne possibile tibi positum est a te admittendum: quod est contra regulam: si ergo admittis: contra: aliquid tibi positum non est a te admittendum: et nihil est tibi positum nisi possibile: ergo aliquid possibile non est a te admittendum: tenet consequentia a simili: aliquid homo non currit: et nihil est homo nisi episcopus: ergo aliquid episcopus non currit: et antecedens est concedendum: nam maior est posita et admitta: et minor est vera et impertinens: ergo contradictio concedenda: et consequenter regula neganda cum sit sua contradictoria.

Responso.

Respondetur admittendo positum cum sepe ponantur nobis multa impossibilia que non sunt admittenda: et conceditur consequentia facta: et nego quod antecedens sit concedendum pro minori: et cum dicitur quod est vera et impertinens: nego quod sit impertinens: non tanquam verum: sed tanquam repugnans. Ista enim repugnant quod aliquid tibi positum: non sit a te admittendum et nihil sit tibi positum: nisi possibile et si dicitur quid ergo est tibi positum: quod non est a te admittendum dicitur quod est vnum impossibile vel impossibile: nec teneo te aliter certificare. Si vero

ponatur casus illo modo q̄ aliquod tibi positum non sit admittendum et nihil sit tibi positum nisi possibile: dicitur non admittendo casum: quia illa copulativa est impossibilis: quia una pars repugnat alteri: nam omne positum: aut est possibile: aut impossibile: & omne admittendum est possibile: sicut non admittendum est impossibile vel incompossibile: repugnant ergo ista duo q̄ sit nihil positum nisi possibile: & q̄ id non sit admittendum: quia si illud non est admittendum illud est impossibile: & ex alia parte est possibile: quia est positum solum possibile: ergo idem positum esset possibile & impossibile: quod est impossibile.

Contra eandem regulam arguitur

C Pono tibi omne possibile si non admittis: ergo non omne possibile est a te admittendum: quod est contra regulam: si admittis propono quolibet illarum: tu es & tu non es: a te concedenda: & patet q̄ sic: quia omne possibile est tibi positum & a te admissum: quolibet istarum est possibile: igitur tibi posita & a te admissa: & omne a te admissum: est concedendum a te: sed quolibet illarum est a te admissa: ergo concedenda: tunc propono illam copulativam: tu es & tu non es: est concedenda: si negas contra: quolibet pars est concedenda: ergo & tota si concedis: & est impossibile simpliciter: ergo propter possibile positum est impossibile simpliciter concedendum.

Responsio.

Respondetur multipliciter: quidam dicunt cum dicitur pono tibi omne possibile non respondeo: ita q̄ illam non teneo: respondere: nisi proponatur propositio ut illa: tu curris: vel sibi similis: unde si dicitur: pono tibi propositionem: nō respondetur nisi ponatur propositio aliqua: tu curris vel similis: ita in proposito nō teneo: respondere: nisi ponatur propositio possibilis.

Alter dicunt alij & fere in idem redeunt cum dicitur: pono tibi omne possibile dicunt pone & respondebimus: & si dicitur pono: respondent q̄ si poneret liberet responderemus: & breviter nunq̄ responderent: nisi poneretur propositio.

Alij vero dicunt: q̄ omne possibile est admittendum: sed non est admittendum omne possibile: sicut omnis homo est animal: sed nullum animal est omnis homo. Cum ergo dicitur: pono tibi omne possibile: quia si pono stat determinate dicitur non admittendo esse possibile: & cum dicitur: ergo non omne possibile est a te admittendum: dicitur negando consequentiam: sic nō sequitur: nullum caput habet omnis homo: ergo non omnis homo habet caput.

Contra secundam regulam.

C Pono tibi istam: reliquum istoz est homo: demonstrādo sortem & brunellū: quia admissa: q̄ possibilis: propono: hoc istoz est homo demonstrādo sortem: certū ē quod est concedenda: quia vera & impertinens: deinde propono: reliquum istozum est homo: si negas: ergo contra regulam: quia negas positum: si concedis: extra: reliquū istozum: est homo: & non est reliquum istoz nisi brunellus: ergo brunellus ē homo.

Responsio.

Respondetur admittendo positum: & concedo q̄ hoc istoz ē homo demonstrat

do fortiter: et cum dicitur: propono reliquum istorum est homo: nego. et cum dicitur
 quod nego positum: dicitur quod non est inconueniens negare positum: cum non est pro
 positum in eadem forma sub quo fuit positum. fuit autem positus partitiue: quia
 in principio casus non potuit tenere relatiue cum haberet antecedens: pot. ea fuit
 positum relatiue ideo non inconueniens est ipsum negare. Postes etiam distingue
 re cum proponitur illa reliquum istorum est homo an teneatur partitiue an relatiue.
 si primo modo concedo: si secundo nego.

Contra tertiam regulam

Omne sequens ex solo posito et admisso aut cum concessio aut cum concessis est
 concedendum. Contra: sit rei veritas quod tu sedes: pono tibi illa: tu sedes et illa pro-
 positio tu non sedes: sua contradictoria sic precise significando est tibi posita et a
 admissa: casus est possibilis: quia vna pars istius copulatiue obligat te ad propo-
 sitione et alia ad rem. Si enim ambe partes pertinerent ad rem: aut ad propositiones: ca-
 sus esset impossibilis: quo ergo admisso arguo sic: Illa propositio tu sedes non est
 concedenda: et tamen est sequens ex posito tanquam a copulatiua ad alteram partem
 ergo non omne sequens est concedendum: quod est contra regulam.

Responsio

Respondetur admittendo positum: et concedo quod illa tu sedes non est concedenda
 nominaliter: cum ex casu sequatur quod sua contradictoria sit concedenda: et consequen-
 ter nego quod sequatur ex posito: et cum dicitur quod sequitur ex illa copulatiua conce-
 dit istud: sed nego quod illa copulatiua sit posita: sed solum secundam partem eius est mihi
 posita: et hoc nego non tanquam falsum: sed tanquam repugnans: et si posita dicitur quod illa co-
 pulatiua sic precise significando sit mihi posita: non admitto casum: quia vtraque
 pars pertineret ad propositionem ut prius dictum est: et in hoc casu quotienscumque
 proponitur illa: tu sedes debes dicere concedo et negare quod tu non sedes: quod hoc spe-
 ctat ad rem. Si vero queritur an illa negatiua tu non sedes est concedenda nomi-
 naliter: dicitur quod sic: et consequenter quod illa affirmatiua tu sedes: est neganda no-
 minaliter. Et si arguitur sic: illa propositio tu sedes est neganda: et cum proponitur
 tu non negas eam: ergo male respondes: dicitur negando consequentiam: quia non
 est inconueniens quod vna propositio sit concedenda nominaliter: et tamen continuo
 dum proponitur sit neganda participialiter.

Contra quartam regulam

Omne repugnans posito solum aut posito et concessio aut posito et concessis est
 negandum. Contra. Pono tibi illam: tu non es obligatus: casus est possibilis: quia
 possibile est quod nemo te alloquatur et quod tu non respondeas: quo admisso propono
 tibi illam: tu es obligatus: si concedis habeo contra regulam: si negas contra tu es
 obligatus ad illam: si tu non es obligatus: ergo tu es obligatus.

Responsio

Respondetur admittendo positum: et nego illam tu es obligatus: et si dicitur qua-
 re negas. Dicis sic cautus in respondendo: quia non debes dicere quod ideo negas quod
 est repugnans quibus hoc sit verum: quia ex isto sequeretur quod esses obligatus: sed di-

de obligationibus

cas q tu negas quia est falsa: quia non es obligatus. Et si dicatur in rei veritate tu es obligatus vt patet: ergo tu negas verum: & non es obligatus: ergo male respondes. Idic dicitur negando q, in rei veritate sum obligatus: nec hoc patet oppositum. Similiter & cas ad istam pono tibi illam: nihil est tibi positum: vt tu non es & similes que omnes sunt admittende: quia possibile: & cum proponitur aliqua illa ru ego posui tibi illa scilicet nihil est tibi positum: aut tu rudes bene aut male omnes sunt negande non tanq repugnantes: qz hec repugnat: sed tanqz false licet no sint false in rei veritate: & in hac parte obligationis: oportet concedere id quod est rei falsitas pro rei veritate: & negare illud q est rei veritas pro rei falsitate: & hoc no inco uenit: quia vbi esset ita q nihil esset mibi positum & q ego non essem obligatus. Certum est q tunc esset verum q non essem obligatus & q non responderes bene nec male: ideo non est mix si bene respondeo dicedo q in rei veritate no sum obligatus quia responsio debet fieri ac si foret ita quauis non sit ita.

Contra quintam regulam

Omne sequens exposito cum opposito bene negati vel cum oppositis bene negatorum est concedendum. Contra. Ex ista sequitur q admissio quocumq contingenti falso foret quodlibet aliud consequens quatumcumq falsum concedendum: probafic: pono tibi illam tu es rome: qua admissa propono illam copulatiua: tu es rome & tu non es papa: & patet q est neganda: quia falsa & impertinens: tunc ppono tu es papa. si negas habeo contra regulam: quia sequitur exposito & opposito bene negatis nam bene sequitur tu non es rome: vel tu es papa: sed tu es rome: ergo tu es papa. Ista consequens est concedenda a disunctiua cum destructione vnius partis & alteram: & ante aens est concedendum: maior est opposita bene negati: & minor est posita: ergo concedendum sequens: si ergo conceditur q tu es papa tunc habeo intentum: quia sicut pbatur q tu es papa sic pbarem quodlibet aliud contingens non impossibile posito dummodo immediate postpositum pponeret: & copulatiua facta exposito & opposito istius quod vis probare.

Responsio

Respondetur concedendo totum multotiens vna proposito per se solam est impertinens alteri que post aliquod aliud negatum vel concessum est facta pertinens eiusdem sicut in casu nostro: illa propositio tu es papa est impertinens illi tu es rome per se sola: sed post negatam copulatiua factam exposito & opposito istius tu es papa est pertinens facta sequens. Et posset illud breuius deduci preponendo immediate postpositum illam disunctiua tu non es rome: vel tu es papa: que est concedenda: quia impertinens vera ex qua statim sequit q tu es papa: arguendo vt prius a disunctiua cum destructione vnius partis super aliaz. Sed aduerte ne tibi probetur per hanc viam q tu es asinus sic procedendo admissio q tu sis rome pponatur hec copulatiua tu es rome & tu no es asinus & patet q est negada qz falsa & impertinens ex hoc sequitur q tu es asinus arguendo q tu es asinus ex opposito bene negati sicut tu no es rome vel tu es asinus sed tu es rome ppositus ergo tu es asinus.

Huic dicitur admissio posito & concedo illam copulatiua tu es rome & tu non es asinus: & cum dicitur q est impertinens hoc negetur immo est pertinens sequens

Tractatus quintus

quia arguitur a parte copulatiue antecedente ad quālibet partem ad totam copulatiuam & sic arguendo est bona consequentia. Nec autem sic declaratur: nam bene sequitur tu es rome: ergo tu es rome ab eodez; ad idem: similiiter sequitur tu es rome: ergo tu non es asinus: quia sequitur tu es rome: ergo tu es & tertio adiacente ad secundum adiacens sine impedimento & ultra tu es: ergo tu es tu: quia contradictorium consequens non est intelligibile cum antecedente. Et ultra tu es tu: ergo tu es iste homo a conuertibili ad cōuertibile & ultra tu es iste homo: ergo tu es homo ab inferiori ad summ superius affirmatiue: & cum omnibus conditionibus requisitis & ultra tu es homo: ergo tu nō es asinus ab affirmatiua vnius despecti ad negatiuā alterius: & sic patet q̄ ex illa tu es rome sequitur quelibet pars illius copulatiue tu es rome & tu non es asinus: & cōsequenter tota copulatiua proposita: & ideo tanq̄ pertines sequens est concedenda: non sic autē erat in casu superioris: quia copulatiua nō erat sequens s̄m quālibet partem exposito: & cum esset impertinens falsa: ergo erat neganda vt patet consideranti.

Contra sextam regulam

Omne repugnans posito & apposito bene negati vel oppositis bene negatorum est negandum. Contra. Presupposita primo cōmuni regula q̄ omnes responsiones sicut rector quē ad idem instans hoc stante. Non tibi illam disiunctiuā tu curris vel rex sedet qua admissa: q̄ possibilis propono nullus rex sedet: & patet q̄ est dubitanda quia dubia est & impertinens: tunc propono tu curris: patet q̄ est neganda quia falsa & impertinens: quia arguendo a disiunctiua cum dubitatione vnius partis super aliam non valet consequentia: sed bene cum de dubitatione: tunc propono illā rex sedet: patet q̄ est concedenda: q̄ sequens ex posito & opposito bene negati: nam sequit tu curris vel rex sedet: sed tu nō curris: ergo rex sedet: tunc propono illam nullus rex sedet: si negas eam & prius dubitasti: ergo male respondes: tenet cōsequentia per regulam: presuppositam: si ergo dubitas habeo contra sextam regulam: nam illa nullus rex sedet est repugnans posito & opposito bene negati: quia finem contradictorium scilicet rex sedet est sequens vt probatum est: ergo per regulam esset neganda & non dubitanda.

Responsio

Respondetur admittendo positum & dubitando illam nullus rex sedet cum primo proponitur quia est impertinens falsa & cum proponit illa nullus rex sedet semper est neganda & sua opposita scilicet rex sedet est concedenda: & hoc quia illa rex sedet est facta pertinens sequens & nullus rex sedet est facta pertinens repugnans & cum dicit q̄ hoc est contra regulā dicitur q̄ non est quia nulla regula eget duabus limitationibus: primo q̄ intelligitur de responsionibus quo ad concedere et negare & non aliter quia non inueniunt vnā propositionez primo dubitare & postea concedere vel negare & hoc q̄ primo fuit impertinens dubia et modo est facta sequens vel repugnans sicut in exemplo prius dicto: admissa illa disiunctiua tu curris vel rex sedet quelibet illaruz est dubitanda rex sedet quia impertinens dubia: & dubitato vno contradictorium oportet dubitare reliquum. Deinde proposita illa tu curris & negata: quia falsa est & impertinens: oportet deinceps concedere illaz rex sedet tanq̄ sequentē ex posito vel opposito bene negati: q̄ bene sequitur tu cur-

ris vel rex sedet: sed tu non curris: ergo rex sedet et consequenter suam oppositam scilicet nullus rex sedet: oportet negare tanquam repugnantem. Secunda limitatio est quod nulla fiat mutatio ex parte rei nisi ponatur illa tu es rome quam admittit a me admittente et habite ambas manus apertas: tunc si proponatur ista: nulla manus mea est clausa: dico quod est concedenda quia vera et impertinens. Deinde me claudente manus propono manus mea est clausa: et patet quod est concedenda et hoc propter mutationem factam ex parte rei: et si dicitur hoc repugnat concessio: ergo non est concedendum negetur consequentia: quia licet repugnet concessio: ergo non est concedendum negetur consequentia: quia licet repugnet concessio hoc tamen non inconuenit quando illud concessum fuit impertinens et non est factum aliunde pertinens et facta est mutatio ex parte rei: et sic patet quod non est contra regulam propter primam limitationem.

Contra septimam regulam

Ad omne impertinens respondendum est secundum sui qualitatem. Contra. Dico tibi illam: tu es rome: et illa tu es rome est impertinens simpliciter casus est possibilis: quia possibile est quod tu sis rome et sis obligatus te currere: et tunc illa propositio tu es rome est omnino impertinens. Admissio ergo casu propono tibi illam tu es rome si concedis vel dubitas: ergo contra regulam quia non respondes ad impertinens secundum sui qualitatem. nam per casum illa est impertinens et extra casum neganda quia falsa: ergo non est dubitanda vel concedenda sed neganda: si ergo negas contra illa est sequens: ergo est concedenda consequentia tenet et antecedens probat: nam sequitur te es rome et ista tu es rome est impertinens simpliciter: ergo tu es rome: illa consequentia est concedenda a copulatiua ad alteram eius partem: et antecedens est concedendum quia positum: ergo consequens est concedendum.

Responsio

Hic dicitur admittendo positum et cum proponitur illa tu es rome concedo illam: quia in rei veritate est sequens licet non debeat dici quod sit sequens: quia est repugnans: et cum dicitur quod vario responsionem non respondeo ad impertinens secundum sui qualitatem hoc negat: imo dico quod respondeo secundum sui qualitatem: et cum dicitur quod illa est impertinens et extra casum falsa: nego illam copulatiuam pro secunda parte imo dico quod in rei veritate est vera: ideo concedo ipsam: quia et impertinens et hoc oportet concedere: non tanquam verum sed tanquam sequens. et ideo dico quod est concedenda tanquam vera et impertinens. Et cum dicitur quod ista tu es rome est concedenda tanquam sequens negetur illud tanquam repugnans. nam ista repugnant illa propositio tu es rome est impertinens simpliciter et est sequens: et cum fiebat consequentia a copulatiua ad alteram partem dicitur quod illa consequentia est concedenda: sed negetur quod antecedens sit concedendum tanquam positum: sed bene sequitur quod est concedendum tanquam verum et impertinens: et si dicitur cedat tempus obligationis admitatur: et cum queritur utrum sit vera: tu es rome dicitur quod non nisi non est inconueniens in obligatione negare rei veritatem cum sit repugnans: sed extra tempus obligationis semper rei veritas est facienda.

Alius casus huic similis posset fieri et eodem modo est respondendum ut si ponatur quod tu sis rome et non sis obligatus vel nihil sit tibi positum in quo casu eliciatur responsionem ut dictum est.

Cit etiam alius casus cōis pono q tu sis rome quo admissio: quia possibile pro-
pono tu es rome in hoc instanti z patet q est neganda quia falsa z impertinens q
fit falsa est manifestum z q fit impertinens probatur. nam non sequitur nec repu-
gnat: q non sequatur. patet quia non sequitur tu es rome: ergo tu es rome in hoc
instanti: quia potest stare oppositum consequentis cum antecederite. nam hinc ad
vnum annum posset esse q tu esses rome z non in hoc instanti demonstrando per
li hoc instans q est presens: quia tūc hoc instans erit elapsus: nec etiam repugnat
q stante te esse rome in hoc instanti: patet ergo q est impertinēs falsa: q negada.

Si ergo negas: contra omne quod est rome est rome in hoc instanti: sed tu es ro-
me. Ergo tu es rome in hoc instanti probatur maior. omne quod est rome est rome
in aliquo instanti presenti: sed tu es rome: ergo tu es rome in aliquo instati presen-
ti: z tunc ultra tu es rome in aliquo instanti presenti: sed nullum est instans presen-
s nisi hoc: ergo tu es rome in hoc instanti quod erat probandum

Respondetur amittendo positum z negando illam tu es rome in hoc instanti:
quia est impertinens falsa vt probatum est: z negatur q omne quod est rome est ro-
me in hoc instanti tanqz repugnans: z ad probationem negetur ista q nullum est
instans presens nisi hoc tanqz repugnans: z si dicitur: ergo est aliquod instans pre-
sens quod non est hoc: dicitur concedo: z si dicitur q est illud: dicitur q est a vl b.
z non determinetur aliter talis questio: sed non concedas quod est aliud instans
qz hoc: quia ex hoc sequeretur q hoc instans esset: quod est repugnans: z patet cō-
sequentia: quia aletas z differētia non cadunt nisi inter entia simul: quia aletas
dicit relationem. relatio autem exigit extrema simul. sicut paternitas exigit pa-
trē z prolem z iuxta hoc concedendum q tu nūc seu in hoc instanti nō habes ocu-
los neqz pedes z nunc nihil sis: imo nunc non est deus neqz al. **I**n rerum na-
tura: quod patet quia contradictoria illarum sunt neganda: sed nō propter hoc cō-
ceditur q nunc sis cecus nec nunc oblitus sis omnibus propositionibus: quia ille
sunt affirmatiue false. Et aduerte q in casu isto posset ordo variari ita q esset con-
cedendum q tu es rome in hoc instanti vt si ponatur q tu sis rome: quo admissio
proponatur immediate postpositum hoc instans est: z patet q est concedendum: q
verum z impertinens: tunc si proponatur tu es rome in hoc instanti est conceden-
dum tanqz sequens: nam bene sequitur tu es rome z hoc instans presens est: ergo
tu es rome in hoc instanti presenti: quia non possunt esse plura instantia simul: z iō
multum debet attendi ordo in obligationibus vt prius dictum est: nam admissio q
omnis homo fit rome si immediate proponitur tu es rome est neganda tanqz im-
pertinens falsa z consequenter est negandum q tu es homo tanqz repugnans po-
sito z opposito bene negati. vbi vō fuisset ordo variatus z immediate postpositum
fuisset proposita ista tu es homo fuisset concedenda tanqz vera z impertinens z cō-
sequenter fuisset concedenda illa tu es rome tanqz sequēs exposito z cōcesso: ecce
quomodo ordo est valde obseruandus in obligationibus.

Contra octauam regulam

Propter possibile tibi positum non est impossibile concedendum nec necessarium
negandum. Contra. Pono tibi illam impossibile simpliciter est tibi positum z ate
admissum si non admittis contra possibile est quod tu male admittas: quia potes
in respondendo errare curz non sis deus. Ideo si admittatur casus sicut est admi-

tendus: propono impossibile simpliciter est a te concedendum si negas tu negas sequens exposito. nam omne tibi positum & a te admissum est a te concedendum. **C** Sed impossibile simpliciter est a te concedendum quia est tibi positum & a te admissum. si ergo concedis habeo intentum: quia propter possibile tibi positum tu concedis quod impossibile simpliciter est a te concedendum.

Ad hoc dicunt quidam quod non est inconueniens quod propter possibile positum impossibile simpliciter est concedendum nominaliter: sed non participialiter: & sic intelligitur regula. Alij vero dicunt quod nullo modo propter possibile positum impossibile simpliciter est concedendum neque nominaliter neque participialiter: & hoc respondente bene admittente sicut intelligitur regula: sed respondente non bene admittente non est inconueniens sicut est in casu predicto. nam cum ponitur impossibile simpliciter: respondens bene respondendo non debet admittere & cum dicitur quod ipse non est deus & potest errare: ergo potest admittere impossibile simpliciter.

Responsio

C Huic dicitur concedo quod potest admittere sed non bene respondendo sicut intelligitur regula. Sed si ponatur quod impossibile simpliciter sit tibi positum & a te bene admissum dicitur non admittendo quia hoc est impossibile. Eodem modo respondere ad illas: pono quod ista: homo est asinus sit tibi posita & a te admissa sic precise significando: & ad similes harum responsionum: prima vadit magis ad verba secunda autem ad intellectum regule.

Contra nonam regulam

C Concessa qualibet parte copulatiue concedenda est illa copulatiua cuius ille sunt partes & concessa vna parte principali disunctiue concedenda est tota disunctiua cuius illa est pars. **C** Contra. Pono tibi istam vigilans est asinus quo admissio quia possibile: propono illam copulatiuam omne vigilans est asinus: & tu es vigilans: si concedis sequitur quod tu es asinus: si negas habeo intentum: quia copulatiua est neganda & tamen quelibet pars est concedenda. prima tanquam posita & admissa. secunda tanquam vera & impertinens.

Responsio

C Respondetur admittendo positum: & cum proponitur illa copulatiua nego ipsam & consequenter nego quod quelibet pars sit concedenda: imo secunda pars est neganda tanquam repugnans: quia sua opposita est sequens exposito & opposito bene negati. nam bene sequitur omne vigilans non est asinus: vel tu non es vigilans: sed omne vigilans est asinus per positum: ergo tu non es vigilans.

Contra regulam

C Pono tibi illam omnis homo currit qua admissa quia possibilis propono illam copulatiuam tu es homo & tu curris: & patet quod est neganda quia falsa est et impertinens: non enim sequitur omnis homo currit: ergo tu es homo & tu curris: quia cum toto antecedente fiat te non esse nec etiam repugnat ut patet: & tamen quelibet eius pars est concedenda. prima tanquam vera tu es homo. secunda tanquam sequens

Tractatus quintus

oppositio et prima parte copulatiue: ergo etc.

Responsio

Cum def. admittendo positum: et nego illam copulatiuam immediate positam tamquam falsam et impetinet: et nego quod quilibet pars est concedenda imo dico quod prima pars est neganda tamquam repugnans: quia sua opposita est sequens exposito et opposito bene negati. nam sequitur formaliter ois homo currit tu non es homo vel tu non curris: quod tu non es homo quod illa tu non es homo sequitur exposito et qualibet parte disunctiue predicte: quod sequitur exposito et tota disunctiua. Assumpti pars. nam sequitur ois homo currit et tu non es homo: quod tu non curris a copulatiua affirmatiua ad alteram partem: sicut sequitur ois homo currit tu non curris: quod tu non es homo: quod sequitur formaliter ex copulatiua disunctiua ois homo currit et tu non es homo vel tu non curris ergo tu non es homo: ergo sua opposita est neganda tamquam repugnans.

De conuertibilibus

Sub hac prima specie sunt due alie. scilicet conuertibilium et similitum de quibus est dicendum: et primo de conuertibilibus pro quibus sit hec prima regula.

Prima regula

Si ponantur due propositiones conuerti sic adequate significatio sic conuerti solent quarum una est necessaria et alia impossibilis: ut deus est et homo est asinus: vel una necessaria et alia contingens: ut deus est et tu curris: vel una possibilis et alia impossibilis: ut tu curris et homo est asinus: vel una alteri dictione repugnans casus est impossibilis et nullatenus admittitur: quia multa sequentur in conuenientia. nam primo quod uerum hec sit ueritas: si deus quod sic et alia homo est asinus: secundo conuertibilis est uera significatio adequate hominem esse asinum: quod homo est asinus: et sequitur quod illa homo est asinus est falsa significatio adequate deum esse: ergo deus non est: quod est impossibile. Item sequitur quod in prima bona ex uero sequitur falsum. nam facio istam propositionem deus est: ergo homo est asinus: et pars est bona a conuertibili ad conuertibile et asinus est ueritas: quia suum significatum est ueritas. scilicet deum esse: et pars falsum cum significet adequate hominem esse suum. Item sequitur quod in consequentia bona et formaliter ex necessario sequitur impossibile: ut patet in predicta consequentia cuius antecedens est necessarium: quia significatum adequatum est necessarium: et consequens est impossibile: quia suum significatum est impossibile. Similiter probatur secunda pars regule. nam opposito dato sequitur quod in consequentia bona: et necessario sequitur contingens patet sic arguendo: deus est: ergo tu curris et est bona consequentia a conuertibili ad conuertibile: et antecedens est necessarium: ut patuit et consequens contingens cum significatum suum adequatum sit contingens scilicet te currere. Sequitur etiam quod illa deus est significans adequate deum esse est contingens vel quod illa tu curris significans adequate te currere est necessaria. Similiter probatur tertia pars regule quod dato opposito sequitur quod in consequentia bona est possibilis sequitur impossibile et quod eadem propositio est possibilis et impossibilis. Similiter probatur quarta pars regule quod dato opposito sequitur quod duo contradictoria sunt simul uera vel simul falsa: quia quarto si illa duo conuertuntur sic adequate significando tu curris et tu non curris: utrum prima sit uera vel falsa si uera: ergo et alia est uera cum conuertantur si falsa: ergo et alia est falsa et sunt duo contradictoria inuicem contradicentia: ergo duo contradictoria sunt simul uera vel falsa quod

est impossibile: quod autem sint inuicem contradictoria patet quia ante casum erant contradictoria et tunc significabant precise sicut nunc: ergo et nunc sunt contradictoria. Et notatur dicitur in quarta parte regule contradictorie repugnans: quia si ibi due propositiones contrarietur in materia contingenti etiam sic adequate significando. alius debet admitti et negari vtraque illarum tanquam falsum: sicut si ponantur illa conuerti sic adequate significando sic quilibet homo est christianus nullus homo est christianus casus debet admitti et vtraque illarum negari: non enim inconuenit duo contraria esse simul falsa: sed bene simul vera: sed duo contradictoria non possunt esse simul falsa nec simul vera: et sic patet tota regula quo ad quas duas partes eius principales.

Secunda regula

Si ponantur aliquae propositiones conuerti non faciendo mentionem qualiter ille significant casus est admittendus et quo ad concedere et negare debes ad illas quandoque proponuntur respondere intus sicut extra: sed quo ad verum vel falsum necessarium vel contingens possibile vel impossibile. Ad primum debes respondere sicut ad impertinens et ad secundum sicut ad primum tanquam sequens: verbi gratia: ponatur ista conuerti deus et homo est asinus non faciendo aliquam mentionem de earum significatione admittitur casus et quotienscumque proponitur illa deus est debet concedi: et alia homo est asinus debet negari: quia sunt impertinentes: ut patet: ergo non debet variari responsio aliter quam extra si vero proponatur an illa sit vera deus est: conceditur tanquam verum et impertinens: et consequenter quod illa est vera homo est asinus: et si arguitur sic: hec est vera homo est asinus: ergo homo est asinus: negatur consequenter: sed oportet addere quod adequate sic significet hominem. Iste asinum quoque negatur. Si vero e contra fuerit primo proposita hec est propositio: homo est asinus: est falsa et impossibilis conceditur consequenter quod ista deus est: est falsa et impossibilis: et si ex illa concluditur quod sit falsum et impossibile deum esse negetur consequenter: sed oportet addere quod sic adequate significet negetur. Et si dicitur quid ergo adequate significat: dicitur quod significat falsum et impossibile: et si dicitur an illa sit concedenda deus est primo loco proposita dicitur quod sic: et consequenter quod illa homo est asinus est concedenda et tamen quotienscumque proponitur est a te neganda: est enim concedenda nominaliter et neganda principaliter. Et si arguitur sic tu cedis vnum conuertibilem et negas reliquum: ergo male respondes dicitur negando consequentiam: sed bene sequitur tu concedis vnum conuertibilem esse verum et aliud falsum: aut vnum esse possibile et aliud impossibile: aut vnum necessarium et aliud contingens: aut vnum concedendum nominaliter et aliud negandum nominaliter: ergo male respondes: et sic patet quod non sequitur aliqua inconuenientia que sequebatur in prima regula quod non manet vna necessaria et alia contingens: aut vna possibilis et alia impossibilis nec remanet contradictoria: sed sunt conuertibiles propositiones: et ideo ratio regule est: quia propositiones in voce et in scripto significant ad placitum: satis enim possibile est quod omnes conuertantur non faciendo mentionem de antiqua significatione autentica ipsarum et si a prima impositione ista homo est asinus significasset deum esse adequate continue fuisset vera.

Tertia regula

CSi ponantur due propositiones impertinentes conuertentiam sic ad eam quate significando casus debet admitti: et ad primam debet responderi intus sicut extra: et ad secundam consequenter sicut ad primam: verbi gratia: si ponatur ista conuertente ad eam quate significando tu es episcopus et tu es albus admittit: et si proponitur tu es episcopus debet negari et consequenter debet negari quod tu es albus: et si proponatur an hec sit vera tu es episcopus negatur et consequenter conceditur quod hec est falsa: tu es albus. Si vero variatur ordo: et primo proponitur an hec sit vera tu es albus conceditur tanquam vera et impertinet et consequenter quod est vera tu es episcopus cum conuertatur cum illa: et consequenter oportet concedere quod tu es albus et episcopus tanquam sequens: cum quelibet illarum significet sicut communiter solet. Ex predictis sequitur quod si ponatur quod iste terminus asinus conuertatur cum isto termino homo ad eam quate significando casus non debet admitti: sed non facta mentione significatiōis autentice casus debet admitti: et cum proponitur ista: homo est asinus debet negari et concedi quod est vera sed non significat adequate hominem esse asinum: licet hominem esse hominem vel asinum esse asinum. Similiter si proponitur quod a sit nomen tuum vel deus vel leo vel gallus: casus debet admitti et debet concedi quod ista est vera: tu a es vel deus vel gallus vel leo: ex quibus non sequitur quod tu sis a vel leo vel gallus: quia nulla illarum sic adequate significat: sed solum adequate significat te esse te. Ita dicatur si ponatur quod nomen tuum sit sine nomine concedo quod hec est vera tu es sine nomine et negando quod tu es sine nomine et sic de alijs in finibus.

De similibus Prima regula

CSi ponantur aliquae propositiones esse similes sic ad eam quate significando quae quelibet sit alteri impertinens casus est admittendus. Et ad primam respondendum est sicut ad impertinens: et ad secundam sicut ad pertinens sequens et intelliguntur propositiones esse similes in veritate: falsitate: necessitate contingencia possibilitate impossibilitate concedendo negando dubitando nominaliter sed non participi aliter: exemplum regule. Si ponantur ista esse similia sic ad eam quate significando tu es papa et tu es albus admittendus est casus: et si proponitur primo tu es papa est neganda tanquam falsa et impertinet et consequenter ista alia tu es albus est neganda tanquam sequens. Si vero fuisset primo proposita ista tu es albus conceditur tanquam verum et impertinet: et consequenter alia tu es papa: et utraque est vera tanquam sequens ut patet.

Secunda regula

CSi ponantur aliquae propositiones esse similes sic ad eam quate significando quae una est necessaria: et alia impossibilis: vel una est necessaria et alia contingens: vel una possibilis et alia impossibilis: vel una alteri contradictoria repugnans casus non est admittendus propter inconuenientia multa que sequuntur sicut patuit in prima regula conuertibilium: ideo non oportet replicare ubi vero contrarie repugnarent possent esse simul false et in materia contingenti ut ibidem patuit.

Tertia regula

CSi ponantur due propositiones esse similes non faciendo mentionem de adequate

ta significatiōe earūcasus ē admittēdus: ad quālibz illarū quo ad pcedē v^l negare respondendū est intus sicut extra: sed quo ad verū vel falsū: possibile vel impossibile: contingens vel necessariū concedendū dubitandū nominaliter sumptum.

Responsio

Ad primū rōndendū est sicut est veritas: et ad scdm p̄ter sicut ad primū hui⁹ rei exemplū habuisti in scda regula quertibiliū: vt si ponant iste esse similes deus est: et homo est asinus. &c.

quarta regula

Si ponant due ppositiōes esse siles sic p̄cise significādo quaz vna se habent ad illam sicut oppositū afitis ad p̄ns: vt tu nō curris et tu moueris vel tu es albus et tu es coloratus: vel tu nescis tibi cōcludi et tibi cōcluditur: admittit casus et quilibet illarū est cōcedenda esse vera: possibile enī est qd tu nō curris et tu moueris: et qd non sis albus et sis coloratus et qd tibi cōcludatur licet qd tu nescis illud: qd forte non intelliges argumentū: sed caue ne concedas qd aliqd istoz sit falsū: qz si illa esset falsa tu non curris: ergo sua contradictoria vera tu curris: et tunc fieret illa p̄sequētia tu curris: ergo tu moueris illa p̄sequētia est bona et aīus est veruz p̄ responsionem: ergo et p̄ns scilicet tu moueris et ex alia pte erat falsa qz ille erat similes in falsitate tu non curris: et tu moueris: ergo eade ppositio esset simul falsa et vera et sequitur qd in p̄na bona ex vera sequitur falsū qd est impossibile.

Contra regulam

Sed contra hanc regulam arguitur et pono qd fortes non sit homo et aīal sint: nīlia sic significādo p̄cise casus p̄ regulam possibilis et admittēdus quo admissio per regulā sunt ambo vera: ergo hec ē vera tu es aīal significās adequate te esse aīal: tunc vltra tu es aīal: ergo tu es tu es: ergo tu es tu es tu es tu es: ergo tu es iste hō tu es iste hō: ergo tu es hō: oēs iste p̄ne facte sunt bone et formales et siles hui⁹ vltime p̄ne facte: est verū: ergo et p̄ns est verū. s. tu es hō et ex alia pte illa est vera tu nō es hō: et sunt cōtradictoria ad inuicem: ergo duo cōtradictoria ad inuicē sunt simul vera.

responsio

Respondetur ergo qd regula non intelligit qualitercūqz ponatur oppositū antecēdētis et cōsequētis eē similia sic significādo debere admitti: sed solū quando ex opposito afitis et consequētis sit copulatiua possibilis nam iste due sp̄s obligatiōis similitū et quertibiliū sūt sp̄s ppositiōis. In ppositiōe aut nībil debet admitti nisi si possibile vt patuit supra. Si ponant plures ppositiōes esse similes quaz vna se habet ad alia sicut oppositum cōsequētis et antecēdētis casus est admittēdus et vtraqz illarū est neganda et concedenda esse falsa: vt tu curris et tu non moueris et tu es albus: et tu nō es coloratus: tu scis tibi cōcludi et tibi nō cōcluditur. Prima pars regule patet dum homo suauiter deambulat vtraqz illarū est falsa: tu curris et nō moueris: et sic dicas de alio. Secunda pars regule probatur: nam si hec est vera tu curris: ergo et ista a tu nō moueris sibi similis est vera: tunc facio illam consequentiam tu curris ergo tu moueris: illa consequentia est bona: et antecēdens est verum per responsionem: ergo et p̄ns: ergo illa sunt simul vera: et tu moueris et tu nō

Tractatus quintus

fic significatio qd' e' impossibile cu' sint cotradictoria. Sequit' etiā q' eade' ppō e' vera
z falsa: nā ista e' vera tu moueris vt pbatū e': sed pbo q' e' falsa: q' sua cotradictoria
est vera: ergo ipa est falsa: antecedens patet per responsionē. Et sequitur tertio q' i
psequētia bona ex vero sequitur falsum: nā iste psequētie bone: tu curris: ergo tu
moueris: antecedens est verū per responsionem: z sequēs falsū. : vt nunc pbatū
est cum sua cotradictoria. s. q' tu non moueris sit vera: ergo zc.

De similibus.

Dicuntur ppositiones dissimiles quādo vna e' vera z reliqua falsa: vna necessa
ria vel impossibilis: alia contingens vel possibilis: vna concedenda alia neganda
vel dubitanda nominaliter: z tunc hec sit prima regula.

Prima regula.

Si ponantur due ppositiones esse dissimiles sic adequate significando: quarum
vna est alteri impertinens: casus debet admitti. Et ad primā respondendum est in
tus sicut extra cum sit impertinēs: z ad aliā dissimiliter: vt admissio q' ille sint dissi
miles: tu es albus z tu vigilas: z quecūq' primo loco pponit debet cōcedi z alia ne
gari: z vbi vtraq' extra casum esset falsa: tūc pma debet negari: z secūda cōcedi: vt
tu curris z tu es papa. **S**i ponantur due ppositiones eē dissimiles sic adequate
significādo: quarum vna antecedit ad aliā z nō ecōtra: casus ē admittendus in ma
teria cōtingenti: z antecedēs vbiq'q' pponit est negādū: z sequēs cōcedendum:
vt tu curris z tu moueris. In pna enim bona ex falso antē seq' vez: sed caue ne cō
cedas aliis: q' tūc oportet cōcedere pns: z pnter quilibet illaz esse veram: nec nūc
ent dissimiles qd' e' ptra casum. **S**i ponant' due ppōnes eē
te significādo: quaz vna ē necessaria z alia impossibilis vel contingēs: admissio casu
semp debet negari cōtingēs impossibile: z cōcedi necessaria: q' nō ē in cōueniēs ppo
sitionē ptingētē esse falsam: sed caue ne cōcedas ppōne ptingentem quātūcūq' ex
tra casum eēt vera: q' tūc oportet negare ppōne necessariā sic adequate significan
do: z cōcedere ipam eē falsam qd' e' impossibile. **S**i ponant' due ppōnes eē dissi
miles sic adequate significādo q' pvertant: nō ē admittendus casus: sicut sunt iste duo
hō currit: impossibile currit: aut vbi vna antecedit aliā z ecōtra: vt de' ē: homo ē: q' ne
cessariū seq' ad quodlibet: casus nō ē admittendus: q' si cōcederēs vnā eē verā opor
tēt negare aliā eē verā: z sic nō pverterent: z ab vno pvertibili ad reliquū nō esset
bona pna: z oportet cōcedere q' ppō necessaria sic p se significādo eēt falsa: nam si
illa eēt vera de' ē alia eēt falsa. s. hō ē sic adequate significādo cū sit sibi dissilis: z tū ē
necessaria cū suum significatum adequatuz sit necessarium sic significādo precise.
Si ponantur due ppositiones esse dissimiles non faciendo mentionem de eaz
significatione: casus est admittendus: z quo ad concedere z negare ad quālibet ea
rū respōdeat intus sicut extra: sed quo ad vez vel falsum: ad primā respōdeat sicut
ad impertinens z ad scđam dissimiliter: verbi grā admissio q' iste sunt dissimiles de'
est z homo est: tunc quilibet illarum extra casum est cōcedenda: in casu tū q' primo
loco pponitur est cōcedenda esse vera z q' scđo neganda cū sit et in casu dissimilis.
exemplū est si stante casu q' iste sint dissimiles deus est z hō est primo loco pponat
ista deus est cōcedat tanq' vez z impertinens: z pnter q' illa est falsa hō est cur' sit sibi
dissimilis: z oz etiā negare q' adequate significat hoīem esse: imo significat adeq.

te vnu falsum: si querit qd sit illud non est certificandū nisi hoc mō stet qd sit a vltō
 z sic de alijs significatis falsis. Et de silibus hec dicta sufficiant.

De depositione

Depositio est obligatio opposita positioni. nam non est aliud vnam ppositioes
 deponē quā sua opposita latenter ponē: z iō cū oppositor sit eadē disciplina facile
 est hāc spēm obligatiois itelligē post pma spēm. sit igit hēc pma regula.

Prima regula

Comne depositum est admittendū nisi sit necessarium: p qz quodlibet aliō eōb
 logicum non implicat esse negandum.

Secunda regula

Comne depositum z admissum a te infra tempus obligationis ppositum est ne
 gandum: nam hoc petit deponens.

Tertia regula

Comne p se aūs ad dpositū aut cū pcesso vl pcessis opposito bñ negati aut oppo
 sitis bñ negatorz semp est negandū: verbi grā deposita z admissa ista tu moueris ē
 neganda ista tu curris: qz eo pcessa oz pcedere depositū qd ē ptra scdam regulam
 filr deposita z admissa ista aliqs hō nō currit: z pcessa ista tu nō curris: qz ē impti
 nens z vera: z vltra si pponit ista tu es aliqs hō ē neganda: qz cū vno pcesso ante
 cedit ad depositū. nā bñ seqt tu non curris z tu es aliqs hō: g aliqs hō non currit.

Quarta regula

Comne repugnans deposito: z oē sequēs ex illo p se cū pcesso vel cōcessis oppo
 sito bñ negati vel oppositis bñ negatorz ē pcedēdū. verbi grā: deposita z admissa
 ista aliqs hō nō currit si pponat sua ptradictoria qlibet hō cur. est cōcedenda cum
 suū ptradictoriū sit negandū: z si pponit ista qlibet hō mouet est cōcedenda tanqz
 sequēs p se nā bñ seqt qlibet hō cur. g qlibet hō mouet: z si pponat tu es aliqs hō
 est pcedenda tāqz vera z imptinēs: z pnter ē pcedēdū qd tu curris tanqz sequēs ex
 opposito depositi cū vno pcesso. nā bñ seqt qlibet hō cur. tu es aliqs hō: g tu cur.

Quinta regula

Comne repugnās ptradictorio depositi p se: aut cū cōcesso vel pcessis opposito
 bñ negati vel oppositis bñ negatorū est negandū: vt si in casti primo pponit ista
 aliqs hō nō mouet: aut si post pcessam illā tu es aliqs hō. pponat illa tu non curris
 ambe sunt negande: pmo qz repugnat contradictorio depositi p se: z scda qz repu
 gnat eidem cum vno concessio.

Sexta regula

CAd oē sequēs z ad oē imptinēs rñdēdū ē sm sui qlitate: vt dposita z admissa ista
 tu es alb^o si pponat ista tu es colorat^o ē pcedēda: qz si ē cōueniēs i pna bona nega
 re aūs z pcedere pns: qz ex falso seqt ver: z si pponat ista tu cur. est negāda tanqz
 imptinēs falsa: z in hac specie obligatiois vī imptinens qd non sequit ad depositū

Tractatus sextus

nec a secedit ad ipm nec eidē repugnat nec seqt ad oppositū depositū nec eidē repugnat p se vl cū alijs sic deposita ista for. cur. tūc ista papa currit ei erit oio iptinēs.

Sicut imptinēs	Anō	Anō	Negandum.
Concedendū	tradictoriū	depositum	negandum.
Concedendum	sequens	sequens	sicut imptinēs

Nūc ad exercitiū inueniū aliqua exēpla i mā disputatōis volo dducere z primo deposita in illa aliq ppō non est vera q̄ admissa ppono tibi illā q̄libet ppō est vera: z p3 q̄ est pcedēda postq̄ est negandū q̄ aliq ppō non est vera tūc arguo sic q̄libet propositio est vera illa est ppō. Kaliq ppō non est vera: q̄ ista est vera: tūc vltra ista est vera: z significat p̄cise q̄ aliqua ppō non est vera: q̄ aliq ppō nō ē vere: ista p̄cise pcedēda z anō est pcedēdū: q̄ z p̄cise: q̄ anō ē depositū: q̄ depositū pcedēdū ē. q̄ z c. Rñsio. C Rñdes admittendo depositū z negando q̄ ista sic p̄cise significet q̄ z possibile casū z si poneret in p̄ncipio casus nō admitteret vt patebit in mā insolubiliū. C Scdo depono tibi illā tu es hō vl tu curris q̄ admissa q̄ est disiuctiua contingēs ppono tu es hō: z p3 q̄ est pcedēda: q̄ imptinēs vera q̄ cōcessa ppono: tu es hō vel tu cur. z p3 q̄ est pcedēda a p̄te disiuctiue ad totā z est depositū: q̄ depositū est pcedendū. Rñsio. C Rñdes admittendo depositū z cū pponit ista tu es hō negat q̄ oē anō ad depositū est negandū p̄ tertiā regulā z cū dī q̄ est iptinēs hoc q̄ negat: i hac specie obligatōis dī imptinēs qd nō seqt nec a secedit ad depositū nec eidē repugnat nec seqt ex opposito depositū p̄cise dcm̄ est: vñ p̄ regula ē obseruandū q̄ deposita aliqua disiuctiua q̄libet ei pars p̄ncipalis est negāda. In copulatiua vō hoc nō est necessariū: q̄ pōt negari copulatiua: z pcedi altera ps nisi eēt copulatiua cuius vna pars eēt necessaria z altera p̄tingēs. tūc negata copulatiua o3 negare p̄te p̄tingentē quātūcūq̄ foret vera. C Tertiū depono tibi illam anti p̄s non est alb⁹ vel. q̄ anti p̄s nō est colorat⁹ casus est admittendus q̄ est disiuctiua p̄tingēs cū quelibet pars sit p̄tingēs z nulla alteri repugnās. eo igit admisso propono tibi illā anti p̄s est colorat⁹ si pcedis p̄tra tu pcedis anō ad depositum: q̄ male rñdes si negas: p̄tra tu negas sequens ex opposito depositū: q̄ male rñdes: p3 p̄cise p̄ quartā regulā z pbat anō nā bñ seqt anti p̄s est alb⁹ z anti p̄s nō est coloratus: q̄ anti p̄s est alb⁹ z vltra anti p̄s est alb⁹: q̄ anti p̄s est coloratus: q̄ de p̄mo ad vltimū anti p̄s ē alb⁹: q̄ ē colorat⁹ z sic sequit vndiq̄ agnoscit. Rñsio. C Rñdes si admittendo depositū q̄ est necessariū cū sinū oppositū sit impossibile: z cū dī q̄ est disiuctiua cōtingēs q̄ vtraq̄ pars est p̄tingēs z nulle alteri repugnās rñdes negādo consequētiam q̄ ad p̄tingentiam disiuctiue requirunt tria p̄mo q̄ vtraq̄ ps sit contingens. scdo q̄ nulla repugnet alteri. tertio q̄ tradictoria illarū partū nō repugnent ad inuicem qualr nō est in p̄posito.

Tractatus de insolubilibus sextus.

Insolubile ē ppō de q̄ sit mēto i aliq̄ certo casu q̄ si d̄ eo. casu ponat significare precise vt verba eius cōmuniter pretendunt ex sic esse sicut adequate significatur p̄ ipsam sequitur non sic esse sicut adequate significatur per istam z econtra. Casus de insolubili. C Casus vō de insolubili est ille in quo sit mēto de aliqua cēta p̄ positione quasi cum eodem casu ponatur significare precise sicut verba eius cōmuniter pretendūt z sic esse sicut adequate significatur per ipsam sequatur z econtra. Exēplum vtriusq̄ si ponatur q̄ for. sit omnis for. z dicat illam z nullam aliaz

for. dicat falsum que sit a sic significantem totus iste casus: dicitur casus de insolubili: et illa propositio fortes dicit falsum: dicitur insolubilis propositio: nam si cum toto casu poneretur quod illa significat precise: ut communiter solet sequitur quod sic ita et quod non est ita sicut adequate significat per ipsam et contra: nam quero utrum a sit vera vel falsa: si vera ergo ita est sicut precise significat: sed significat precise quod fortes dicit falsum: ergo fortes dicit falsum: et si dicas nisi a: ergo est a falsum: si dicitur quod est falsum: ergo significat aliter quam est: sed illa significat precise quod fortes dicit falsum: ergo non est ita quod fortes dicit falsum et non dicit nisi a: ergo a non est falsum quod est contradictio. Ideo pro bona responsione in ista materia aduerte cum sit casus de insolubili: aut sit mentio qualiter insolubile significat aut non: si non tunc sit in ista prima regula. Prima regula. Quod ad insolubile primo loco propositum respondendum est omnino sicut extra casum: et ratio est: quia tunc est impertinens: verbi gratia si ponatur quod vnus papa sit omnis papa et dicit ista et nullam aliam: papa dicit falsum et non fiat mentio qualiter ista propositio significat: tunc si proponitur primo loco papa dicit falsum est dubitanda quia est impertinens et extra casum dubia: non enim sequitur vnus papa est omnis papa dicens illam: et nullam aliam papa dicit falsum: ergo papa dicit falsum: quia cum toto antestaret quod ista papa dicit falsum significaret deum esse adequate nec etiam repugnaret quod staret illaz significacione hominem esse asinum adequate: et tunc dicendum istam diceret falsum similiter si ponatur quod adam dicat istam et nullam aliam adam dicit falsum tunc si proponatur illa primo loco adam dicit falsum est neganda: quia est impertinens et falsum si ponatur quod ista sit sola in modo falsum est tunc proposita ista primo loco falsum est concedendum quia est impertinens et extra casum concederetur: si vero fiat mentio qualiter illa significat vel ponitur quod significet precise sicut verba eius communiter pretendunt vel sic et non precise: si primo modo sit hec secunda regula quod casus nullo modo est admittendus: quia sequitur ex illo formaliter contradictio: ut si ponatur quod ista vniuersalis sit omnis propositio scilicet omnis propositio est falsa et significet precise sic similiter quod ista indefinita sit sola in medio falsum est: similiter ista indefinita sit sola in mundo sic precise significando propositio indefinita non est vera: si militer ista singularis hoc est falsum vel hoc non est verum sequitur ipsa demonstrata sic precise significando: similiter ista exceptiua nulla propositio propter exceptiuam est falsa sit sola exceptiua in mundo: sic precise significando aut ista exclusiua tamen exclusiua est falsa sit sola exclusiua sic precise significando: nullus illorum casuum est admittendus quia quocumque admissio sequitur formaliter contradictio ut facile patet intuenti. Si vero ponatur significare sicut verba eius communiter pretendunt sed non precise sic casus est admittendus et insolubile vbi cumque ponitur est concedendum et concedendum est ipsum esse falsum et negandum ipsum esse verum ut si ponatur quod fortes dicit illam et nullam aliam fortes dicit falsum sic significat ut solet sed non precise et sit a admittendus casus et conceditur a quando cumque proponitur et dicit quod a est falsum et negetur quod a sit verum. Ista regula habet tres partes prima probatur sic omne sequens est concedendum sed insolubile in tali casu est sequens: ergo est concedendum probatur minor: et facio istam consequentiam: fortes dicit solum nam illam fortes dicit falsum sic et non precise sic significantem: ergo fortes dicit falsum. ista consequentia est concedenda et antecedens est concedendum quia positum est et prius est concedendum et consequens est insolubile est concedendum quod autem consequentia il

Tractatus sextus

la sit concedenda patet: quia oppositum consequentis et antecedens repugnat scilicet quod si fortes dicat illam fortes dicit falsum et nullam aliam sic et non precise sic significat. Item et fortes non dicat falsum. nam si non dicit falsum: et dicit a propositionis: ergo a propositio est vera: ergo qualiter illa significat assertiue et ita est: sed ista significat assertiue quod fortes dicit falsum: ergo fortes dicit falsum quod est contra contradictionem: et sic patet prima pars regule quod insolubile est concedendum tanquam sequens. **C** Deinde probatur secunda pars regule facillime. nam sequitur fortes dicit falsum: et non dicit nisi a: ergo a est falsa: ista consequentia est concedenda et antecedens est concedendum. nam maior est insolubile et minor est casus: ergo et consequens est concedendum et consequens est secunda pars regule: ergo et cetera. **E**t illa sequitur statim terminata pars regule. nam si ipsum insolubile concedendum est esse falsum: ergo negandum est ipsum esse verum et sic patet tota regula quo ad omnes partes eius quod sunt tres. Et si arguitur sic hec est falsa fortes dicit falsum: ergo significat aliter quam est sed ista significat quod fortes dicit falsum: ergo aliter est quam fortes dicit falsum: huic dicitur negando secundam consequentiam sicut non sequitur ista propositio homo est asinus significat aliter quam est: sed ista significat hominem esse: ergo aliter est quam quod homo sit: sed oportet addere quod precise significet: et si illud additur consequentia est bona sed negatur antecedens et si queratur quid ergo significat precise ista fortes dicit falsum: dicitur quod illa significat precise quod fortes dicit falsum: et quia ipsa est vera et non est falsa pro primo significato sed pro secundo significato. **C** Contra predicta arguitur. **C** Sed contra predicta arguitur multipliciter: nam posito quod ista vniuersalis sit sola in mundo omnis propositio est falsa sic significando et non ponendo precise quia non admittetur casus et sit a sine regulam a est falsa. Sed volo probare quod a est vera et facio istam consequentiam hoc est falsum et hoc est a: et hoc est falsa: ista est omnis propositio vniuersalis: ergo omnis propositio vniuersalis est falsa. Ista consequentia est bona a resolutibus ad resolutam: quia vniuersalis propositio potest resolui quando vniuersalis habet vnum suppositum tantum et antecedens est verum: ergo et consequens est a: ergo a est verum. **S**ecundo arguitur sic propositio vniuersalis est falsa et nulla est propositio vniuersalis quoniam illa sit falsa: ergo omnis propositio vniuersalis est falsa. ista consequentia est bona ab exponentibus ad exponentem et antecedens est verum: ergo et consequens quod est insolubile: et cetera. **I**tem tantum falsum est propositio vniuersalis: ergo omnis propositio vniuersalis est falsa. ista consequentia est bona ab exclusiua ad vniuersalem de terminis transpositis: et antecedens est verum: ut patet per exponentes: ergo et consequens quod est a.

C Secundo arguitur.

C Secundo principaliter arguitur de insolubili particulari et de indefinito dato quod a sit illa particularis vel indefinita aliqua propositio particularis est falsa: vel ista propositio indefinita est falsa et sit sola in mundo sic significando et dictum est per regulam quod a est falsum. Sed contra arguitur sic. hoc est falsum demonstrando et hoc est propositio particularis vel indefinita: ergo aliqua propositio particularis vel indefinita est falsa. ista consequentia est bona a resolutibus ad resolutam: et antecedens est verum ut patet: ergo et consequens: et consequens est a: ergo a est verum. **I**tem omnis propositio particularis est falsa: ergo aliqua propositio particularis est falsa consequentia est bona a subalternata ad subalternata et antecedens est verum ut patet per exponentes: et hoc est a. **I**tem facio istam propositio particularis est falsa: et

aliqua ppō particularis est falsa: ista p̄na ē bona ab indefinita ad suā particularē: et ahs
 ē vez p̄ resolūtes: ergo et p̄ns qd̄ ē a: ergo zc. Tertio arguit. C. Tertio p̄ncipali
 ter arguit: pono q̄ sortes dicat illā: sor. dicit falsū et nullā aliā sic significat q̄ sit a
 et dicit ē q̄ a ē falsū. S̄z p̄tra vo lo pbare q̄ ē vez: et arguo sic falsū dicit a sor. q̄ sor.
 dicit falsum: ista p̄na ē bona a passiva ad suā actiua: et ahs ē vez: vt patet resolūdo
 ergo et p̄ns qd̄ est a. Itē omne dicens a dicit falsum: sed sortes dicit a: ergo sor. dicit
 falsum: ista cōsequentia est bona in darij: et antecedēs est verus: vt patet: ergo p̄ns
 qd̄ est a. Itē p̄tradicōriū a ē falsum: ergo a ē verū: ista p̄na est bona: et ahs ē verum
 nā ista ē falsa: sor. nō dicit falsū: q̄ p̄ r̄sionē sor. dicit falsum: ergo ista ē vera: sor. di
 cit falsum que ē a: et patet p̄na: q̄ ista p̄tradicō: sor. dicit falsum: et sor. nō dicit falsū:
 q̄ in singularib⁹ nō refert p̄ponere et postponere negationē. Quarto arguitur.
 Quarto p̄ncipaliter arguit: pono q̄ tu et sor. sitis oēs loquētes: et sor. dicat istam
 et nullā aliā: deus ē: et tu dicas istam hōi t̄m: sortes dicit vez: et sit a sic significādo et
 nō p̄cise: et volo pbare q̄ a ē vez: nā oē dicēs vez ē sor. ergo t̄m sor. dicit vez: ista cō
 sequētia ē bona ab vniuersali ad suā exclusiua de t̄rminis t̄rāpositis: et ahs ē vez
 ergo et p̄ns qd̄ ē a: ergo a ē vez. Itē sor. dicit vez: et nihil nō sor. dicit vez: ergo t̄m
 sor. dicit verū: ista p̄na ē bona ab exponētibus ad expositā: et ahs ē vez: ergo et p̄ns
 qd̄ ē a: ergo et c. Itē nihil p̄ter sor. dicit vez: ergo t̄m sor. dicit vez: ista ē bona ab
 exceptiua negatiua ad exclusiua affirmatiua sibi cōrespondētē: et ahs ē vez: er
 go et p̄ns qd̄ ē a: ergo et c. Item argumentum posset fieri de exceptiua ponendo q̄
 tu diceres solum istam: nullus homo p̄ter sor. dicit verum: et arguitur ad ipam
 suo modo sicut factum est de exclusiua. Quinto arguitur. Quinto p̄ncipali
 ter arguitur sic nā ex ista positioe sequit q̄ nullum ē insolubile sine casu: patet p̄
 diffinitionē in. Nilis superius posita: et t̄m multa sunt insolubilia sine casu: sic
 vniuersalia: vt omnis p̄positio ē falsa et nulla ē vera. Similiter ista singularia hoc ē
 falsum: hoc sion ē verum seipō demonstrato: et maxime de ista: ego dico falsus: vbi
 non oportet ponere: q̄ per li ego demonstrarer ego: quia per nomen p̄ime perso
 ne sumit demonstratiōē ex loquēte s̄m cōmunē p̄suetudinem. Sexto arguit.
 Sexto p̄ncipaliter arguit p̄tra istā p̄positionē: quia ponit voluntarie q̄ quod
 libz insolubile significat vltra significatū cōmune q̄ ipm ē vez et nullā causam ad
 dit quare sic significet. Septimo arguit. C. Septimo et vltimo arguit q̄ nul
 ta sunt insolubilia alia q̄ ista q̄ cōcernūt vez vel falsū: sicut sunt ista: hoc ē nescituz
 demonstrato seipō: et nulla ppō ē negatiua et filia: et t̄m nulla ē facta de istis mēto.
 Pro solutiōe. Pro solutiōe hoz argumentoz notāda sunt aliqua. Primo q̄
 ppō vera nō habet aliquod significatū assertiui falsum: patet aliter ex vero seq̄re
 tur falsum in p̄na bona et formali: simplr patet in oib⁹ ppōnib⁹ veris: nā ista de est
 hō ē aial: et sic de singulis h̄bit aliq̄d significatū assertiui falsum: et si dicit ista ppō.
 nullus hō ē asin⁹ ē vera: et t̄m significat hominē eē asinū qd̄ ē falsus: h̄ic dicitur q̄
 nō significat assertiue hominē eē asinū: sed solū representatiue: q̄ ex negatiua nō seq̄
 tur affirmatiua: voco aut̄ significatū assertiui illud qd̄ fo: maliter sequitur ex aliq̄
 ppōnē: ecōtra vō ppō falsa potest habere multa significata assertiua vera: patet d̄
 ista homo ē asinus que significat assertiue hominē eē: et hominē eē aial et c. et nō in
 cōuenit ex falso sequi vez in p̄na bona et formali: vt patuit in regulis p̄sequentiaz.
 Secundo non sequitur ista p̄positio est falsa: ergo non est ita sicut illa signifi
 cat nam ista homo est asinus est falsa et tamen est ita sicut illa significat quia signifi

Tractatus quintus

cat hominem esse: sed bene sequitur ista propositio est falsa: ergo significat aliter q̄
 est: similiter sequitur negative ista propositio est falsa: ergo non est ita sicut illa ade
 quate seu precise significat: similiter non sequit: ista propositio significat aliter q̄ est
 sed ista significat assertiue sic: ergo nō ē sic: s; oportet q̄ i minori ad iaf p̄cise: verbi
 gratia: non sequitur ista propositio homo est asinus significat aliter q̄ est: sed ista si
 gnificat assertiue q̄ homo est: ergo non ita q̄ homo est: sed oportet in minori adde
 re q̄ significat adequate vel precise q̄ homo est qd̄ est falsum: bene autē sequitur
 ista propositio est vera & sic assertiue significat: ergo sic est siue illud significatum as
 sertiuum sic adequatum principale vel secundarium: & hoc est quia propositio ve
 ra non habet aliquod significatum assertiuum falsum: sed propositio falsa habet
 multa significata assertiua vera licet principale sit falsum vt ponit primum notabi
 le. Tertio notandum q̄ quattuor s̄nt modi argumentandi cōmunes qui vidēt
 esse conuertibiles & non sunt & duo illorum sunt boni et duo mali. Primum bonus
 est iste. Si aliqua consequentia est concedenda & antecedens est concedendū: est
 & consequens concedendum s̄m̄l̄iter sicut patet in consequentijs. Secundus bonus
 est iste. Ista consequentia est bona & antecedens est verum: ergo & consequēs
 & ista etiam est vna de generalibus regulis consequentiarij. Alij vero duo s̄nt ma
 li. Primum est iste ista consequentia est concedenda & antecedens est verum: ergo
 & consequens est verum: nam vbi imponatur q̄ ista propositio: homo est animal si
 gnificat adequate hominē esse asinum: tunc ista consequentia est concedenda: homo
 est risibilis: ergo homo est animal: quia extra casum concederetur: & antecedens
 eius est verum cum non mutet significatum & tamen consequens est falsum cum
 s̄m̄l̄iter significatum adequatum sit falsum vt patet. Secundus etiam malus est iste
 l. a consequentia est bona & antecedens est concedendū: ergo & consequens nam
 vbi ponatur q̄ ista deū est & homo est asinus cōuertuntur antecedens est verum
 & consequens falsum: vt patet. Caue igitur diligenter ab istis duobus modis malis
 arguendi. Quarto nota q̄ si aliud est concedere propositioem & aliud est con
 cedere ipsam esse veram ita aliud est concedere cōsequentiā & aliud concedere
 ipsam esse bonam: vnde si ponatur q̄ ista propositio homo est asinus significat ade
 quate deū esse: tunc si ponatur ista homo est asinus cōtinuo est neganda: & si p̄po
 natur an sit vera conceditur: & ratio ista quia hominē esse asinum est impossibile:
 sed illam propositioem: homo est asinus esse veram non est impossibile ita dicas cō
 sequentia: vnde si ponatur ista conuerti deus est & homo est asinus: tunc ista conse
 quentia semper est neganda deus est: ergo homo est asinus sicut extra casum con
 tinuo negaretur & tamen concedenda est esse bona: quia arguit ab vno cōuertibi
 li ad reliquū. Contra vero si ponatur q̄ ista homo est animal significet adequate
 hominem esse asinum ista cōsequentia homo est: ergo homo est animal semper est
 concedenda sicut extra casum: & tamen esse bona est neganda: quia antecedens est
 verum & consequens falsum. Istis igitur premissis primo dicitur in summa vsq; ad
 quintū argumentū principale q̄ omnes iste consequentie facte sunt cōcedende q̄
 extra casum cōcederentur: sed nunc in casu insolubili omnes sunt male seu nihil
 valent non sunt bone: sed seriatim respondendo dicitur ad primum primi argumen
 ti principaliter q̄ resoluentibus ad resolutas quando proposito est vniuersalis nō
 valet argumentū nisi cum duabus limitationibus scilicet q̄ habeat vnum suppo
 situm q̄ cathegorice significet: vbi vero habet plura supposita nō est pprie resolu

bilis sit exponibilis: ubi etiā hypothetice significet est hypothetice pbanda nō re-
solubili. Eodē mō dī ad scdm q nō arguit ab exponētib⁹ ad expositā: qz ē vliis ap-
parēter: s; in rei vitate ē hypothetica copulatiua: iō si ē exponibilis: p ptea illa p̄na
nō valet s; fit pcedēda. Silt dī ad tertiu q illa nō ē exclusiua sua: qz exclusiua mere
cathegonice signi-icat r vliis hypothetice: iō si valet p̄na. ¶ Ad scdm pncipale pa-
riter rñdet q p̄na p̄na scā nō ē bona nec arguit a resoluētib⁹ ad resolutā: qz ista si
ē resolubilis cū nō sit cathegonica: r ita ad scdm nō valet p̄na a subalternāte ad sub-
alternatā nisi ambe significet cathegonice. Et ad tertiu ē dī q nō valet p̄na: qz ista
nō est sua indefinita cū indefinita significet cathegonice: p̄cularis vō hypothetice
cū sit insolubilis. ¶ Ad tertiu pncipale silt rñdet pcedēdo p̄na p̄nam r negando
ip̄az eē bonā: qz illa si ē sua passiua cū passiua sit cathegonica r actiua hypothetica.
Silt scda p̄na nihil valet nec ē i dary: qz. r. r. r. syllogismoz cathegonicoz p̄clusio
nō d; significare hypothetice s; solū cathegonice: iō dicūt cathegonici syllogismi.
¶ Ad tertiu dī q d̄dictoriū a nō est illd sor. nō dicit fallū: s; illd nō sor. dī falluz:
ita q semp pponat negatio vel si est pposita auferat: mō illa ē vera: nō sor. dicit fal-
sum: qz significat distiūne d̄dictoriū mō ad a nā a significat copulatiue q sor. dī
falluz r q a ē vez r sua d̄dictoria distiūctiue: q sor. nō dī fallū vel q a nō est vez: r
hui⁹ significati distiūctim scda ps ē vera r p̄nter tota ppō cui⁹ ē illd significatū ē vā
¶ Et bec scia est tenēda in oib⁹ insolubilib⁹ q d̄dictoriū d; semp assignari p nega-
tionē ppositā: vt hoc nō est vez: h; p̄dictoriū: nō hoc nō est vez: r sic de alijs. Et
qñ dicit q in singularib⁹ non refert pponē vel postponē negationē dī q refert qñ
ppō singularis significat hypothetice sic ē in ppō. ¶ Et si dicit d̄dictoriū ist⁹ aliq
ppō est falsa: videt eē illd nulla ppō est falsa: qz p rñsonē suū d̄dictoriū ē istd: nō
aliq ppō est fallū. Illa equalēt p negationē ppositā: q rē. ¶ Huic dī q ista nega-
egpoletiaz nō t; nūi ambe cathegonice significēt qualr nō: in pposito: qz vliis ne-
gatiua significat cathegonice r p̄cularis hypothetice. iō rē. ¶ Ad qrtū pncipale
silt dī q illa p̄na si ē bonā: qz ista vliis si rñdet illi exclusiue cū sit vliis cathegonica
r exclusiua hypothetica. Silt nec scda p̄na ē bonā: qz ista si ē exponibil⁹ exclusiua cū
sit hypothetica copulatiua iplicite. Et ita dī ad tertiu q ista p̄na nihil valet: qz exce-
ptiua significat cathegonice r exclusiua hypothetice: qz ē isolubil. Et si dicit quōq;
ē pbāda vel iprobāda. dico q istomō: suū significatū adertū ē vez: q ē vera: r p; q
ans est fallū: qz significat adeqte copulatiue fallū p scda pte. Si vō vis pbare q est
falsa: silt pcedas vt sit in hypotheticis. ¶ Ad qntū pncipale dī pcedēdo q nullū
insolubile est sine casu explicito vel iplicito: vñ ista insolubilia vliis: ois ppō ē falsa
nulla ppō est vera erigūt q nō sit aliq vliis nisi ipsa. Et illa singularia: hoc ē falsum
hoc nō est vez: erigūt seipsa demonstrari. Illd vō insolubile: ego dico falsum: habet
casum implicitū ex cōi mō loquēdi q vult q pnomē demonstratiū p se pmo capiat
significationē ex loquēte. ¶ Ad sextū pncipale dī q nō est volūtariū imo rōnabi-
le q insolubile nō significās p̄cise significet sicut vba illi⁹ cōiter p̄tendūt ē cū hoc
q ipm est vez: qz vbi insolubile significat p̄cise vt vba ei⁹ cōiter p̄tendūt: tūc pla-
nū est q insolubile significat vt vba ei⁹ cōiter p̄tendūt: r ē q ipm est vez: qz ppō si
gnificat qeqd seqt ad eā: r iō nō est admittēdū q solū significet vt vba ei⁹ cōiter p̄-
tendūt. Sed si ponat q significet sic: r cū hoc q ipm est vez: casus est admittēdus
r iō rōnabile est q magis significet sicut solet r q ipm est vez qz aliter. Ista rō est
latiū p̄na sua s; nō demonstratiua. ¶ Ad vltimū pncipale dī q multa sunt insolu-
f

De insolubilibus

bilia nō discernētia verū vel falsū: et oīa sunt in diffinitōe insolubilis accepta: qz nō
 restringit ad verū vel falsū: sed dī in generali qz ex sic eē sic p ipm adēqte signifi-
 cat: seqt nō sic eē sicut p ipm adēquate significat: et eōuerso: p qd dat itelligi mul-
 ta eē insolubilia alia: sicut sunt ista: hoc est nescitū se demonstratō qz si ponat signifi-
 care p̄cise nō dī admitti: qz ex eē scito: seqt ipm eē nescitū: et eōuerso: qm nā si est scitū
 qd est verū: q̄ ita est scitū adēquate significat: sed ista adēquate significat qz hoc eē ne-
 scitū: q̄ est nescitū qz est dīdictio. Si dī qz est nescitū: q̄ tu pcedis hoc et non es obli-
 gatus: q̄ hoc est scitū: q̄ si est nescitū est scitū. Itē dicas de illo insolubili: tu es pi-
 rrus: dato qz tu iures te eē piurū et nihil aliud iures: tūc si ponit significare p̄cise se-
 quif dīdictio qz si es piurus nō es piurus: et eōuerso. Itā dicas de istis q̄ implicite
 cōcernūt verū vel falsū: vt tu credis p̄cise qz tu deciperis: dato qz tu credas p̄-
 cise istā tu deciperis: sic p̄cise significando: et nihil aliud credas: qz ex ea seqt qz si tu
 deciperis tu nō deciperis et eōuerso. Itē dato qz qlibet dices verū p̄ciseat possē
 vel hēat aux: vel solū talis sit absolutus a suis peccatis: et qlibet dices falsū nō p-
 transeat pontē nec hēat aux nec sit absolut⁹ a suis peccatis: tūc si for. dicat istā et nul-
 lā aliā sic p̄cise significādo: ego nō p̄transibo pontē: vel istā ego nō habēbo aux: vel
 illā: ego nō ero absolut⁹ a meis peccatis: seqt ex p̄cise dīdictio. Nullus iō istoz casū
 si ponit significare p̄cise est admittendus p̄ scdām regulā: sed si ponit sine p̄cise ca-
 sus dī admitti et pcedi qz hoc est nescitū se demonstratō: et qz tu es piurus et. sic dīc
 tertia regula. Et dī pcedi qdlibet dictoz insolubiliū: et negari ipm eē verū: et pcedi
 ipm eē falsū: qz significat copulatiue dno: hoc est se eē nescitū et se eē scitū: sicut ipz
 nō eē piur⁹ et piur⁹ et sic de alijs. Et eē verū ppter scdām ptē quā de nouo significat: et
 falsū ppter p̄mā: et iō significatū suū copulatiuū cōpositū et his est falsū: qz ad
 f. aitate copulatiue sufficit vnā ptē eē falsam. Et semp̄ contradictorū his dī assignari
 p̄ negationē p̄positā: et significabit adēquate dīdictiue mē p̄posito dīdictorio
 ad insolubile. Sed dīc terna regulā et p̄tra totū fundamētū insolubiliū arguitur
 sic. qz insolubile nō significās p̄cise est pcedendū tāqz sequēs. Nullū ipossibile
 simplr est pcedendū tanqz sequēs cū quodlibet tale sit repugnās cuilibet: qz qdlibet
 insolubile nō significās p̄cise sicut vba ei⁹ cōiter p̄tendūt eē impossibile simplr: qz nō
 est pcedendū: minor p̄bat qz cuiuslibet talis insolubilis significatū adēquatus est
 impossibile simplr vt p̄z p̄ singula discurrēt: nā hoc est falsū: significat adēqte h
 esse falsū et ipm esse verū. Sicut hoc est nescitū: significat adēqte hoc esse nescitū et
 hoc eē scitū: et sic de singulis vt patuit: sed certū est qz qdlibet tale significatū eē ipos-
 sibile simplr: qz qdlibet id significās adēquate est impossibile simplr: qz nō est pce-
 dendū sed potius negandū. Tūc dī qz nō est incōueniēs qz impossibile sit cō-
 cedendū qd extra casum nō eēt tale. Vbi q̄ra: si ponat qz ista pp̄ hō est aīal: signifi-
 cet p̄cise hōes eē aīnū: certū est qz ista hō est aīal eēt pcedenda: qz extra casum pce-
 dere: et tū suū significatū eēt ipossibile simplr vt p̄z p̄ casum: qz hoc nō incōuenit:
 qz extra casum esset possibile vt p̄z p̄ casum: qz significaret eathēgorice simpliciter.
 Ad rōnes cū dī oē impossibile simplr est negādū tāqz repugnās: dī qz verū est
 dūmō extra casum eēt tale aliter nō oportet. Aliter posset rīderi ad istud argu-
 mentū negādū istā p̄ntiaz: hoc est pcedēdū: et hoc est impossibile simplr: qz impossi-
 bile simplr est pcedendū: nec est syllogism⁹ resolutorius imo est ex quatuor terminis
 sicut nō seqt iste faber est bon⁹ et iste faber est hō: qz iste est hō bon⁹: sed solū seqt qz
 iste hō est faber bon⁹: qz adiectiuū aliud significat cū vno substantiū et aliud cum

alio: sed ex illis pmissis seqt solū qd hō est faber bonus: scd bñ seqt: iste faber ē bo-
 nus 7 iste hō vt sic est faber: qd hō est bon⁹: sed minor est falsa. Itain pposito seqtur
 hoc est pcedendū 7 hoc vt sic est impossibile simplr: qd impossibile simplr est pcedē
 dū: sed minor falsa est. Quia alia rōne est pcedēda 7 alia rōne ipossibile simplr mā
 insolubile est pcedendū qd seqns vt pbatū fuit supra: 7 ē impossibile simplr ppter si-
 gnificatū h̄p̄thetici copulatiuū. ¶ Vel dicas qd insolubile h̄ duplex significa-
 tū. scilicet categorici: 7 nouū siue h̄p̄thetici: 7 penes p̄mū cognoscit
 impossibilitas vel possibilitas insolubilis. Et penes scdm attendit veritas vl falsi-
 tas. Et scdm significatū pōt vocari adēqtū partiale. Ex quo p̄z qd nō seqt: signifi-
 catū adēqtū insolubilis est impossibile simplr: qd insolubile est impossibile simplr
 qd penes hoc nō cognoscit sua possibilitas vel ipossibilitas: sed d̄z sic argui. sub
 significatū autenticū est ipossibile simplr: qd insolubile est ipossibile simplr: s̄z asis est
 falsum. Et hec de insolubilib⁹ dca sufficiat: ad laudē v̄ḡis gloriose.

Explicit logica magistri Pauli pergulei. breuijs 7 vtilis: noua ac solerti castiga-
 tione longe in melius redacta.

De sepe numero

coGITARE non mediocRE iuveni
 b⁹ fructū afferre si cōpositiois

7 diuisiois materiā clarissime itelligeret. Itāc horā tibi petre de qui
 donib⁹ hodie istitui: vt breuissimo spatio: certoz ordine infinitā pe-
 ne difficultatē tibi eripiā. Nō qd nouūz aliqd me agere hodierna die
 arbitraris: s̄z qd alioz dicta i hac mā: tū p̄fise: tū disp̄se breui qdā tabella ordinan-
 sime collegi: qd si memorie cōmēdaueris: oīz sophismatū p̄plexiōes certissimā re-
 gulas q̄p̄imū solutas videbis. ¶ Septē modis cōmittit fallatia cōpositio. 7
 diuisiois: de q̄b⁹ p̄ ordine videam⁹ exēpla. ¶ Primo mediātib⁹ terminis modeli-
 bus posse esse: vel nō posse esse significantibus: siue sumant noialiter: siue verbali-
 ter: siue aduerbialiter sit sensus cōposit⁹ cū aliqs dictoz modoz seu terminoz p̄ce-
 dit vel subsequit⁹ dictum p̄ponis: diuisus vō cū mediāt inter p̄tes dicti seu exte-
 moz: 7 cum li potest p̄sonaliter tenet: quia impersonaliter facit sensum cōpositum.
 ¶ Differt sensus cōpositus a diuiso in hoc p̄mo mō tripliciter. Primo qd sensus
 cōposit⁹ requit v̄sificationē istantaneā respectu toti⁹ cōpositiois sequētis: diuisus
 vō nō. Scdo qd p̄pō de sensu cōposito d̄z poni i esse: s̄z de sensu diuiso hoc nō regrit
 7 iō cū d̄z cōiter possibili in eē p̄sito nullū seqt incōueniēs h̄ itelligit de sensu cōpo-
 sito. 3° qd p̄pō de sc̄su cōposito p̄bat officialiter: s̄z de sensu diuiso s̄m exigentiā ter-
 mini mediati p̄cedētis si qd fuerit tal. ¶ Al sensu diuiso ad sensu cōpositū i h̄ p̄mo
 mō 7 ecōtra valz argumētū trib⁹ cōditioib⁹ obseruatis. Prima qd cōpositio sit v̄si-
 cabil p̄ istātū 7 nō exigat t̄ps limitatū: nō non seqt tu potes p̄ferre a p̄pōnē: qd pōt
 eē qd tu p̄feras a p̄pōnēz. Scda cōditio qd reltm iplicās nō aliud venōtet i sensu cō-
 positū qd i sensu diuiso: nō nō seqt: pōt eē qd tu sis hō qd sit ro. qd tu potes eē hō qd ē ro-
 me. Tertia qd fiat respectu terminoz nullo mō repugnātū: nō nō seqt iustus pōt eē
 iust⁹: qd pōt eē qd iust⁹ sit iust⁹: s̄z bñ seqt tu potes eē papa: qd pōt esse qd tu sis papa.
 ¶ Scdo mediātib⁹ terminis p̄fundētib⁹ p̄fise tñ. Sit sc̄sus cōposit⁹ cū termi⁹ cōis
 sup̄pōit p̄fise tñ: diuisus vō cū sup̄pōit d̄term̄late. ¶ Differt sc̄sus cōposit⁹ a diui-
 so: qd sensus cōpositus nō requit v̄sificationē v̄sicutiā respectu suoz sup̄positorū di-
 uisus vō sic: ¶ Al sensu cōposito ad diuisū 7 ecōtra nō valz argumētū de forma iō

fil' nō seorsū diuisus vō requirit verificatiōē cuiuslibz ptis copulati vel disuncti seorsū
 sum vel diuisi & p se. ¶ In sensu cōposito ad diuisū & ecōuerso formali i h' qnto mō
 & e' nō valet argumētū nec e' formali vñ nō seqt' sor. & plato trahūt nauis: q' sor. tra
 hit nauis: sor. & plato nō sunt h': q' sor. nō est hic: nec seqt' pōt esse q' tu sis saluus: & q'
 tu sis dānatus. q' pōt eē q' tu sis saluus & dānatus. ¶ Notandū q' disunctū est si
 pius ad q'libet ei' pte: seqt' enī. Hoc est hō: q' hoc ē hō vel asinus: & nō e'. Silr seqt'
 hoc est asin': q' hoc hō vel asinus: nō e': sicut seqt' hoc est hō: q' hoc ē aial: & nō ecō
 tra: q' si aial ē supius ad li hō. Et ex hoc notabili seqt' q' a parte disuncti ad totum
 disunctum cum termino distribuyente non valet argumētū: vñ nō seqt' tu differs
 ab asino: ergo tu differs ab hoīe vel ab asino: sic nō seqt' tu nō es asinus: ergo tu nō
 es hō vel asinus: nā arguit ab inferiori ad suū supius distributue. ¶ Pterea aduer
 tandū ē q' tales ppōnes sunt distinguēde sm sensū cōposito & diuisū cū signo distri
 butiōe vt dicēdo. Oīs ppō vel ei' p' dictoria ē vā: hō ē asin' ē ppō vel ei' p' dicto
 ria: q' hō ē asinus ē vā: maior ē falsa. Oīs ppō vel ei' p' dictoria ē vera: hō est asinus
 est propositio: ergo homo est asinus vel eius con' dictoria est vera: maior est ve
 ra. Omnia duoz tria sūt qn qz: quattuor sunt duo & tria: ergo quattuor sunt quinqz
 Oīa duo & tria sunt quinqz: duo sunt duo: ergo duo & tria sunt quinqz: maior est vera
 ¶ Sexto mediāte illa determinatiōe ita fuit: ita erit: ita pōt eē: fit sensus cōposit'
 cū sumit' ppō cū dicta determinatiōe: diuisus vō cū sumit' absolute. ¶ Differt sen
 sus cōposit' a diuiso: qz sensus cōposit' restringit ad determinatū tēp' vel instane:
 diuisus vō absolute. ¶ Sexto a sensu cōposito ad diuisum fallit argumētū triplici
 ter. Primo cū termino distributo: vñ nō seqt' aliqui fuit ita q' ad ē oīs hō: q' ad qz
 fuit oīs hō. Secūdo mediāte termino pfundēte pfuse tm: vñ nō seqt' aliqui erit ita
 q' aia antixpi nō p'ario est: q' aia antixpi necessariū erit. Tercio respectu duplicis
 cōpationis: vñ nō seqt' aliqui erit ita q' tu es tāt' quāt' ē p'ario: q' tu eris tāt' quāt' est
 plato: & ecōtra: etiā nō seqt' aia antixpi ptingēter erit: q' aliqui erit ita q' aia antixpi
 ptingēter ē: sed in terminis simplicib' & sine distributiōe: & sine termino pfundēte
 respectu simplicis cōpationis: a sensu cōposito ad sensum diuisū: & ecōtra valet ar
 gumentū: vñ bñ sequit' aliqui erit ita q' tu es papa: ergo tu eris papa & ecōtra. Silr
 seqtur aliqui erit ita q' tu es maior vel minor platone: ergo tu eris maior vel minor
 platone. & ecōtra qz hec est cōpatio simplex reducta ad vnā differentia t'pis: vnde
 non seqtur: tu eris maior platone: ergo tu eris maior qz erit plato: nec ecōtra: ppo
 sitiones enī simplicis & duplicis cōpationis sunt sibi inuicē i'p'inetes. ¶ Septimo &
 vltimo mediātibus terminis metalib'. Fit aut' sensus cōpositus cū terminus men
 talis pcedit vel seqtur dictū ppōnis: diuisus vero cū mediat inter ptes illius dicti
 Differt sensus cōpositus a diuiso quia sensus cōpositus est aptus natus ad pfusio
 nē & appellationē rōnis: diuisus vero cū terminus fuerit capax: diuisus vō hoc nō exigit
 simpliciter. In hoc modo ppter multiplices fallacias pono nouem regulas.

Prima regula

¶ Prima regula est ista a sensu cōposito ad sensum diuisum & ecōtra nō valet argu
 mentū: vñ nō seqtur: scio alterū istoz esse verū: ergo alterū istoz scio esse verū: nec
 seqtur alterū istoz dubito esse verū: ergo dubito alterū istoz esse verū: nisi in trib'
 casib': primo cū termino demonstratiuo simplr sumpto: vt h' scio esse verū: ergo scio h' eē
 verū: qz nec pfusio i'pedit nec appellatio rōnis. Secūdo cū pnoi demonstratiuo addit'
 determinatio palā quertibilis cū pto. Ideo bñ seqtur hoc albu scio esse albu: ergo

Tractatus de modis

scio hoc albi esse albi & e converso. Tertia cum pnoī demonstratio addit determinatio palā supiori pto: vt hoc colerati scio esse albi: ergo scio hoc colerati esse album. Fallit tñ regula respectu horū verborū dubito: credo: imagino: suspico: apparet a sensu cōposito ad diuisum: qz nō valet argumentū: vnde nō sequitur apparet qd hoc sit hō: ergo hoc appet hō: qz stat appere hoc esse licz hō nō sit: verū tñ oī termino mē tali in dictis tribus casibus valet argumentū a sensu diuiso ad sensum cōpositum.

Secunda regula

Circa scda regula notandū qd teruinoz alig sint oīno noti alig oīno ignoti: & alii qui medio modo noti. Exemplū primū: vt ens: alig d: & hoc: exemplū s̄c̄ d̄ vt a. b. c. & c. Exemplū tertij vt substantia corpus: aial hō: fortes. A termino magis noto ad min⁹ notū vel oīno ignotū in terminis mētalibus nō valet argumentū: nec a minus noto ad magis notū: vñ nō sequitur: qd qd hoc est aial: ergo scio qd hoc ē hō. Similiter: qd sequitur: scio qd for. est hoc: ergo scio qd for. est a: quāuis pl hoc demonstrat a. S̄c̄ non sequitur e contra cū istis v̄bis dubito: ignoro: nescio: vt dubito an hoc sit for. ergo dubito an hoc sit homo & sic de silijus non valet argumentum.

Tertia regula

Tertia regula casus de terminis oīno ignotis tripliciter pōt fieri pmo generali ter vt pono qd a sit aliqua ppō & nescias q̄ tunc oēs iste sunt dubitāde: a est verū a est falsū est scitū: est dubitandū: a est nescitū: qz forte a est istarū de⁹ est: vel ista hō est afinus: vel ista rex sedet: scdo min⁹ generaliter vt pono qd a sit altera istarū de⁹ est & hō est afinus: & nescias q̄ tūc etiā ille ppositiones sunt dubitāde: a est verū: a est falsum: a est scitū a est nescitū: sed ista est neganda a te a est dubitandū: qz nulla istarū a est a te dubitāda. Tertio magis specialiter: vt pono qd a sit altera istarū de⁹ est: & hō est afinus: & ista de⁹ est: & nescias que istarū sit a tūc nō sunt dubitāde a est verū: a est scitū. Secdo pcedende: & ille negande: & est falsum: a est nescitū: a est dubitandū: q̄ quis sit negādū scias a eē verū. In his tñ oib⁹ casib⁹ est pcedēdū qd scio a eē a: & in pmo scdo & tertio casu nihil scio eē a: qz nec hoc nec hoc: s̄c̄ i pmo & scdo casu ista est dubitanda: a scio eē alig d: vel verū: & in tertio est pcedēda. **Q**uarta regula. Postponendo terminū oīno ignotū resp̄cū vbi significāti sciam quocūqz existētī subiecto: in sensu diuiso: talis ppō est neganda: vt alig d scis eē a. S̄c̄ a scis esse a: q̄ quis sit pcedēdū qd scis a eē a: sed pponēdo terminū oīno ignotū respectu hui⁹ vbi scis alig d ppō est pcedenda: alig d neganda: alig d dubitāda: vt dato qd a sit altera istarū de⁹ est & hō est afinus: & lateat te que istarū sit: tñ sit ista de⁹ ē: tūc ista est pcedenda: a scio eē alig d: sed hec a scis eē a est tibi dubiū: est negāda: vbi vō proponere ē ī generali qd a eēt alig d ppō vel altera istarū & nescias que tūc ille sit dubitandē: a est verū: a est scitū: a est nescitū: a est falsū. **Q**uinta regula. A sensu diuiso ad sensum diuisum de forma nō valet argumentū: vñ non valet: a scio eē verū & verū scio eē a: for. cognosco eē ep̄m: & ep̄m cognosco eē for. Et si d̄ argumentū valet p cōuersionē simplicē d̄ qd non bñ quertit: sed sic d̄ quertit: & scitū esse verū est a. **S**exta regula. Ex maiori de sensu cōposito cū minori de inesse simplr ad sensu cōpositū non valet argumentū: vt scio qd oīa mula est sterilis: ista est mula: & scio qd ista est sterilis. Sed ad pcludendā ppositionē de sensu cōposito oīū mēre maiore de sensu cōposito cū eodē termino modalit: & minore cū hoc v̄bo scio: vñ bñ sequit: scio qd oīa mula est sterilis: & scio qd ista est mula: & scio qd ista est sterilis. Et adhuc iste modus arguendi non valet de forma nisi in minori addat ista dictio tñ vñ nisi

vñ non seq̃. dubito an iste christianus saluabit: z scio q̃ ille xpianus est aliqs hō: q̃
dubito an aliqs hō saluabit: sed minor ṽz esse talis: z scio q̃ tm̃ iste est xpianus: vel
scio q̃ i' e est ois xpianus: vel scio q̃ nullus est xpianus nisi iste: ergo zc. argumen
tū est optimū cū oib' terminis requisitis z ptinētib' ad cognitionē. Fallit iste mo
dus arguendi si limitatus cū ṽbis ptinentib' ad voluntatē: vñ non seq̃. o' illū
z scio q̃ tm̃ ille est papa: ergo odio papā: valet tm̃ arguēdo hoc mō. volo q̃ iste mo
riat: z scio q̃ iste est papa: z volo q̃ sit papa: ergo volo q̃ papa moriat. **C** Septima
regla. Et maior de sensu diuiso cū minori de iesse simplr optie seq̃ ppō de sensu di
uiso: vñ bñ seq̃. hoc scio currē: z hoc est a: g̃ a scio currere: oēm mūla scio eē sterilē: a
est mula: ergo a scio esse sterilē: q̃ p̃mus est syllogism' resolutori': scdus est in darij.
C Octaua regula. Pulcherrime inferi ppō de sensu composito soamando p̃stiam
bonā de iesse simplr: z modificando ams determinatiōe qua vis modificai e p̃ns
diuiso p̃nt e sint bone non p̃dicentes regulis. vbi a: si vis pbare q̃ scias sortem
curri erē: inferas de iesse sortē currere hoc mō vel quouis alio mō ex quo sequat
sor. currere: hoc currit: z hoc est sortes: ergo sor. currit. Tūc pcedas vlyterius sic. ista
p̃nta est bona: scita a te esse bona: z ams est scitū a te. Ergo z p̃ns: significās adequate
sortē currere: ergo scis sortē currere. Idē si vis pbare istā pōt esse q̃ antix̃ps sit hō
qui est. argue sic: antix̃ps est aliqs hō: ergo antix̃ps est hō qui est. ista p̃nta est bona
z ams est possibile: ergo z p̃ns est possibile significās adequate q̃ antix̃ps ē homo
qui est: ergo potest esse q̃ antix̃ps sit homo qui est. Sili si vis pbare istā q̃ aliqñ
fuit ita q̃ adam est ois homo: argue sic adam est homo: z nihil est hō qñ adam sit
illud: ergo adā est ois hō. ista p̃nta ē bona: z aliqñ fuit ita sicut adequate significat
p̃ ams: ergo tūc fuit ita sicut adequate significat p̃ p̃ns suū significās adequate q̃
adam fuit ois hō. Ergo aliqñ fuit ita q̃ adam est ois hō. Sed caue ne assumas
dū arguenai nū. malē: c non est regula q̃ si aliqua p̃nta sit bona z ams sit p̃nti
gens q̃ z p̃ns sit p̃tingēs: vel si ams sit dubiū q̃ z p̃ns ē dubiū quātūcūq̃ p̃nta sit
bona z scita esse bona. Et i' octaua regula deseruit plurib' modis sensus cōposi
ti z diuisi z presertim primo sexto z septimo mō. **C** Nona regula. In hoc septimo
mō sensus cōpositi z diuisi maxime ordo p̃positionū notandus est z qd sit p̃nēs
z imp̃nēs. Nā in hoc mō fere ois difficultas r̃ndendi est p̃pter casum obligato
riū: z h̃m̃. variationē casus aliter: z aliter est varianda r̃nsio ad p̃positionē p̃positā
de sensu cōposito vel diuiso vt patuit in tertia regula huius septimi modi. Et ideo
non potest iste tractatus perfecte intelligi: nisi post artē obligatoriam: alit nemo
sentiet quid dicatur in hac materia.

C Impressum venetijs per Joannem Americum de Spira alamanum.
Anno salutis. M. cccc. cv. octauo k̃las Martias.

1495

Ino 963

